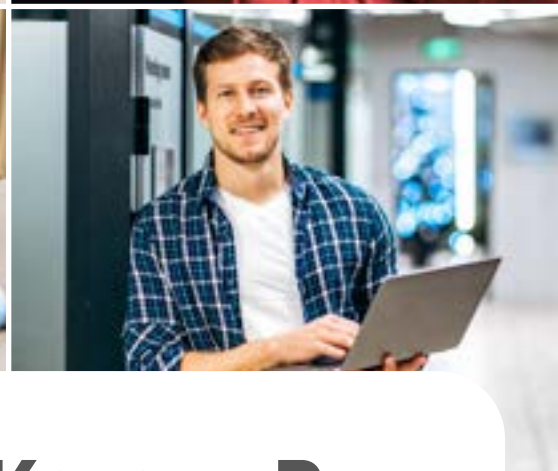
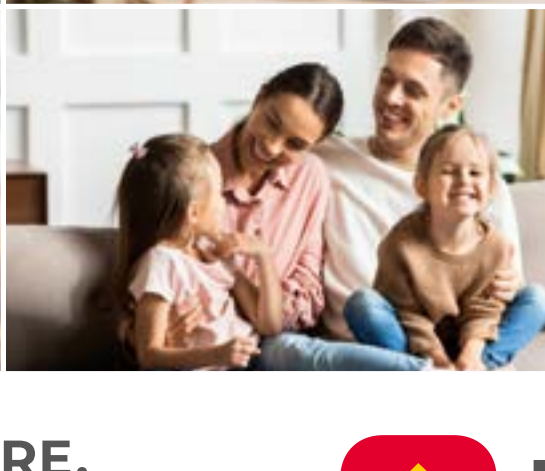
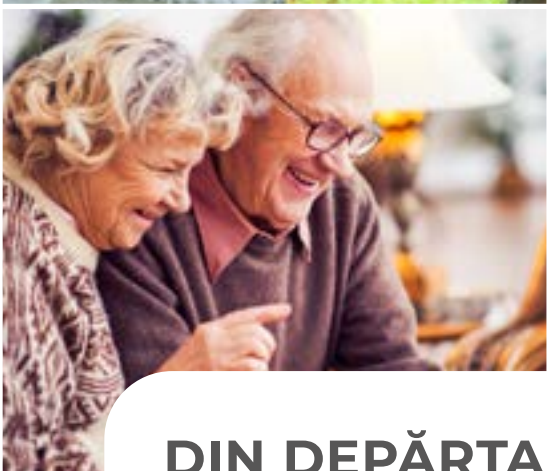

ALTITUDE

AIR MOLDOVA INFLIGHT MAGAZINE • SPRING 2022 • GRATUIT • FREE COPY

**DIN DEPĂRTARE,
CU GÂNDUL
ȘI SUSȚINEREA ACASĂ**

KoronaPay

Transferuri de bani

OFERTE SPECIALE ȘI CELE MAI BUNE PREȚURI PENTRU O MARE VARIETATE DE PRODUSE DE LA BRANDURI RENUMITE

ЛУЧШИЕ МИРОВЫЕ БРЕНДЫ, ШИРОКИЙ АССОРТИМЕНТ ТОВАРОВ
И СПЕЦИАЛЬНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

SPECIAL OFFERS AND BEST PRICES FOR A WIDE VARIETY OF PRODUCTS
FROM FAMOUS BRANDS

DFM

DUTY FREE

CHIȘINĂU INTERNATIONAL AIRPORT SHOP

AVANTAJELE CUMPĂRĂTURILOR ÎN DUTY FREE:

1. DOAR PRODUSE ORIGINALE DE LA PRODUCĂTOR
2. PREȚURI AVANTAJOASE
3. CONSULTANȚI PROFESIONIȘTI

ПРЕИМУЩЕСТВА ШОПИНГА В DUTY FREE:

1. ТОЛЬКО ОРИГИНАЛЬНЫЙ ТОВАР
ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ
2. ВЫГОДНАЯ ЦЕНА
3. ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ КОНСУЛЬТАНТЫ

THE BENEFITS OF DUTY FREE SHOPPING:

1. ONLY GOODS FROM
THE MANUFACTURERS
2. BEST PRICES
3. PROFESSIONAL CONSULTANTS

TESTRAPID.MD

TESTRAPID.MD

Cu **9 laboratoare** în Chișinău, testează-te la **TESTRAPID.MD**
și ai parte de **CELE MAI MICI PREȚURI** din țară.

Laboratorul nr. 1..... (sec. Centru, str. Vlaicu Pârcălab 52, ULIM)
Laboratorul nr. 2 (sec. Centru, str. Alexandru cel Bun, 108)
Laboratorul nr. 3 (sec. Buiucani, str. Calea Ieșilor, 9)
Laboratorul nr. 4 (sec. Ciocana, str. Alecu Russo 63/6)
Laboratorul nr. 5 (sec. Botanica, str. Cuza Vodă 1/4)
Laboratorul nr. 6 (sec. Botanica, str. Decebal 80/1)
Laboratorul nr. 7 (sec. Telecentru, str. Vasili Dokucaev 4)
Laboratorul nr. 8 (sec. Buiucani, str. Alba-Iulia 190/1)
Laboratorul nr. 9 (sec. Râșcani, bd. Moscova 16)

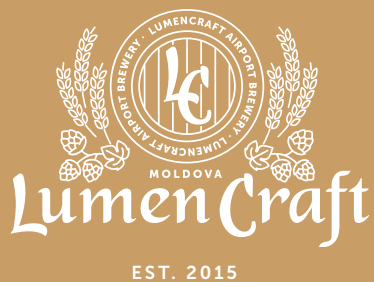
**Oferim REDUCERE la testul Antigen,
oricărei persoane care a fost măcar o singură
dată în laboratoarele TESTRAPID.MD**

Programează-te scanând QR codul direct pe site sau apăsând
butonul VIBER de pe site îți faci programarea prin Chat Bot

+ 373 78 988 988

www.testrapid.md

□ Berăria Lumen Craft este considerată pe bună dreptate una dintre cărțile de vizită ale Aeroportului Internațional Chișinău, iar Lumen Craft Pub este unul dintre cele mai confortabile localuri din capitala Moldovei. Aici este prezentată întreaga gamă a fabricii de bere, gustări artisanale, burgeri de specialitate și pastrami sandwich – totul pentru o revelație gustativă, indiferent dacă zburați sau nu undeva. □

Lumen Craft Brewery este prima fabrică de bere artizanală din țările CSI, care este fondată în cadrul aeroportului și una dintre puținele din Europa. Lumen Craft Brewery prezintă cele mai vechi tradiții de fabricare a berii în combinație cu tehnologii moderne!

Bd. Dacia 80/3, tel.: +373 621 63 955

www.lumencraft.md

 [lumencraft1](https://www.facebook.com/lumencraft1)

 [lumencraftbrewery](https://www.instagram.com/lumencraftbrewery)

Lumen Craft
brewery

MONA LISA Boutique

MONA LISA Boutique – unde femeia e mereu Regină, este magazinul preferat a sute și mii de doamne deosebite, cu gust rafinat, care știu cu exactitate ce-și doresc și unde anume își vor găsi cele mai delicate și spectaculoase rochii de seară, costume și combinații pentru evenimente speciale, dar și cele mai cool, trendy, și ultra stilate ținute casual și accesorii.

Veți rămâne plăcut surprinsă de designul select, texturi superbe și calitatea pieselor vestimentare propuse. Meritați să trăiți o experiență frumoasă mergând la shopping, de aceea alegem întotdeauna pe cei mai buni și pricepuți creatori în domeniu.

MONA LISA Boutique, mereu aproape de tine!

Follow us on:

 monalisa_boutique_

 Mona Lisa Boutique

str. Albișoara, 4CC Atrium, et. 2, but 2021 / 2032

tel.: 079 79 79 96; 078 78 78 68

REZERVĂRI
RAPIDE
ȘI COMODE,
LA CEL MAI
BUN PREȚ,

WWW.AIRMOLDOVA.MD

PREȚURI, OFERTE, CONDIȚII DE CĂLĂTORIE, SERVICII SPECIALE, PREGĂTIM ȘI INFORMĂM
ZBORURILE TALE LA UN CLICK DISTANȚĂ. BOOK ONLINE:

DRAGI PASAGERI,

Bine ați venit la înălțime! Vă mulțumim că ați ales să încredințați călătoria voastră celui mai mare, reputat și de încredere operator aerian din Republica Moldova, cu o istorie de 29 de ani – Air Moldova! Fiecare zbor înseamnă pentru dvs. o destinație, fie în scop profesional sau personal, o destinație spre care vă îndreptați gândurile și așteptările, iar pentru noi, fiecare zbor este o misiune – de a vă oferi siguranță, confort, calitate și o experiență plăcută, pe care ne-o asumăm cu entuziasm, perseverență și spirit de echipă. În timp ce pentru unii zborurile devin rutină profesională, mulți dintre voi ajung la bord pentru prima dată sau după o perioadă îndelungată, iar în asemenea situații zborul nostru devine și mai memorabil.

Zboruri memorabile – asta ne dorim să vă oferim – calea aeriană ce vă duce spre ceva drag, important, impresionant... sau care vă readuce acasă. Iată de ce, zi de zi, marea echipă Air Moldova este în continuă dezvoltare și într-un proces neobosit de cercetare, inovație, implementare și extindere a posibilităților oferite pasagerilor.

Cu entuziasm anunțăm noua cursă Air Moldova spre Düsseldorf – centru internațional de business, capitala modei Germaniei, renumită pentru arte și muzică. Un loc în care se întâlnesc epocile, fiind împărțit de râul Rin, cu Altstadt (orașul vechi) pe malul de est și zone comerciale moderne la vest. O destinație cu adevărat captivantă.

Iar în timpul zborului spre noi destinații, ne face plăcere să comunicăm cu voi inclusiv prin revista Altitude pe care o aveți în față – o revistă în care adunăm experiențe și valori.

Zbor memorabil să aveți! ✍

DEAR PASSENGERS,

Welcome to altitude! We thank you for choosing to entrust your trip to the largest, most reputable and trusted air carrier in the Republic of Moldova with a history of 29 years – Air Moldova! Every flight means to you a destination, whether for business or personal purposes, a destination to which you direct your thoughts and expectations, and for us, every flight is a mission – to provide you with safety, comfort, quality and a pleasant experience, which we assume with enthusiasm, perseverance and team spirit. While for some the flights become a professional routine, many of you get on board for the first time or after a long period of time, and in such situations our flight becomes even more memorable.

Memorable flights – that's what we want to offer you – the airway that takes you to something dear, important, impressive... or that brings you home. That is why, every day, the large Air Moldova team is constantly developing and in a tireless process of research, innovation, implementation and expansion of the possibilities offered to passengers.

We are excited to announce the new Air Moldova flight to Düsseldorf – the international business center, the fashion capital of Germany, famous for its arts and music. A place where epochs meet, being divided by the river Rhine, with Altstadt (the old town) on the east bank and modern shopping areas to the west. A truly captivating destination.

And during the flight to our destinations, we are happy to communicate with you, including through the Altitude magazine in front of you – a magazine where we gather experiences and values.

We wish you a memorable flight!! ✍

EDITOR
Doina Popa

ENGLISH
Maria Colisnicenco

AUTHOR SECTION
Iurie Colesnic

PHOTO
Roman Friptuleac, Natalia Mitereva,
Victoria Tihonova, Anatolie Burdeniuc,
Yon Savin, shutterstock.com

DESIGN & PREPRESS
Petru Strîmbeanu

FOR ADVERTISING AND COLLABORATION:
tel. : +37369489801
email: pr@airmoldova.md

PRINTING
Bons Offices, Chişinău, Moldova

ISSN 1857-4815

COPYRIGHT
All rights reserved, including the copying
of articles. Opinions expressed in the
magazine are not necessarily those of
Air Moldova or Altitude. Responsibility for
advertising content is at the owner's risk.

COVER IMAGE KORONA PAY

COVER

Din depărtare, cu gândul și susținerea
acasă. Patru povești de viață

14

EDUCATION

Robert Ford, directorul școlii
internaționale Heritage, despre
noul liceu cu program Cambridge

18

GUEST

Radmila Popovici. Vals să fie!

22

BE OUR GUEST AGAIN

Mărțișor – dăruiește primăvară
Mărțișor – spread the spring

30

BE OUR GUEST AGAIN

Interviu special cu Natalia Țurcanu,
director executiv ANTRIM
Interview with Natalia Turcanu,
executive director of ANTRIM

38

ART

Mâinile unui sculptor. Pavel Obreja
The hands of a sculptor. Pavel Obreja

44

52

DESTINATION

Cetatea din Bender – fă-ți timp și explorează
Bendery fortress – take your time and explore

54

BUSINESS

Braus Imobiliare – povestea din spatele brandului

56

TRAVEL

Locuri din lume, lumea din locuri
Places in the world, the world in places

62

TRAVEL

Düsseldorf pe două maluri de Rin
Düsseldorf on two banks of the Rhine

66

HEALTH

Încredințează-ți zâmbetul echipei
Smile Dent Team
Entrust your smile to the Smile Dent Team

70

HISTORY

Astronomul de la Dubăsarii-Vechi
The astronomist from Dubasarii-Vechi

GALLERY

Muzica nu la un click distanță
Not at a click away music

76

AIRPORT SERVICES

Locuri gastronomice în
Aeroportul Internațional
Chișinău

82

FLEET

Flota Air Moldova
Our Fleet

86

DESTINATIONS

Parteneriate și destinații
Partnership

91

NEWS

Dăruiește o călătorie cu Air
Moldova
Gift journeys with Air Moldova

92

INSTAGRAM

Cele mai populare poze
#airmoldova

94

Din depărtare, cu gândul și susținerea acasă

PATRU POVEȘTI DE VIAȚĂ

Cu siguranță fiecare dintre voi are prieteni sau rude care, în căutarea unei vieți mai bune, au plecat din Moldova pentru a lucra în străinătate. Pentru sute de mii de compatrioți de-ai noștri aceasta este o modalitate de a câștiga bani și de a-și întreține familiile. Moldovenii merg în Rusia, Italia, Germania, Marea Britanie, unde lucrează ca ingineri, constructori, personal de service, consultanți financiari, specialiști IT ș.a. În timp ce unii prind rădăcini la noua lor patrie și își aduc familiile alături de ei, alții se întorc în Moldova și investesc banii pe care îi câștigă pentru a-și deschide propria afacere, pentru a asigura studii calitative copiilor, pentru a cumpăra o casă sau pentru a-și îndeplini diverse necesități și visuri.

Fiecare din cei care au plecat are propria poveste, dar toți împărtășesc nevoia de a-și susține financiar familiile și dorința de a le oferi celor dragi un nivel de trai mai bun. Din fericire, tehnologiile moderne au simplificat considerabil procesul de trimitere a banilor acasă. Nu mai este necesar să încredințezi unor necunoscuți banii agonisiți cu greu pentru a-i putea transmite rudelor. Astăzi este suficient să descarci aplicația pe telefon, iar printr-o operațiune simplă din câteva tastări, transferul va ajunge în Moldova practic instant (în unele situații, până la 3 zile).

Ne-am propus să împărtășim poveștile a patru persoane care, din diverse motive, au decis să-și încerce norocul în străinătate, lăsând acasă familiile lor. Ei muncesc zi de zi pentru susținerea celor dragi, dar și pentru visurile și obiectivele proprii. Și toți au găsit o modalitate convenabilă și profitabilă de a trimite bani acasă, ceea ce a simplificat foarte mult viața lor și a celor dragi.

Olga

Fiecare mamă vrea ca ai ei copii să crească fericiți și să nu aibă lipsuri. Pentru a obține la maturitate un loc de muncă bun, copiii au nevoie de o educație bună, dar în zilele noastre această plăcere este costisitoare.

Olga, care locuiește cu soțul ei într-un sat de lângă Chișinău, are doi fii adolescenți. Anterior, Olga a activat ca asistentă medicală, iar soțul ei a plecat să lucreze în Rusia, apoi și în Ucraina, în principal pe șantiere. A fost greu, dar suficient pentru a trăi. Cu toate

acestea, în urmă cu câțiva ani, soțul său a simțit că sănătatea nu-i mai permite să se angajeze în muncă fizică. A fost necesară căutarea altor surse de venit, iar într-o zi, la un consiliu de familie, cuplul a decis să „schimbe rolurile”: soțul să rămână în sat cu copiii și, când apar ocazii, să câștige din reparații, iar Olga să meargă în Italia, unde verișoara ei Maia e stabilită de la sfârșitul anului 2000.

Calculul era că Olga, având studiile medicale, își va putea găsi ușor un loc de muncă în îngrijirea bolnavilor sau a bătrânilor. Au sunat-o pe Maia, au pus la cale planul de acțiune, iar după câteva săptămâni, Olgăi i-a fost găsit un loc de muncă într-o familie – să aibă grijă de o bătrână de 90 de ani. Astfel, Olga și-a făcut valiza, a luat de acasă mult îndrăgite murături cadou pentru Maia și a plecat în Italia.

Primele luni au fost deloc ușoare. A fost necesar să găsească limbaj comun cu familia la care a mers și în mod special cu bătrâna care, în ciuda vârstei înaintate, avea încă un temperament italian exploziv. Dar, în cele din urmă, situația s-a ameliorat și, cel mai important, Olga a câștigat acum mai mult decât câștigau înainte ea și soțul său împreună. Venitul a început să fie suficient nu numai pentru cheltuielile de zi cu zi, dar și pentru a aduna treptat resurse pentru studiile universitare ale fiilor. Apăruse însă o dificultate – cum să fie transmiși în siguranță acești bani din Italia către o familie din Moldova? Înainte de pandemie, Olga încerca să meargă acasă cel puțin câteva zile o dată la trei luni sau jumătate de an, și să aducă câștigurile cu ea. A transmis bani de câteva ori prin Maia. Dar apoi a început perioada pandemiei Covid-19 și a trebuit să uite de călătorii.

Ce era de făcut? Din fericire, Pașa, fiul său mai mare, a venit în ajutor. Tatăl colegului său, la fel ca și Olga, a rămas blocat în străinătate, în Marea Britanie, și a găsit acolo o modalitate ieftină și convenabilă de a transfera bani rudelor sale: prin servicii de transfer de bani online. După ce a încercat câteva, a optat pentru KoronaPay, pentru că este convenabil și profitabil. De cum a ascultat experiența colegului de clasă, Pașa a descărcat aplicația, a analizat cum funcționează și i-a explicat totul Olgăi. La început Olga a fost precaută cu privire la noua idee, dar și-a dat seama rapid cât de ușor este să trimiți bani online. Acum știe că literalmente în orice moment poate ajuta familia, chiar și atunci când apar necesități urgente!

Liliana

Viața fiecăruia are cursul său. Cineva nu se grăbește să se maturezeze, învață, merge la muncă, iar cineva, precum Liliana, devine la vârstă fragedă mamă singură, care trebuie să crească un copil și să-și ajute mama pensionară. După absolvirea școlii, Liliana s-a căsătorit aproape imediat, a născut o fiică, dar la scurt timp căsnicia i s-a destrămat. După divorț, fata și-a dat seama că trebuie urgent să-și caute un loc de muncă. S-a angajat ca vânzătoare într-un magazin, seara lucra chelneriță într-un restaurant. Cu alte cuvinte, făcea tot ce-i era în putere. Dar tot nu era suficient pentru asigurarea celor necesare: fostul soț nu o ajuta cu nimic, iar din pensia mamei nu putea cumpăra nici măcar necesarul de mâncare pentru bebeluși.

Familia Liliane a trăit doi ani foarte grei. Au făcut economii la orice: au cumpărat mâncare la reducere, au reparat și cârpit haine. Până când într-o zi Liliana a întâlnit-o pe stradă pe o fostă colegă de clasă, Maria, care i-a povestit că locuiește în Franța de un an, lucrează într-un hotel. Maria i-a dat coordonatele unei agenții care își asumă consultarea în perfectarea actelor pentru călătoriile în străinătate.

Obosită de lipsa constantă de bani, Liliana a văzut în această întâlnire un semn de Sus. După ce a vorbit cu mama ei, a decis să-și încerce și ea norocul în Franța. Adevărat, mai apoi aproape că s-a răzgândit: suma care trebuia plătită agenției pentru ajutor era mult peste puterile sale. Dar, până la urmă, banii au fost găsiți – îi împrumutase de la Maria – și Liliana, sărutându-și la despărțire mama și fiica, a plecat la Paris.

Două luni mai târziu, Liliana a returnat deja o parte din datorie și și-a dat seama că în sfârșit poate trimite bani mamei și fiicei sale. A găsit în apropiere de locul său de muncă o reprezentanță a unui sistem de transfer de bani și... a fost stupefiată de cât de scump este! Dar nu avea o alternativă. În următoarele șase luni, Liliana a mers acolo în fiecare lună, imediat după salariu. Până când într-o seară, în timp ce naviga pe o rețea de socializare, a văzut o publicitate în vizualul căreia oamenii trimiteau bani prin telefon! Astfel a descoperit serviciul online de transfer de bani KoronaPay. Fără amânare, Liliana a găsit site-ul koronapay.eu, a aflat că există un punct de eliberare în numerar chiar în Vadul lui Vodă, de unde e de baștină (înainte, mama ei trebuia să călătorească la Chișinău), iar costul trimiterii este mult mai mic decât plăti se în toată perioada anterioară. Fusese o surpriză cu adevărat plăcută!

Chiar săptămâna următoare, Liliana i-a trimis mamei ei primul transfer prin KoronaPay, iar cu banii economisiți a mers cu Maria într-o cafea – pentru prima dată de la sosirea ei la Paris – unde i-a povestit prietenei ei despre descoperirea sa. De atunci, ambele prietene trimit bani acasă exclusiv online, iar Liliana este foarte bucuroasă că a putut să-i mulțumească Mariei pentru ajutor, povestindu-i despre acest serviciu.

Petru

Pentru mulți locuitori ai Moldovei, munca în străinătate face posibilă agonisirea banilor pentru construirea unei case, deoarece casa este una dintre principalele bogății ale oricărei familii de moldoveni. Mai ales dacă ești tu însuși inginer constructor, ca și Petru, care de mai bine de zece ani își asigură familia plecând în străinătate pentru a lucra la proiecte de construcții. Cum ar putea o astfel de persoană să nu aibă o casă mare și bună? Nicidcum!

Mai demult, Petru lucra în principal în Rusia, uneori în Ucraina. I-a reușit să economisească niște bani. Dar apoi a devenit mai greu să găsești un loc de muncă acolo: crize una după alta, concurență mare, remunerări mai mici decât așteptările. Iar copiii creșteau, familia avea nevoie de mai mult spațiu – o casă nouă era soluția perfectă. După ce a schimbat trei proiecte într-un an și a câștigat jumătate din ce i-a fost promis, Petru s-a întors acasă: să se gândească ce e de făcut mai departe. În discuții cu soția sa, a decis să-i scrie unui fost coleg – Viorel. În urmă cu câțiva ani, Viorel a reușit să se angajeze într-o firmă de construcții din Germania și de atunci a avansat mult, și-a dus toată familia acolo și și-a ajutat inclusiv fratele. Poate că Viorel ar avea de lucru și pentru Petru?

Viorel s-a bucurat mult la primirea mesajului de la Petru: pentru cineva plecat să locuiască în străinătate, orice veste din patrie nu are preț. Iar momentul a fost extrem de reușit! După cum s-a dovedit, cu nici o săptămână înainte fusese anunțat un post vacant în compania lor, perfect pentru Petru... „poți începe să lucrezi chiar de mâine”. După ce a adunat actele necesare, inginerul constructor și-a luat din nou rămas bun de la familie și a plecat în Germania.

A fost o experiență complet nouă. O altă cultură, o altă abordare a muncii – a trebuit să învețe multe. Dar îl motivau salariul

și condițiile foarte bune, precum și disciplina financiară în general avansată. I-a fost deschis un cont bancar în care firma virează de două ori pe lună suma specificată în contract. Există acces la acest cont și abilitatea de a gestiona banii cât mai convenabil. Dar, cel mai important, există instrumente online care permit transferarea sumelor familiei din Moldova.

Pentru Petru, acesta este serviciul KoronaPay, pe care l-a ales din mai multe motive. Este mult mai ieftin decât achitarea unui transfer bancar. În plus, familia are posibilitatea fie să primească numerar în euro, fie, fără să piardă timpul, să transfere bani pe card în lei prin intermediul aplicației. În primul caz, banii merg în agonisiri, iar Petru achită doar un mic comision. În al doilea – pentru cheltuielile zilnice ale familiei, iar schimbul de euro are loc la un curs foarte bun și nu presupune deloc comision.

Lui Petru îi place Germania, dar îi este foarte dor de familia lui și de patria sa ospitalieră. Știe sigur că nu se va putea muta definitiv din Moldova, cum a ales Viorel. Totodată este convins că acest lucru nu va fi necesar: a transferat deja suficienți bani acasă pentru a începe să-și construiască propria, mare și frumoasă casă în satul natal, unde va locui împreună cu familia!

Marcel

Printre moldovenii plecați la muncă în străinătate se numără și cei care visează să se întoarcă într-o zi acasă și să își înceapă propria afacere. În ultimii ani, inițiativele de acest gen sunt din ce în ce mai multe: noi vinuri autohtone, pensiuni rurale, afaceri bazate pe manufactură, comerț și servicii, iar tinerii, ca peste tot în lume, visează să lanseze un start-up. Anume un asemenea scop și-a propus Marcel după ce a absolvit Universitatea Tehnică din Moldova, licențiat în Electronică și Telecomunicații. Marcel a fost „de nedezlipit” de computere încă din copilărie și și-a dorit mereu să lucreze în domeniul IT.

Pe când era încă la universitate, a avut „o mare idee pentru un start-up” și este absolut încrezător în succesul acesteia. Dar pentru a o materializa, este nevoie de un capital inițial. După facultate, Marcel a lucrat ca liber profesionist o perioadă, executând diverse comenzi pentru companii europene, apoi a trecut printr-un concurs la o mare companie de IT din Marea Britanie. Părinții, și mai ales mama, au fost la început categoric împotriva faptului ca fiul lor să plece undeva în străinătate, dar s-au conformat rapid: în Moldova, astfel de oportunități și perspective, din păcate, nu sunt încă disponibile. Și Marcel a plecat.

În lumea modernă, profesioniștii IT își merită greutatea în aur, iar salariul lui Marcel reflectă această valoare. Își amintește cum în primele luni și-a pierdut literalmente capul: și-a cumpărat tehnică scumpă, haine, aproape că și-a achiziționat o mașină! Dar apoi și-a revenit în fire – doar are un scop: propriul său start-up, „marea sa idee”. Și și-a dat seama că ar fi mai bine să trimită aproape toți banii acasă, ca să nu existe tentația de a cheltui. A cercetat pe internet, a cerut sfaturi pe rețelele de socializare, a descărcat trei aplicații pentru testare. Drept urmare, a ales KoronaPay: totul este simplu, rapid, ieftin, plus că există o interfață în limba română – este plăcut și mai ușor de folosit de părinți.

În Marea Britanie, Marcel nu numai că a adunat experiență, ci și a cunoscut câțiva băieți pe care intenționează să-i invite să lucreze împreună la „ideea lui cea mare”. Iar după ce s-a familiarizat cu KoronaPay, a început să studieze subiectul finanțelor online și, se pare, a venit cu „ideea mare nr. 2”. Peste câțiva ani, se va întoarce la Chișinău și va folosi banii câștigați în Marea Britanie pentru a-și deschide propria companie de internet – acesta e planul.

Motivul pentru care oamenii pleacă la muncă în străinătate sunt individuale. Dar pentru aproape toată lumea, unul dintre aceste motive este de a-i ajuta pe cei dragi, de a-și susține familia și de a îi oferi o viață decentă. Și acest scop este destul de real, iar în parteneriat și pentru susținere vă este la îndemână un serviciu de transfer de bani rapid, de încredere și profitabil – cum ar fi KoronaPay. ✍

KoronaPay

KoronaPay este unul dintre cele mai mari servicii de transfer de bani online din Europa și țările CSI, ai cărui utilizatori trimit mai mult de 1 miliard USD celor dragi în fiecare lună. Oferind cele mai favorabile condiții (inclusiv fără comision și un curs de schimb perfect), serviciul oferă posibilitatea transferării instantanee de bani în Moldova, atât pentru primirea în numerar, cât și pentru virarea directă pe card. Aplicația KoronaPay are deja peste 13 milioane de utilizatori și evaluări constant mari în App Store, Google Play și Trustpilot: 4,7–4,8 din 5. Compania operează în 79 de țări și are cea mai mare rețea de parteneri dintre operatorii europeni: 54.500 de puncte de deservire.

Pentru a transfera bani, este suficient să instalezi aplicația KoronaPay pe un smartphone cu număr european și să folosești un card Visa, Mastercard sau Maestro emis de orice bancă europeană.

Beneficiile serviciului:

- în cazul în care se selectează opțiunea de a trimite un transfer în numerar, destinatarul din Moldova poate ridica numerar (în moneda de transfer) de la punctele de deservire partenere sau poate instala aplicația și credita transferul (în lei) direct pe cardul său Visa, Mastercard sau Maestro, emis de oricare bancă din Republica Moldova;
- din 10 februarie 2022, utilizatorii europeni ai KoronaPay au opțiunea de a trimite bani direct pe cardul destinatarului din Moldova: prin alegerea acestei opțiuni, expeditorul trebuie doar să indice numărul cardului, iar banii vor fi creditați imediat pe card în lei;
- pentru transferurile cu conversie (de exemplu, plata în euro și creditarea cardului în lei, sau plata în lire sterline și încasare numerar în euro), se aplică cursul de schimb favorabil pentru utilizator și nu e perceput nici un comision;
- toate operațiunile sunt procesate instantaneu în mod implicit: utilizatorii nu trebuie să plătească suplimentar pentru urgența transferului;
- puteți trimite până la 1000 EUR în trei luni fără prezentare de documente.

Serviciul de transfer de bani din Europa folosind aplicația mobilă este oferit de Koronapay Europe Ltd, licențiat de Banca Centrală a Ciprului EMI Nr. 115.1.3.30 din data de 11.12.2018, în conformitate cu Condițiile de deservire a clienților publicate pe site-ul – koronapay.eu. Executarea transferurilor de bani din Europa este disponibilă de pe cardurile Visa și Mastercard (inclusiv Maestro) ale oricărei bănci europene. La transferul cu conversie se aplică cursul de schimb valutar. Serviciul pentru eliberarea unui transfer, inclusiv pe card, furnizat de Organizația de Creditare Nebancară „Centrul de plăți” (SRL) (or. Novosibirsk, str. Kirova 86, cf: 102540002968), licența Băncii Centrale a Federației Ruse Nr. 3166-K din 14.04.2014 în baza Acordului privind serviciul complet de deservire a clientului pentru furnizarea de servicii cu folosirea Contului personal sau alte metode de serviciu (ofertă) și Acordul privind serviciul complet pentru clienți (textele sunt prezentate pe rnk0.ru).

**ROBERT FORD, DIRECTORUL ȘCOLII INTERNAȚIONALE HERITAGE,
DESPRE NOUL LICEU CU PROGRAM CAMBRIDGE:**

Nu a mai existat așa ceva în Moldova, suntem mândri să fim primii!

Ultimii doi ani s-au dovedit a fi plini de provocări, dar și plini de oportunități pentru Școala Internațională Heritage din Moldova. Una dintre aceste oportunități este o premieră pentru țara noastră – introducerea programului „Cambridge A Level”, un curriculum destinat liceenilor între 16 și 19 ani. Acesta este standardul de aur la nivel global, care nu doar înlocuiește bacalaureatul național pentru elevii Heritage, dar și le deschide ușile celor mai importante universități din întreaga lume. Vorbim despre inovații și perspective de viitor cu Robert Ford, directorul Școlii Internaționale Heritage.

P rivind înapoi la ultimii 2 ani școlari de criză, ați putea să ne vorbiți despre lecțiile pozitive pe care le-ați înșușit?

A fost o perioadă extraordinară. Cred că educația din întreaga lume a trebuit să se adapteze. Fiecare pedagog, în mod natural, este foarte adaptabil, calitate necesară atunci când lecțiile nu decurg așa cum ne-am imaginat, iar situația, politicile sau examenele se schimbă. Dar situația unică în care ne-am pomenit a oferit mai multe oportunități în acest sens și simt că am devenit o comunitate mult mai puternică. Lucrez cu oameni remarcabili la Școala Internațională Heritage, iar lecțiile-cheie pentru mine sunt modul în care ei s-au adaptat, rezistența lor și modul în care au luptat pentru a continua să ofere educație.

Cum arată viitorul pentru următorii ani școlari, din punctul dvs. de vedere?

Arată foarte bine, deoarece cred că am echipa cea mai experimentată, inclusiv în învățarea la distanță, capabilă să facă față crizelor și foarte centrată pe elev. Mergând mai departe cu această experiență și această dedicare a profesorilor, noi, din Moldova, oferim un exemplu școlilor internaționale din întreaga lume.

Ați ales pentru Liceul Heritage un curriculum internațional – „A Level”, de la Cambridge. Ați putea să ne explicați ce înseamnă asta?

La Heritage urmărim curriculumul Cambridge International, care începe din școala primară, continuă în gimnaziu (mixat cu curriculumul național), apoi îi ghidează pe elevi spre liceu. Aici ei încep să studieze „A Level” – programul internațional Cambridge, standardul de aur la nivel global, utilizat de o treime din școlile internaționale din lume. Acest program nu se compară cu opțiunile naționale oferite de liceele din regiunea noastră. Liceenii noștri nu trec prin sistemul național de bacalaureat, ci susțin examenele „A Level” pentru a obține diplomele Cambridge International, recunoscute la nivel global. Mai mult decât atât, în Liceul Heritage, mediul de instruire este exclusiv în engleză, ca

Robert Ford, directorul Școlii Internaționale Heritage

lingua franca globală, ceea ce le permite elevilor noștri să acceseze universități și cariere globale. În curriculumul „A Level”, accentul se pune pe rigoarea intelectuală și calificări care să permită admiterea la cele mai bune universități din lume, dar este și un program care dezvoltă personalități pregătite să obțină succes în cariera academică și în viață. Aceasta este o investiție în viitor, iar calificările naționale rareori se concentrează pe dezvoltarea holistică a studenților în domenii precum studiul independent, liderismul, bunăstarea, gândirea critică, cunoașterea aprofundată, încrederea, rezistența și învățarea pe tot parcursul vieții. „A Level” le permite elevilor să-și continue călătoria în calitate de cetățeni globali și le oferă mobilitate globală – posibilitatea de a studia în străinătate.

Foarte important, profesorii noștri sunt recrutați pentru angajamentul lor față de un curriculum școlar și o cultură școlară demne de secolul XXI, fiind toți foarte calificați și certificați conform Cambridge International Assessment.

Se știe că la Heritage programul din cadrul curriculumului și activitățile extracurriculare sunt la fel de importante ca și cele academice. Spuneți-ne mai mult.

În afară de numeroasele cluburi extracurriculare accesibile elevilor noștri, iată un exemplu care face parte din abordarea Cambridge – seria noastră de prelegeri „Founders’ Lectures”. În cadrul acesteia am avut deja peste 20 de invitați remarcabili cu prezentări de impact, precum: Paul McGarry – ambasadorul Irlandei în Moldova, Baronesa Royall – directoarea Colegiului Somerville, Universitatea Oxford sau Steven Mark Fisher – ambasadorul Marii Britanii în Republica Moldova. Toți invitații împărtășesc experiențe, aduc informații valoroase și oportunități incredibile de învățare pentru elevii noștri, ca parte firească a educației lor. Această serie continuă, în fiecare lună avem câte un nou expert sau personalitate marcantă din diverse domenii. Viziunea mea pentru Heritage este că într-o zi, foarte curând, liceenii noștri de acum vor reveni în calitate de invitați, fiind exemple autentice și dovada că acest model de educație valorifică mai mult decât individul, depășind limitele și hotarele. Iată ce creăm noi aici în școală.

Biblioteca

Să vorbim despre procesul de admitere. De unde ar trebui să înceapă părinții și elevii care doresc să studieze la Heritage?

Cei interesați ne pot găsi pe paginile oficiale ale Heritage pe Twitter, Facebook, Instagram. Dar ar trebui să înceapă cu site-ul nostru – www.heritage.md, unde este descris foarte clar procesul de admitere. Membrii biroului nostru de admitere sunt vorbitori de limbă engleză, rusă și română. Ne dorim să admitem elevi care au studiat în școlile din Moldova, nu doar din școala noastră.

Procesul de aplicare se desfășoară până în septembrie, dar perioada de oportunitate pentru elevii din clasa a 10-a care doresc să intre în programul nostru „A Level” este până cel târziu în martie. Astfel, au șansa de a alege și a combina materiile pe care le vor studia dintr-o varietate de 55 de subiecte, pentru a urma un curs amplu de studiu sau a se specializa într-un anumit domeniu.

O parte importantă a acestui proces este interviuarea elevilor. Știm că nu toți vor avea calificarea IGCSE (Certificatul general internațional de învățământ secundar – Cambridge), dar ministerul are echivalentele a ceea ce înseamnă calificările naționale în comparație cu calificarea IGCSE. Așadar, nu se pune problema că am putea refuza elevii fără diplome Cambridge.

În calitate de director, sunt foarte implicat în acest proces, datorită experienței mele de a conduce un liceu imens cu 400 de elevi „A Level”. Lucrând cu tineri de 16 ani, știu că deseori ei nu văd destul de departe viitorul sau că părinții lor ar putea avea o idee foarte clară despre cum trebuie să arate viitorul copiilor lor. Interviul este unul foarte personalizat, incluzând și orientare în carieră. În funcție de cariera pe care aceștia o aleg, profesorii îi vor îndruma să selecteze materiile esențiale și materiile adiționale recomandate, astfel ne putem asigura că elevii sunt pe calea cea bună.

Trăim vremuri schimbătoare, dar și Heritage s-a schimbat odată cu introducerea programului „A Level”. Care sunt speranțele dvs. pentru viitor cu privire la aceste schimbări?

Nu a mai existat un asemenea liceu în Moldova, suntem foarte mândri că suntem primii. Este emoționant, este istoric și suntem

Sală de clasă

Biblioteca

obligăți să facem acest lucru foarte bine. Sperăm că este o realizare cu care se vor mândri nu doar familiile Heritage, ci și întreaga țară. Știm că educația nu este privilegiul unui singur grup, beneficiem cu toții atunci când colaborăm.

Există atât de multe informații, dar transformarea acestora în cunoștințe și înțelepciune rămâne cheia educației. De aceea școlile sunt atât de importante, precum și conectarea tinerilor cu persoanele de alte vârste și din alte medii este cu adevărat importantă. Vedem schimbări generaționale și de gen în leadershipul din țară, dar și din întreaga lume. De aceea pregătim această generație pentru viitorul în care chiar ei își vor asuma rolurile de conducere. Acest model de educație le permite să obțină abilitățile necesare pentru a conduce cu mult mai mult succes decât generațiile anterioare. Aceasta este speranța mea în calitate de pedagog. ✍️

Admiteri:

www.heritage.md
+373 620 222 08
Bd Dacia 45A, Chișinău

Interviu realizat de Anastasia Condruc

Hol

THERE IS NO PLACE LIKE HOME & YOU

Ați dori să schimbați ceva în rutina de zi cu zi, să creați o ambianță plăcută și un confort sporit în locuința sau biroul dumneavoastră? Acest vis este realizabil cu ajutorul a peste 15 mii de articole stilate, ce le găsiți în magazinele Home & You. Vizitându-ne, cu siguranță veți fi tentați să reveniți pentru a admira noile colecții ce apar cu regularitate, într-o varietate de culori și stil.

Magazinul este conceput în 5 zone: living, bucătărie, camera de baie și dormitor. În fiecare zonă veți găsi o mulțime de colecții în diverse stiluri, pentru orice gust și preferințe de preț.

Magazinul Home & You este o lume uimitoare, plină de arome gingașe, cu veselă elegantă, atmosferă de sărbătoare, cadouri unice și obiecte stilate.

home&you Moldova

homeandyouofficial_md

homeandyouofficial_md

Radmila
Popovici

Vals să fie!

Poetă. Textieră. Femeie. Finețe. Suflet. Mamă. Fiică. Cuvânt. Soare. Urmă. Radmila Popovici, autoarea versurilor careia au parcurs distanțe nemăsurate în întreaga lume și se scurg în limbi diferite, a dat curs unui interviu, sau mai bine zis unei discuții, în care fiecare se poate regăsi într-o expresie, într-o experiență, în frumusețe.

Pe cine invităm la dans?

Dacă e să fie vals, aș vrea ca partenerul meu de dans să respire la fel ca mine, să nu se împiedice de rochia mea și pe mine să nu mă împiedice, nu mai zic să nu mă scape din brațe, pentru că nici din priviri n-ar fi bine s-o facă... și să-i placă să conducă – are pe cine, chiar dacă și eu aș putea să conduc în ritm de vals, pe aripi de vis.

Nu știu dacă v-am mai întrebat de ce „Radmila”...? Pentru cine ați devenit și bucurie și milă? Sau care e proveniența numelui dvs.?

„Radmila” este nu doar un prenume mai rar întâlnit în acest spațiu, dar și unul pentru care a luptat mama mea, deoarece bunicile și mătușile mai în vârstă, care erau pentru un prenume mai comun sau legat de numele vreunui sfânt, au votat la marea adunare de familie aproape unanim pentru prenumele „Tatiana” (pe atunci – la modă), pe când mama, cu ajutorul celei mai mici surori a tatei, Lidia, care a zis: „Ori o numiți Radmila, cum vrea maică-sa, ori nu-i voi fi nicio zi dădacă!” a reușit să obțină victorie. Iar tata, a doua zi după acele dezbateri, a mers la oficiul stării civile și s-a întors de acolo cu Radmila Popovici în acte. Așadar,

prenumele „Radmila” își trage rădăcinile de la popoarele slave antice, semnificând în dialectul sârbilor – „succes-fericire”, în cel al slavilor – „bucurie-plăcere”, dar există o versiune că numele aparține, într-o măsură mai mică, și popoarelor arabe și semnifică „fin-grațios”. Bucurie am devenit, la sigur, pentru părinții mei și tot pentru ei: grijă, succes, plăcere și finețe, iar „milă” la slavi (cu accentul pe á), ar însemna „plăcut”, „drag” și nu cred că are ceva în comun cu mila noastră. Pentru alții – nu prea știu ce sunt, dar sper că nu opusul semnificației prenumelui meu, care se potrivește excelent cu numele Popovici, ceea ce nu se întâmplă la toată lumea.

Priveam zilele trecute o poză cu dvs. pe o punte într-o întindere de mare ușor învolburată... în ce relație sunteți cu marea?

Mmm... Am scris vara trecută un text despre mare, aflându-ne foarte aproape, chiar pe malul ei, de parcă aș fi știut că într-o zi cineva mă va întreba despre relația noastră. Păi, iată:

Eram mică. Visam să fiu mare. Marea, însă, îmi arăta cu orice ocazie ce mică sunt. O picătură. Cu furtunile ei neînsemnate. Cu liniștea ei subțire. Cu micro-seninul și mini-întunericul care se înecă, pe rând, în ea. Cu sorii zilelor și lunile nopților. Cu fulgerătoare străluciri și

Fotografie de Natalia Miterewa

vremelnice tulburări, cu fluxuri și refluxuri. Cu speranțe vii și din acele care se zbat ca peștii pe uscat. O mică-mică mare ascunsă într-un strop de om în oceanul de oameni – atât de pești și omogen, în același timp. Când mi-a răsărit în ochi pentru prima dată, am amețit. Când mi-o imaginez, amețesc iarăși. E ca o dragoste de care nu mă satur. De fiecare dată – nouă. De fiecare dată – misterioasă, ademenitoare, periculoasă. A doua – după pădure. Și nu mi-o poate fura nimeni, nimic nu mi-o poate smulge de sub pleoape, din vene.

Când vă simțiți mare?

Pot spune că am răspuns mai sus. Devin mare atunci când am acea stare de beatitudine, de contopire cu natura, cu Universul. Când iubesc, mă simt nemărginită!

Și mică într-o lume mare?

Și mică – atunci când nu mă simt ca-n cele descrise mai sus. Când sunt nevoită să-mi ascult egoul, ca să am și eu un loc în lumea asta mare, care nu ține cont de iubire și beatitudine, ci te împinge la concurență, la dobândirea bunurilor, de care, vrem sau nu vrem, suntem dependenți într-o măsură mai mică sau mai mare. Atunci simt că devin mică, un fir de praf într-o masă mare de oameni, într-un cosmos rece și nepăsător, într-o existență cât o clipă.

Acum, spontan, ce crâmpie sau amintiri vă revin cel mai viu în minte din copilăria dvs.?

În ultimul timp, tot mai des îmi amintesc de bunica Liuba. Mama tatălui meu, trecută în eternitate. Se întâmplă, probabil, și din cauza faptului că țin în sertar un manuscris cu amintirile din copilărie în care ea este mereu prezentă. Nu uit cum alergam la ea să mă descânte de deochi sau să facă „o vrajă” ca să-mi dispară negeii. Cum îmi povestea despre prima ei dragoste, despre părinți și copii, cum cânta și mă învăța rugăciuni. Bunica, dacă și s-a comportat, în felul ei unic, ca o vrăjitoare – a fost cea mai bună dintre toate cele bune. Pentru că iubea și credea în bine.

Din adolescență?

Amintirile din adolescență nu sunt toate însorite. Chiar să vreau să identific una mai drăgălașă, dau năvală anume cele despre care nu vreau să vorbesc, pentru că le retrăiesc. Multe dintre transformările, care li se întâmplă tinerilor la acea etapă a vieții, pentru mine s-au produs mai complicat, mai anapoda, mai dur. De parcă, fiecare pas, trebuia să fie însoțit de o lecție de viață și eu fusesem aleasă pentru a le cunoaște nuanțat. Dacă învățămintele bunicilor și părinților mei, care au fost buni povățuitori, au constituit partea teoretică a vârstei, atunci adolescența venea cu exemplele ei vii și contradictorii. Sau, poate, atunci percepția omului este mai acută, mai sensibilă. Pe scurt, copilăria m-a aruncat într-o adolescență care mi-a adăugat frici, fobii și incertitudini și care, la rândul lor, mi-au fost și de folos.

Dinspre prima iubire?

Când ești necopt la minte, fiecare îndrăgostire ți se pare prima și ultima. Dar acestea nu mai ajung să se prefacă în iubiri. Prima îndrăgostire a fost dulce și nostimă, pentru că se întâmpla la grădiniță. Apoi mă îndrăgosteam mai rar și mai intens, dar mă plictiseam repede, pentru că modelul meu masculin era tata și nu prea se găseau băieți care să se apropie, câtuși de puțin, de înălțimea la care se afla el pentru mine. În același timp, pretențiile mele creșteau. Acum, însă, destul de târziu, dar mai bine decât deloc, cred că știu ce este și cum poate fi iubirea și mai știu (vorba poetei Nina Cassian), că: „Iubirea cea mare apare o dată sau niciodată”.

Din lumea maternității?

Totul! Totul-totul! Fiecare clipă! De la primele mișcări în burtică până la ziua de astăzi. Totuși, nu știu dacă pot compara cu ceva sentimentul pe care-l aveam când hrăneam copiii la sân. Să simți nu doar emoția, ci și fizic, cum dăruiești o parte din tine altui om, că aceasta îl hrănește, îl alină și-l crește – e o trăire colosală. Am suferit foarte mult în perioada când am îndepărtat-o de la sân pe fiica mai mică, pentru că presimțeam că nu voi mai trăi astfel de clipe.

Din valul pierderilor?

Pierderile adevărate pentru mine sunt despărțirile de ființele dragi, de oamenii pe care îi iubesc, iar marile despărțiri vin atunci, când acești oameni nu mai sunt printre cei vii. Și eu le

reconstitui chipurile. Încerc „să-i trăiesc” în continuare în gânduri, în amintiri și vise. Cum ar fi fost să mai fi trăit tata? Cum ar fi viața mea, dacă se năștea și băiatul? Acest „dacă” fără rost, dar de care nu putem scăpa, pentru că nu ne împăcăm niciodată până la urmă cu unele pierderi.

Din mănunchiul victoriilor?

Victoriile mele sunt supraviețuirile mele. Au fost în viața mea momente pe muchie, nu că viața însăși n-ar fi un drum necunoscut, care se poate sfârși în orice clipă. Dar faptul că am știut, cumva, poate cu ajutorul îngerilor, să ocolesc moartea, a fost victorios. A învins viața! Ce poate fi mai prețios și mai înalt?

De ieri?

Ieri... Ieri am plâns. Ieri n-am avut nicio putere să fac ceva cu tâlc. Bine că eram invitată la o emisiune, de la care nu puteam lipsi și m-am mobilizat să mă pregătesc, să ies din casă, să ajung și să mă prezint, dacă nu foarte bine, atunci – deloc rău. Chiar o întrebam pe mama spre seară, cum i-am părut. Și ea a zis: tristă, „dar ai vorbit, ca de obicei”. Ieri nu m-am simțit în apele mele, pentru că așa sunt cei care scriu poezie – prea sensibili, prea ușor de rănit. În special, de oamenii la care țin cel mai mult.

Când în aceste amintiri s-a cuibărit rima, poezia?

Oh, anume în astfel de zile cum a fost cea de ieri. Fără poezie, fără să pot scoate, prin poezie, piatra de pe suflet, nu mă trezeam astăzi cu versul și rimele: „Într-o dimineată, viața mi-a văzut fața și a spus: fruntea sus!” Dar când s-a cuibărit la început? De la bun început! De când m-am născut, pentru că simt, știu bine că m-am născut cu ea în sânge.

Ce emoții v-au întâlnit cel mai des cu poezia?

Emoțiile generate de iubire și nu doar cele înalte. Tensiunile, fricile, preaplinul, visele – mai toate emoțiile și trăirile sufletești se întrepătrund cu poeziile mele. Eu nu pot să scriu ceea ce nu simt, iar ce simt, e la extrem. Și nu contează la ce/cine mă refer, ci încărcătura care trece în cuvânt. Cu cât conține mai multă energie cuvântul, cu atât mai vie este poezia.

Câtă poezie poartă în suflet chiar și cei care nu citesc poezie?

Mulți oameni au păreri deformate despre poezie, deoarece școala rareori știe să le-o prezinte pe cea care merită, așa cum ea merită. Cineva, acum câteva zile, pe pagina mea de Facebook a scris sub o fotografie cu mine de la o întâlnire cu elevii – „Profă de poezie” și atunci m-am gândit că, dacă ar fi ca poezii să le vorbească despre poezie elevilor, sau dacă profesorii ar iubi poezia la fel de intens ca poezii, ar îndrăgi-o mult mai mulți oameni și sufletele lor ar fi mai bogate, pentru că nu există suflete care n-ar avea strune să vibreze la frumusețea unei melodii, a unei poezii bune, a unui tablou superb, pe cât strunele lor n-au fost întinse, nu s-au acordat la timp și acest instrument fin, cum este sufletul, dacă nu i se acordă atenție și „hrană”, își pierde treptat sensibilitatea. Mi-e greu să-mi imaginez viața fără aceste componente, când natura însăși e o mare artistă!

Cum să te îndrăgostești de poezie și să vrei să revii, să o descoperi, să cauți alți autori?

Dar cum te îndrăgostești de o persoană? Îi oferi atenție, cauți s-o cunoști, s-o înțelegi, să-i descoperi frumusețea, s-o întâlnești cât mai des, să te apropii de ea, s-o îmbrățișezi, s-o faci parte din tine... Doar că poezia nu este palpabilă, dar poate, la un moment

Fotografie de Victoria Tihonova

Fotografie de Anabelle Burdeniuc

dat, să-ți se deschidă, să-ți răspundă la întrebări globale și foarte intime, să-ți dăruiască stări deosebite – ca-n dragoste.

Poți iubi o poezie anume?

Dacă îi dai viață, dacă îți dai viață, la rândul ei – poți. Cum să nu iubești ceea ce te face mai viu, mai frumos?

Versul cântat e altfel? Dacă da, prin ce?

Versul cântat, dacă este cântat de artistul care-l trăiește și a fost îmbrăcat în melodie de compozitorul care l-a simțit, ajunge mai repede la inimi decât poezia. Pentru poezie se cere să depui un efort, s-o descoperi, să-i cauți sensurile, și pe cele ascunse, pe când versul cântat îți vine de-a gata și afli repede dacă te-a prins sau nu. În plus, versul cântat nu are atâta libertate și nu depinde de rigorile impuse de muzică.

Și cel tradus?

Iar cel tradus este valoros dacă e păstrată trăirea, mesajul și se apropie mult de limbajul autorului. Nu orice poezie este traducibilă și nu toate traduceri oglindesc poezia în măsura convenită. Rar se nasc traducătorii înzestrați cu toate calitățile care ar valorifica poeziile și nu le-ar știrbi din autenticitate.

Cum este când scrii și te dezlegi de ce ai scris, oferind textul altcuiva să îl poarte, să îl cânte? În general, sunteți atașată de versurile pe care le-ați scris sau ele curg ca un continuu râu prin dvs.?

Nu e bine să te împotmolești în propriile texte, o spun, pentru că mi s-a întâmplat și am înțeles că această legătură, prea strânsă, de unele poezii, de unele stări transmise prin ele, care te-au marcat în mod deosebit, te împiedică să cauți noi expresii ale unor noi stări, adică te opresc din creștere. Odată ce ai dăruit un text lumii, el va avea o viață proprie și, dacă tot nu-ți mai aparține pe deplin, lasă-l să zboare și deschide-ți brațele pentru altele! Bucură-te că cineva vrea să le citească, să le cânte, să și le atribuie, oarecum. Înseamnă că au acel „ceva” care se vrea împărțit. Și-apoi, autorul este doar punctul prin care poezia Universului alege să treacă pentru a fi împărțită cu lumea.

Ce știe un poet din Moldova și nu știe un altul din altă țară?

Știe cum e să te afli la intersecția a două mari culturi, ceea ce e bine! Știe cum e să fii, totodată, influențat de procesul de rusificare. Știe ce înseamnă să fii rupt, ani și ani, de limba și literatura română. Știe că în Țară poezii au un stil mai elevat al limbii. Iar o poetă din Moldova, știe că drumul ei în literatură este mai anevoios decât al multor poeți.

Ce-i unește pe artiștii și poeții de pretutindeni?

Viziunea artistică, sensibilitatea trăirii și a exprimării, dragostea pentru domeniul artistic în care se regăsesc și un soi de „nebulie” frumoasă care-i deosebește de ceilalți, un curaj de a fi, de a vedea inedit și a transmite aceasta lumii, pe care alții nu-l posedă.

Care sunt durerile unui om al artei?

Fără dureri, nu s-ar face marea artă. Una dintre cele mai mari suferințe ale unui artist este aceea, că ades nu se simte înțeles de cei dragi, de parteneri, de oameni, în genere. E singurătatea în care se pomenește nu o singură dată din cauza felului de a gândi, de a simți și a trăi – singurătate care, în același timp, îi oferă posibilitatea de a crea. Și, de multe ori – sărăcia materială.

Vi s-a întâmplat să lăsați poezia în tăcere ca să vă apropiați de lucruri mai materiale, de rutină, pentru a hrăni ziua de mâine?

Mi s-a întâmplat să mă las de poezie o singură dată de când scriu, pentru o perioadă de vreo șase ani, când a fost respinsă de cineva care aș fi vrut s-o primească. Am ascuns-o, chiar o îngropasem adânc în mine, dar într-o zi a răsărit cu mai multă forță și încredere și, de atunci, nimic și nimeni nu m-a putut despărți de ea, ba dimpotrivă – am părăsit eu serviciul (apropo, am fost ani la rând agent de vânzări în mai multe agenții avia și de turism, inclusiv în compania „Air Moldova”). Am abandonat alte venituri de dragul ei și tot ea îmi oferă un minimum necesar material, prin textele cântate. Dar averea cea mare pe care mi-o aduce poezia, este deschiderea de către ea a atâtor drumuri care aduc în viața mea oameni deosebiți și întâmplări frumoase.

Cineva ar putea zice că a scrie nu e o meserie...

Nu e o meserie cum sunt percepute meseriile de către majoritatea oamenilor. Dacă și faci din scris meserie, trebuie să te aștepti că „marfa” ta nu va fi, neapărat, preferată și, respectiv – răsplătită, pentru că scrisul artistic depinde mult de starea lăuntrică a scriitorului și de condițiile în care acesta creează.

Ce spuneau părinții dvs. când le citeați poezii și știați că veți scrie și mâine, și poimâine.

Mama spunea, spune și acum, să mai las capul să se odihnească, pe când tata, care a scris și el poezie, deși n-a vrut s-o publice, insista să scriu încontinuu, în special, când vine inspirația. Să las totul și să scriu, pentru că muza poate să plece și-i duci apoi dorul, și regreti că n-ai profitat de ea. Tata a remarcat în mine vocația, l-a interesat mult ce scriu, cum scriu, m-a încurajat și m-a sfătuit de bine atunci când i se părea că alunec. Îi datorez, în mare măsură, ceea ce am realizat.

Parcă am ajuns intenționat la această întrebare... să vorbim despre tata.

Nu aveam cum să ocolim acest subiect. Chiar dacă nu m-ai fi întrebat, aș fi povestit despre el, despre părinții mei, care mi-au dăruit multă iubire și cunoștințe. Mama a lucrat la librărie și, de când mă țin minte, casa noastră n-a dus lipsă de cărți. Ne-au lipsit altele, dar cărțile ne-au însoțit și ne însoțesc în permanență. Tata a fost învățător la sat. El nu i-a învățat numai pe alții. A învățat neconștient, el însuși, până la ultima suflare. Îi plăcea să cunoască și să tot cunoască și nu se mai sătura să afle și chiar să implementeze ceea ce afla în viața de toate zilele. Am moștenit de la el aceasta și mă consider o mare norocoasă că m-am născut din iubirea părinților mei, în satul care pentru mine, o spun repetat, este centrul Universului.

Când ați simțit cel mai tăios trecerea?

Sunt patru ani de când îi aud vocea doar în gând și-n vise. Îl visez des și mereu trist. Trei ani am suferit în așa fel, de parcă îl mai simțeam prin preajmă, numai că nu-l puteam atinge. Însă, într-o zi, am avut senzația că s-a desprins și a zburat departe-depart. Poate de aceea că am acceptat. Poate pentru că nu am mai avut puteri să sufăr și am trecut la un alt mod de a-l păstra în suflet și a-i duce dorul – mai detașat. Dar inima mea, cred, nu va fi niciodată așa cum era când trăia tata.

Dar eternitatea?

Viviana, fiica mai mică, la înmormântarea bunicului ei mi-a spus să nu plâng, deoarece el pleacă într-o vacanță eternă și a modelat dintr-o lumânare de ceară din stupii de acasă de la Florișoia o inimioară. Iată ce este, în înțelegerea mea, eternitatea. Acest fel de a iubi. Acest dar divin pentru inimile noastre amărâte, care sfidează și moartea – iubirea.

Acum aproape doi ani, într-un dialog online, mi-ați transmis o poză cu o mânuță de zmeură și mesajul „la mama”... „A fi mamă de fete”, cum e?

Întrebarea ta vrea, parcă, ea însăși să-ți răspundă. „A fi mamă de fete” seamănă cu aroma de zmeură, cu gustul de lapte cu miele noastră. Când eram mică și lumea mă întreba ce vreau să devin când voi fi mare, după: artistă, doctoriță, cosmonaută și ce mai inventam eu pe atunci, spuneam că vreau să fiu mamă. Cred că simțul maternității era la fel de pronunțat în mine, precum simțirea poetică. Nu în zadar, atunci când scriu o poezie bună, îmi vine să zic că am născut-o. Acest simț, știu precis, mi s-a transmis de la mama. Mama mea este o sfântă – o ființă mai blândă și mai grijulie n-am cunoscut și viața mi-a oferit marea șansă de a fi fiica unei mame minunate și mamă. Mamă de fete minunate!

Fotografie de Victoria Tihonova

Vi s-a întâmplat să fiți un timp mai îndelungat departe de cei dragi? Ce simțeați?

Viviana, spre deosebire de Paula, este mai dependentă de prezența mea fizică și, când era mai mică, de fiecare dată când trebuia să plec undeva, se îmbolnăvea. Au fost situații, în care am anulat plecările, iar altele, în care m-am întors din drum. Am discutat mult despre aceste lucruri și, presupun că a conștientizat, la un moment dat, că mama revine și nici nu poate să plece pentru mult timp, așa că acum e mai simplu. Iar foarte departe nici n-am putut să plec, nici de părinți, nici de casă, nici de țară, nici din țară. Cineva mă întrebase chiar, nu demult, dacă mai am speranțe pentru acest plai și i-am răspuns simplu: odată ce mă aflu aici... Altceva este când oamenii dragi se află departe. Dragostea îi ține altfel aproape, îi lasă liberi, dar tot ea tânjește fără îmbrățișări. Iar firea mea poetică are nevoie de ele.

Care a fost cea mai impresionantă călătorie a dvs.?

Cele în care ajung la destinație și care mă readuc vie și întregă acasă (semi-glumă). Nu pot să compar călătoriile, deoarece toate au farmec. Farmecul noului. Dar și al revederii locurilor. Îmi plac călătoriile în care plec de una singură sau cu oamenii dragi, dar și cele în care sunt așteptată și ghidată de prieteni. Îmi plac locurile cu multă artă, dar nu mai puțin – cele în natură. Orașe mici, orașe mari, mări, râuri, cascade, lacuri, dealuri, munți, păduri, deșerturi – orice loc încântă cu ceva, îți îmbogățește mintea și

ochii, pentru că nu apuci să-i simți rutina și-apoi, ce bine e acolo unde nu te (re)cunoaște nimeni! Parcă ai fi alt om – simți cum întinerești dintr-odată și respiri cu un soi de libertate care te face să zbori.

Ce emoții simțiți în zbor? În general ce înseamnă la propriu și la figurat zborul pentru dvs.?

În 2017 m-am pricopsit cu primul acces de panică în timpul zborului. Până atunci, visam că zbor și zburam fără pic de teamă. Nu știu ce mi s-a întâmplat, nici măcar n-au fost turbulențe, dar am clacat și am observat că am mereu palmele ude la decolare și la aterizare, dar, pe de altă parte, ador zborul cu avionul. Uite-așa – un amestec ciudat de trăiri, pe care le descriu chiar aflându-mă deasupra norilor și-mi dau seama că scrisul este atunci terapeutic și diferă de cel terestru, pentru că brusc percep viața altfel. Dar zbor și-n vise. Ce-i drept, cu propriile aripi nevăzute. E numai senzația de prezență a lor. Mulți spun că atunci când zbori în vis – crești. Păi, iată, eu mai cresc, iar când mă trezesc, continui toată ziua să-mi simt capul printre nori. Acolo, unde probabil și poeziei îi place să zboare. (Pun aici un fragment dintr-un text lung scris în timpul turbulențelor):

Căpitanul, după multe avertizări cu turbulențe, anunță, în sfârșit, coborârea navei. Presiunea aerului se resimte. Și vântul bătauș. În spatele navei, însoțitoarele de bord fac glume neinspirate. Inspir adânc... Sunt atât de tinere!

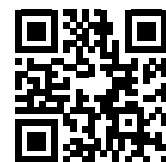
Pământul va fi în curând palpabil. Acum toate alunecă: și copacii, și clădirile, și multe dintre cele terestre. Și viața. Voi spune „mulțumesc”! Mereu mulțumesc pentru șansa de a păși din nou, de a simți drumul sub picioare, de-a crede că mă aflu în siguranță, de a mă amăgi cu aceasta, chiar dacă (în mintea mea) urmează oameni noi, drumuri noi, zboruri noi, riscuri, sau, mai rău – epidemii noi, cataclisme noi, noi războaie... „Nimic nou sub soare!” Nici chiar soarele. El își caută de cercurile sale în jurul propriei axe. Ce-am putea schimba noi, oamenii, prinși în această clipă, în această viață, în această lume? Poate numai pe noi înșine, de dragul șansei de a păși din nou, de a simți drumul sub picioare după fiecare aterizare.

Ce știu doar avioanele și doar aeroporturile?

De-ai ști câte taine, câte povești de viață poartă pe aripi! La câte întâlniri și despărțiri asistă! Câte poezii și drame însoțesc! Și câtă magie oferă! Pentru că e magie să te afli acum pe un continent și-n câteva ore – pe altul, să-ți bei dimineața cafeaua acasă și ceaiul de la ora 5 – pe *Baker Street* sau o bere *Amstel* pe o bărcuță pe râul *Amstel*. Ah! Mi s-a făcut poftă de zbor și magie!

Din ce aeroport al vieții alegeți să decolați pentru călătoriile în înalțuri?

Direct din inimă. ✍

CHIȘINĂU-PARIS

CALL CENTER: +373 22 830-830
WWW.AIRMOLDOVA.MD

AIRMOLDOVA

Mărțișor – dăruiește primăvară

MĂRȚIȘOR [MƏRTSIȘOR] –
SPREAD THE SPRING

În fiecare an, de întâi martie, indiferent dacă afară e soare, plouă, sau ninge, pe străzile, în autobusele, în sălile de clasă și peste tot în Republica Moldova apar măștișoare. Acestea sunt niște amulete obținute prin răsucirea a două fire albe și roșii, de lână, bumbac, sau mătase, care ne protejează de cele rele și anunță venirea primăverii. Măștișoarele sunt dăruite celor dragi și sunt purtate la piept, în jurul încheieturii mâinii, sau în jurul gâtului, pentru a aduce noroc și feri de pericol.

Simbolul marchează trecerea dinspre iarnă spre vară și poate fi întâlnit în diferite forme în tot spațiul geografic cuprins între Republica Moldova și Macedonia de Nord. Una dintre legendele asociate măștișorului ne povestește cum în prima zi a lunii martie, Primăvara se plimba prin pădure și a văzut în zăpadă un ghiocel înflorit. A început să dea zăpada la o parte. Iarna s-a supărat și a suflat un vânt rece care a înghețat măștișorul. Primăvara l-a acoperit cu mâinile sale ca să-l încălzească și s-a agățat de niște spini. A curs o picătură de sânge peste ghiocel, a topit zăpada de pe acesta, iar el a reînviat. Așa câștigă Primăvara bătălia cu Iarna în fiecare an, iar victoria acesteia este sărbătorită prin îmbinarea celor două culori – alb și roșu.

În spatele acestei legende, apărută în secolul XVIII stau însă multe obiceiuri mult mai vechi. Se crede că măștișorul există de peste două mii de ani, iar în 2017, în urma unui efort comun al Republicii Moldova, României, Bulgariei și Macedoniei de Nord, a fost inclus în *Lista reprezentativă UNESCO a patrimoniului cultural imaterial al umanității*.

Every year, on the first of March, regardless of whether it is sunny, raining or snowing, Măștișoare (plural) appear on the streets, in buses, in classrooms and in each corner of the Republic of Moldova. Măștișoare are amulets obtained by weaving two white and red threads, of wool, cotton, or silk, that protect us from bad omens and announce the coming of spring. Măștișoare are gifted to loved ones, pinned on clothes close to the heart, worn around the wrist, or around the neck, to bring good luck and safety.

The symbol marks the transition from winter to summer and can be found in various forms throughout the geographical area between the Republic of Moldova and Northern Macedonia. One of the legends associated with Măștișor tells us how on the first day of March, Spring was walking through the forest and saw a blooming snowdrop in the snow. Spring started uncovering the snowdrop. Winter got angry and sent a very cold wind that froze the snowdrop. Spring covered it with her hands to keep it warm and stung her finger in some thorns. A drop of blood ran over the snow, melted it, and the snowdrop revived. This is how Spring wins the battle with Winter every year, the victory is celebrated by weaving the two colors of white and red together.

The legend appeared in the 18th century, but the customs behind it are much older. The Măștișor is believed to have existed for over two thousand years, and in 2017, following a joint effort from the Republic of Moldova, Romania, Bulgaria, and Northern Macedonia, it was included in the *UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*.

Disclaimer:

Acest material a fost elaborat de Asociația Națională pentru Turism Receptor și Intern din Moldova cu suportul Activității de susținere a Competitivității în Industria Ușoară și cea a Turismului (MCTA), un proiect EGDE (Buy-in) finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). This publication is developed by the National Inbound and Domestic Tourism Association of Moldova with the support of Moldova Competitiveness Transition Activity, a USAID EDGE Buy-in project.

Din vremuri străvechi, în zona geografică în care acum se află Republica Moldova și România, de întâi martie are loc un ritual de purificare. Se face curat în toată casa, din ultima odaie până în stradă, iar odată cu acest proces sunt alungate toate relele iernii și este invitată primăvara cu bunătatea și căldura ei. Confectionarea mărtișorului în timpul iernii, agățarea la piept în dimineața zilei de întâi martie și purtarea acestuia timp de o lună, reprezintă un ritual simplificat al trecerii de la iarnă la vară. Dăruirea mărtișoarelor celor apropiați subliniază spiritul unei comunități apropiate, solidare, care sărbătorește împreună venirea primăverii.

Îmbinarea firelor albe și roșii oferă protecție în special copiilor sau puilor de animale, care odată cu venirea primăverii încep să comunice cu soarele și să cunoască natura din jurul lor. Dacă la oraș vedem mărtișoarele în piepturile oamenilor, la sat vedem și animale care poartă mărtișoare în jurul gâtului și sunt astfel protejate de cele rele. Obiceiul zice că la sfârșitul lunii martie, sau când se întorc berzele din țările calde, mărtișorul trebuie să ajungă pe crenguța unui pom fructifer, încărcându-l astfel cu energia noastră. Pomul va crește fructe mari și dulci datorită mărtișorului pe care i l-am dăruit. Dăm înapoi naturii căldura pe care am primit-o de la ea.

Începând cu 1968, la Chișinău, capitala Republicii Moldova, are loc și un festival internațional de muzică – Mărtișorul – care are scopul să promoveze acest simbol de solidaritate a comunității și al unei relații reciproc benefice cu natura.

Mărtișorul a rezistat peste două mii de ani pentru că se împletește cu natura, e înfășurat în magic, știe să se adapteze și îmbracă noi sensuri cu fiecare generație. În 2022, Ministerul Culturii împreună cu Agenția Națională a Turismului Receptor și Intern din Republica Moldova au realizat un spot video prin care ne transmit ce înseamnă astăzi un fir roșu împletit cu un fir alb. Te invităm să faci cunoștință cu protagoniștii videoclipului și semnificația mărtișorului pentru ei.

From ancient times, in the geographical area where the Republic of Moldova and Romania are now located, a ritual of purification has been taking place on the first day of March. The household is cleaned all over, through this process the Winter evil is banished, and Spring is invited with its goodness and warmth. The making of Mărtișoare during winter, pinning them close to the heart on the first day of March and wearing them for a month, represents a simplified ritual of the transition from winter to summer. Gifting Mărtișoare to those close to you emphasizes the spirit of a united, supportive community, which celebrates the coming of spring together.

The interweave of white and red threads provides protection especially for children or baby animals, which with the arrival of spring begin to communicate with the sun and get to know the nature around them. In cities we see Mărtișoare pinned on people's chests, while in villages we can also see animals wearing Mărtișoare around their necks, thus being protected from bad omens. The custom states that at the end of March, the Mărtișor must be tied to a fruit tree twig. In this way we charge it with our energy. The tree will bear big and sweet fruits thanks to the Mărtișor that we gifted. This completes the ritual of giving back to nature the warmth that we received from it.

Since 1968, in Chisinau, the capital of the Republic of Moldova, the *Ministry of Culture* organizes an international music festival – *Mărtișor* – which aims to promote this symbol of solidarity of the community and a mutually beneficial relationship with nature.

The Mărtișor has survived for over two thousand years because it intertwines with nature, is magically wrapped, knows how to adapt, and takes on new meanings with each generation. In 2022, the *Ministry of Culture* together with the *National Inbound Tourism Association of Moldova* made a short video that conveys what weaving a white thread and red thread together means today. We invite you to get acquainted with the protagonists of the video and the significance of Mărtișor for them.

Leo Moldovanu este elev în clasa a doua, are opt ani și este surprins la un atelier de confecționare a măștișoarelor la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală.

Măștișorul e un obiect al dragostei și e foarte drăguț. Atunci când îl dăruiesc, simt că fac un lucru bun. Aș vrea să pot dăruia măștișoare la pești, mai ales că primăvara ei vin aproape de mal ca să depună icre. Aș vrea să descopăr o nouă specie de pești, s-ar numi Peșteleu. Și ar purta măștișor toată luna martie.

Leo Moldovanu is eight years old, he participated in a Măștișoare making workshop at the Ethnography and Natural History National Museum.

The Măștișor is an object of love and is very, very cute. When I gift it, I feel like I'm doing a good thing. I wish I could gift Măștișoare to fish, especially because they come close to the shore to lay eggs in early spring. I would like to discover a new species of fish, it would be called Peșteleu (Lion Fish). And it would wear Măștișor all through March.

Valentina Arcadi este ceramistă și am găsit-o în atelierul ei, în timp ce lucra la o sculptură alb-roșie.

Odată, de întâi martie, la fel cum făceam în fiecare an, am împărțit măștișoare celor mai apropiați prieteni. Una din fete și-a agățat măștișorul de o lălea, primise un buchet mare de lălele recent. Din acel buchet, una câte una, floricelele s-au ofilit, ca într-un final să rămână doar lăleaua de care era cu grijă legat măștișorul. Poate că acest fenomen are o explicație științifică, dar pentru mine rămâne a fi un moment magic care întărește și mai mult statutul de prevestitor al primăverii și revenire la viață al măștișorului.

Valentina Arcadi is a ceramist, we found her in her workshop, working on a red and white sculpture.

Once, on the first of March, as I did every year, I shared Măștișoare with my closest friends. One of the girls tied her Măștișor to a tulip, as she had recently received a large bouquet of tulips. From that bouquet, one by one, the flowers withered, so that in the end, the only the tulip that was still alive, was the one tied with the Măștișor. This phenomenon may have a scientific explanation, but for me it will always be a magical moment that further strengthens the status of Măștișor as a herald of spring and the return of nature to life.

Dana Rotaru și Maxim Levenco la *Plin cu Vin*, unde lucrează ca somelieri și au o mare selecție de vinuri albe și roșii.

Maxim: Mărțișorul e ceva legat de locul în care m-am născut. O tradiție care este doar aici. Când dai un mărțișor e ca și cum ai primi o injecție de endorfine, de căldură.

Dana: E unul din micile obiceiuri pe care le păstrez de când am plecat de acasă, o amintire a locului de unde vin și a familiei mele. Dăruirea unui mărțișor e felul meu de a spune mulțumesc că ești lângă mine. Când îl primesc, simt că eu contez pentru cineva. Pentru mine e important să încarc mărțișorul cu energie întreaga lună, iar după asta să-l leg de un pom fructifer.

Maxim: În lumea vinului, spumantul e mărțișorul, e singurul care permite amestecarea soiurilor de struguri albi și roșii.

Dana: Pentru mine mărțișorul e vinul alb făcut din soiuri roșii de struguri.

Dana Rotaru and Maxim Levenco at *Plin cu Vin*, where they work as sommeliers and have a large selection of white and red wines.

Maxim: The Mărțișor is something related to the place where I was born. A custom specific to only this territory. When gifting a Mărțișor, I feel like receiving an endorphin injection, I feel warmth.

Dana: It's one of the little customs I've respected since I left home, a reminder of my family and where I come from. Gifting a Mărțișor is my way of saying thank you for being by my side! When I receive it, I feel like I matter to someone. It is very important for me to charge the Mărțișor with my energy for the whole month of March, and then tie it to a fruit tree.

Maxim: In the world of wine, sparkling wine is the Mărțișor, it is the only one that allows the mixing of white and red grape varieties.

Dana: For me, the Mărțișor is white wine made from red grape varieties.

Tania Cergă este interpretă, i-am făcut poza și am vorbit cu ea despre mărțișor în Parcul Dendrariu din Chișinău, unde, la sfârșit de martie, pot fi văzuți copaci împodobiți cu fir alb-roșu.

Când eram mică, făceam mărțișoare împreună cu tata. S-a întâmplat de câteva ori să pierd mărțișorul, pentru mine era semn de nenoroc, era ca și cum pierdeam primăvara. Bunica mi-a povestit legenda mărțișorului și pentru mine era foarte important să port cu mine această bucățică de magie, iar la sfârșit de martie să leg mărțișorul de un copac și să îmi pun o dorință. Mi se par neprețuite poveștile împletite cu tradiții, au atâta putere încât ajung la noi după sute de ani. Iar noi vrem să ne îmbrăcăm sufletul cu povești și magie. Oamenii au nevoie de mărțișor, e un fir de care ne ținem. Purtând mărțișor simt că sunt parte din natură și contribui la venirea primăverii.

Tania Cergă is a singer, we took her photo and talked about Mărțișor in the Dendrarium Park in Chisinau, where at the end of March you can see trees decorated with white-red threads by the visitors.

When I was little, I was making them together with my dad. It happened for me to lose my Mărțișor, and I took it as a sign of misfortune, it felt like losing spring. My grandmother told me the legend of the Mărțișor and for me it was very important to carry this piece of magic with me, and at the end of March to tie it to a tree and make a wish. Stories intertwined with traditions seem invaluable to me, they are so powerful that they manage to reach us after hundreds of years. We need to clothe our souls with stories and magic. People need the Mărțișor, it's a thread we hang by. Wearing a Mărțișor I feel like I'm part of nature and I contribute to the coming of spring.

Maria Macari is a pastry chef and we caught her in action, in the kitchen of *Bunătăți de la Marika*, while she was cooking a cake with white and red icing.

Mărțișor is the spring holiday I am always waiting for. When I was little, I used to make Mărțișoare for my loved ones together with my mother and sister. The whole month of February, I would sit down with other girls from the neighborhood, make Mărțișoare, weave carpets, talk, giggle, and sing by the fireplace, with the gas lamp on. I would love to organize such a sitting in 2022.

Since I started working as a pastry chef, every year in February, or at the beginning of March, I always invent some new recipe in the kitchen. It's something that comes organically. I feel the need of trying different ingredients and methods. In cakes, as in Mărțișor, there is a combination of two colors, two tastes, sweet and sour, this creates a balance, but also a contrast between two reactions. Spring is an impetus to change something, to innovate, it is when the window of creativity opens. Tomorrow I'm experimenting with a new pistachio cake. Pistacchioso! I invite you to see what comes out of it.

Maria Macari este patiseră și am surprins-o în bucătărie, la locul de muncă – *Bunătăți de la Marika*, în timp ce pregătea un tort cu glazură alb-roșie.

Mărțișorul este sărbătoarea primăverii pe care o așteptăm. Când eram mică, făceam mărțișoare pentru cei dragi împreună cu mama și sora mea. În februarie făceam șezători la care veneau și alte fete din vecinătate, făceam mărțișoare, țeseam covoare și povesteam, chicoteam și cântam la gura sobei, cu lampa de gaz aprinsă. Aș organiza și acum așa șezători.

În timpul lunii februarie, la început de martie, tot timpul fac ceva nou în bucătărie. E ceva care vine organic. Vreau să încerc diferite ingrediente și rețete. În prăjituri, ca și la mărțișor, e o combinație de două culori, două gusturi, dulce și acrișor, așa se creează echilibru, dar și un contrast între două reacții. Primăvara este un imbold spre a schimba ceva, spre a înnoi, se deschide fereastra de creativitate. Acum e elanul, acum erupe, mâine fac un tort cu fistic. Tortul fisticos! Vă invit să vedeți cum a ieșit.

Mihai Ungureanu e pictor, are un atelier la mansardă și l-am prins în timp ce picta primăvara la început de martie - îmbrăcată în alb, înconjurată de păsări roșii.

Mărțișorul e evenimentul în care toată lumea se bucură împreună că vine primăvara. Când dau un mărțișor, împart bucuria asta. Când primesc un mărțișor, îmi aduc aminte de copilărie. Văd cum se topește zăpada și curg râulețe pe marginea drumului. Dacă aveam acasă vreo două-trei nuci, le spărgeam în două, scoteam miezul și făceam corăbioare. Uneori lipeam înăuntru o pânză și mă așteptam să meargă departe. În drum era un canion în care corăbioarele aveau cursuri diferite. Apăreau blocaje cu aisberguri, mă uitam cum se răstoarnă, își revin și merg mai departe. Într-o zi am avut mai multe nuci, m-am uitat toată ziua cum navighează pe apă. Când am venit acasă, ud, mama era speriată și m-a întrebat unde am fost toată ziua, m-a căutat câteva ore pe afară.

Când am crescut mai mare, aveam deja vreo 11 ani, mă pregăteam de întâi martie de la început de februarie. Făceam mărțișoare pentru fete. Îmi plăcea de mai multe, așa că lucram toată luna la mărțișoare sofisticate. Cu cât mai tare îmi plăcea de o fată, cu atât mai sofisticat era mărțișorul. Se întâmpla să nu primesc înapoi mărțișor de la fata care-mi plăcea cel mai mult, așa că începea să-mi placă mai mult de altă fată care mi-a dat mărțișor.

Mihai Ungureanu is a painter, he has a workshop in the attic, and we caught him painting Spring at the beginning of March - dressed in white, surrounded by red birds.

Mărțișor is the event in which everyone rejoices together that spring is coming. When I gift a Mărțișor, I share this joy. When I receive a Mărțișor, I remember my childhood. I see the snow melting and streams starting to flow along the side of the road. When I was eight or nine years old, I usually had two or three nuts with me, I would break them in half, take out the core and make little ships. Sometimes I would stick a piece of cloth inside, so it has a sail, and I expected it to go far, far away. On the street there were canyons of ice, and the little ships took different courses. Iceberg blockages appeared, I watched the ships topple, recover, and move down the stream. One day I had a lot more than three nuts. I watched them sailing on the water all day long. I came home, late and with my clothes soaking wet, mum was very worried and asked me where had I been all day, she had looked for me on the streets for several hours.

When I grew up, and was about eleven years old, preparations for the first of March begun in the beginning of February. I used to make many Mărțișoare for girls. I liked it a lot, so I worked all month on very sophisticated Mărțișoare. The more I liked a girl, the more sophisticated the Mărțișor was. I didn't always get back a Mărțișor from the girl I liked most, so I started liking a different girl more, one that has also gifted a Mărțișor to me.

Varvara Buzilă este etnografă la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, am urmărit-o în timp ce le împărtășea lui Leo și altor copii, secretele confecționării mărțișoarelor.

Mărțișorul este un obicei care a rezistat două mii de ani, chiar dacă acesta e confecționat din ață, care nu e foarte rezistentă. Cultura are totuși o memorie a sa.

Noi facem mărțișoare pentru că vrem să trăim pe viu acest prag al timpului. Prin tradiția mărțișorului, societatea își rezolvă niște probleme legate de unitatea sa, de articularea anumitor relații. Multe obiceiuri au rămas în trecut. Mărțișorul rămâne actual, merge mai departe. Mărțișorul e deschis pentru toate culturile, pentru cei care vor să-l folosească ca limbaj al comunicării, al înțelegerii. Simțind puterea mărțișorului, toți și-l doresc. Mărțișorul poate solidariza și uni lumea. ✍

Varvara Buzilă is an ethnographer at the Ethnography and Natural History National Museum, we followed her while she shared the secrets of making Mărțișoare with Leo and other children.

The Mărțișor is a custom that has lasted over two thousand years, even if it is made of thread, which is not very durable. Culture, however, has a memory of its own.

We make Mărțișoare because we want to live this threshold of time. Through the tradition of Mărțișor, the society solves problems related to its unity, and the articulation of certain relations. Many customs have disappeared in the past, but the Mărțișor remains actual, current, it goes on. The Mărțișor is open to all cultures, open to those who want to use it as a language of communication, of understanding. After feeling the power of Mărțișor, everyone starts to wish for it. The Mărțișor can unite the world. ✍

În martie te invităm în Moldova. În martie îți punem un mărțișor la piept și te rugăm să dăruiești primăvară. Dacă nu ne poți vizita, poți confecționa singur, la tine acasă, mărțișorul tău. Doar să nu uiți un detaliu – la sfârșitul lunii să îl legi de crenguța unui pom fructifer, pentru ca ritualul să fie împlinit.

In March we invite you to Moldova! In March we pin a Mărțișor close to your heart and ask you to spread the spring. If you can't visit us, you can make your own Mărțișor at home. Just don't forget to tie it to the twig of a fruit tree at the end of the month so that the ritual can be fulfilled.

Facebook: MoldovaTravelMoldovaTravel
Instagram: moldova.travel

Scanează pentru spotul video

**Un interviu special cu
Natalia Țurcanu, director
executiv ANTRIM**

**A special interview with
Natalia Turcanu, executive
director of ANTRIM**

Promovarea Moldovei ca destinație de călătorie într-o perioadă de pandemie este o provocare

PROMOTING MOLDOVA AS A TRAVEL DESTINATION IN A PANDEMIC PERIOD IS A CHALLENGE

Natalia Țurcanu este directorul executiv al Asociației Naționale de Turism Receptor și Intern din Moldova (ANTRIM) – cea mai reprezentativă asociație a industriei de turism receptor din Moldova. Activitatea sa în sectorul turismului receptor și intern se remarcă printr-un angajament mare de promovare a Moldovei ca destinație de călătorie la nivel internațional, reprezentând vocea sectorului în calitate de membru al Consiliului Economic al Primului Ministru al Republicii Moldova.

Natalia Turcanu is the Chief Executive of the National Inbound and Domestic Tourism Association of Moldova (ANTRIM) – the most representative association of the incoming tourism industry in Moldova. Her activity in the incoming and domestic tourism sector is distinguished with a large commitment for promoting Moldova as a travel destination on an international level, representing the voice of the sector as member of the Economic Council of the Prime Minister of Republic of Moldova.

Absolvit cu master în Managementul Marketingului și Turism la Academia de Studii Economice din Moldova, deține mai multe certificate profesionale în management și leadership organizate de Institutul Suedez de Administrație Publică și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională. De asemenea, ea a participat la programul de certificare online Managementul Sustenabil al Destinațiilor Turistice din cadrul Institutului Internațional de Studii Turistice George Washington. Este un consilier și consultant apreciat în planificarea și managementul proiectelor de turism naționale și internaționale. Experiența sa de lucru tehnic este strâns legată de managementul de proiect și financiar, dezvoltarea și implementarea proiectelor finanțate de USAID și UE cu numeroase aplicații și implementări în ultimii 8 ani. Din 2014, Natalia reprezintă ANTRIM și vocea sectorului privat în industria turismului receptor din Moldova, colaborează cu părțile interesate pentru a crea și furniza servicii de înaltă calitate și experiențe turistice autentice prin susținerea valorilor tradiționale moldovenești atunci când vine vorba de ospitalitate, cultură, gastronomie și producerea vinului de calitate.

Doamna Țurcanu, care au fost principalele motive pentru înființarea organizației, cum a început totul?

Asociația Națională de Turism Receptor și Intern din Moldova (ANTRIM) a fost înființată la 16 ianuarie 2014, ca o idee de afacere implicată în dezvoltarea sectorului turismului receptor care dorea o reformă a sectorului la nivel național, pentru a oferi voce pentru turismul receptor și intern, dar și creșterea gradului de conștientizare despre Moldova pe piețele internaționale. Ne-am început activitatea cu 8 membri, iar acum, în 2022, suntem cea mai reprezentativă asociație a industriei turismului receptor, cu 77 de membri, printre aceștia: operatori de turism, hoteluri, vinării, pensiuni rurale, companii de organizare de evenimente și alte IMM-uri conexe turismului.

Care sunt unele dintre cele mai mari realizări ale ANTRIM de la înființare?

De mai bine de 8 ani, ANTRIM a funcționat ca o organizație de vârf pentru promovarea dezvoltării inovatoare și durabile a turismului prin inițierea și implementarea unei varietăți de proiecte și, astfel, îmbunătățirea sectorului turistic din Moldova. Misiunea ANTRIM, așa cum este stipulată de statut, este de a sprijini industria turismului din Moldova (receptor și intern) în facilitarea unei activități turistice fără bariere în Moldova, creșterea gradului de conștientizare a brand-ului țării turistice pe cele mai relevante niveluri de piață, îmbunătățirea produsului turistic și abilitățile forței de muncă.

Până în 2021, ANTRIM a implementat activități cu sprijinul strategic al Proiectului de competitivitate din Moldova finanțat de USAID, Suedia și UKaid. Dintre cele mai remarcabile proiecte de succes pe care le pot menționa sunt: identitate turistică „Pomul vieții”, care a devenit brandul de țară; campaniile de promovare locală, regională și internațională precum – Be Our Guest, Be our Guest Again, Hora Mărțișorului, Hai la mine acasă!; tururi de presă care au dus la articole despre Moldova în reviste

She graduated with a master's in Marketing Management and Tourism at The Academy of Economic Studies of Moldova, holds several professional certificates in management and leadership organized by Swedish Institute for Public Administration and the Swedish International Development Agency. Also, she attended the online Sustainable Tourism Destination Management certificate program at George Washington International Institute of Tourism Studies. She is an appreciated adviser and consultant in planning and management of national and international tourism projects. Her technical work experience is closely related to the project and financial management, development and implementation of USAID & EU funded projects with numerous applications and implementation in the last 8 years. From 2014, Natalia represents ANTRIM and the voice of the private sector in Moldova's inbound tourism industry, collaborates with stakeholders to create and deliver high quality services and authentic touristic experiences by supporting traditional Moldovan values when it comes to hospitality, culture, gastronomy and quality wine production.

Mrs. Turcanu, what were the main reasons for the establishment of the organization, how did it all begin?

The National Inbound and Domestic Tourism Association of Moldova (ANTRIM) was established on January 16, 2014, as an idea of the business involved in developing the incoming tourism sector that wanted a reform of the sector at a national level, to provide a voice for inbound and domestic tourism, but also to increase awareness about Moldova on international markets. We started our activity with 8 members and now in 2022 we are the most representative association of the incoming tourism industry with 77 members, among them: tour operators, hotels, wineries, rural guesthouses, event management companies and other tourism related SMEs.

What are some of the ANTRIM greatest achievements since its establishment?

For more than 8 years, ANTRIM has operated as a leading organization for promoting innovative and sustainable tourism development through initiation and implementation of a variety of projects, and thus improving the tourism sector in Moldova. The mission of ANTRIM, as stipulated by its statute is to support the tourism industry from Moldova (incoming and domestic) in facilitating a barrier-free tourism activity in Moldova, increasing the tourism country's brand awareness on the most relevant market tiers, enhance the tourism product and workforce skills.

Till 2021, ANTRIM implemented activities with the strategic support of Moldova Competitiveness Project financed by USAID, Sweden and UKaid. From the most outstanding successful projects I can mention: “Tree of Life” tourism identity that became the country brand; promotional local, regional and international campaigns as Be Our Guest, Be our Guest Again, Hora Martisorului, Hai la mine acasa!; press trips that resulted in articles about Moldova in international travel magazines and media portals such as Lonely Planet, National Geographic, The Telegraph, New York post, and others; product development:

Sergiu Prodan, Ministry of Culture, Diana Lazar, ITER VITIS Ambassador to Moldova, Emanuela Panke ITER VITIS President, Stefano Dominioni Director, European Institute of Cultural Routes

internaționale și portaluri media precum Lonely Planet, National Geographic, The Telegraph, New York Post și altele, dezvoltarea produsului turistic: trasee de drumeții și ciclism; sesiuni de instruire WFTGA pentru ghizii locali și dezvoltarea unei noi platforme online pentru aceștia, pentru a-și promova tururile și serviciile: guidesofmoldova.md; afilierea Drumului Vinului Moldovei la Traseul Cultural European ITER VITIS – Federația Les Chemins de la Vigne.

Alți parteneri locali importanți ai ANTRIM în dezvoltarea sectorului turistic includ Ministerul Culturii, Agenția Invest Moldova, Primăria Chișinău, Oficiul Național al Viei și Vinului, Fabrica de bere Efes Vitanta Moldova, Universitatea de Stat din Moldova ș.a.

Ca urmare a dezvoltării sectorului în perioada de pandemie, ANTRIM continuă să implementeze activități similare cu sprijinul unui program de **buy-in USAID EDGE de Activitate de Susținere a Competitivității în Moldova**. Acest proiect își propune să susțină sprijinul sectorului turistic prin acordarea atât de asistență tehnică (AT), cât și de granturi pentru întreprinderile locale din turism și IMM-uri.

În luna februarie, Drumul Vinului Moldovei a sărbătorit 2 ani de afiliere la Federația ITER VITIS – Les Chemins de la Vigne. Care sunt principalele obiective pentru acest an?

„Drumurile Vinului Moldovei” este o realizare la nivel național, un rezultat a peste 7 ani de muncă menită să dezvolte atât industria vinicolă, cât și cea turistică și sinergiile din jur. În cadrul unei vizite oficiale în Republica Moldova, doamna Emanuela Panke a asistat ANTRIM în elaborarea unui plan strategic spre excelență care va include traininguri și activități conform reglementărilor UE pentru traseele culturale. ANTRIM a devenit partener principal pe ITER VITIS anul acesta, iar doamna Panke a premiat-o pe doamna Diana Lazăr cu poziția de reprezentant oficial – Ambasadorul Iter Vitis în Moldova.

Întrucât ANTRIM este unul dintre principalii parteneri ai Forumului Turismului din Moldova, care va fi organizat în perioada 14–15 aprilie, vom avea discuții tematice dedicate abordării temelor importante ale traseelor culturale regionale din zona Dunării, cu vorbitori și experți internaționali.

Ca și în alte părți, pandemia COVID-19 a avut un impact sever asupra industriei turismului. Având în vedere experiența dumneavoastră, care sunt câteva dintre acțiunile cheie pe care le poate lua turismul din Moldova pentru a naviga mai bine în criza actuală?

Turismul este unul dintre cele mai importante sectoare economice din lume și este încă afectat de pandemia de Covid-19.

hiking and biking trails; WFTGA training sessions for local guides and development of a new online platform for them, to promote their tours and services: guidesofmoldova.md; the affiliation of Wine Routes of Moldova to the European Cultural Route ITER VITIS – Les Chemins de la Vigne Federation.

Other important ANTRIM local partners in developing the tourism sector include the Ministry of Culture, Invest Moldova Agency, Chisinau City Hall, National Office of Wine and Vine, Efes Vitanta Moldova Brewery, Moldova State University and others.

Following the development of the sector in the pandemic period, ANTRIM continues to implement similar activities with the support of Moldova Competitiveness Transition Activity a **Buy-In program USAID EDGE**. This project aims to sustain the support to the tourism sector by providing both technical assistance (TA), as well as grants to local tourism businesses and SMEs.

This February, Wine Routes of Moldova celebrated 2 years of affiliation to the ITER VITIS – Les Chemins de la Vigne Federation. What are the main objectives for this year?

The “Wine Routes of Moldova” is a national-wide achievement resulting from over 7 years of work aimed towards developing both the wine and the tourism industries and the synergies around. During an official visit to Moldova, Mrs. Emanuela Panke assisted ANTRIM to develop a strategic plan towards excellency that will include trainings and activities according to the EU regulations for the cultural routes. ANTRIM became the lead partner on the ITER VITIS this year and Mrs. Panke awarded Mrs. Diana Lazăr as official representative – Ambassador of Iter Vitis in Moldova.

As ANTRIM is one of the main partners of the Moldova Tourism Forum, which will be organized on 14–15 April, we will have a dedicated panel to approach important topics of regional cultural routes in the Danube area with international speakers and experts.

As elsewhere, the COVID-19 pandemic has had a severe impact on the tourism industry. Considering your expertise, what are some of the key actions Moldova’s tourism can take to better navigate the current crisis?

Când a început pandemia, ANTRIM și-a concentrat eforturile pentru a îndeplini standardele internaționale, ANTRIM a obținut acreditarea Safe Travels (Călătorii Sigure) și este împuternicită să ofere titlul de Safe Travel companiilor din Moldova. Peste 20 de hoteluri, vinării și pensiuni din Republica Moldova au primit un certificat Covid-19 Safe Travel de la Consiliul Mondial pentru Călătorii și Turism. Având în vedere restricțiile de călătorie internaționale, ANTRIM și-a ajustat strategia pentru a crește cererea pentru turismul intern prin campanii digitale, colaborarea cu influenceri locali.

Care sunt punctele forte ale vinului și mâncării moldovenești? Care sunt cele mai solicitate activități și zone, ce rol joacă turismul enogastronomic?

Înainte de pandemie, aproximativ 64% dintre turiștii străini au ales să viziteze Moldova pentru patrimoniul său vitivinicol și a experiențelor gastronomice. Luați ca exemplu cel mai mare festival de turism din Moldova care este Ziua Națională a Vinului, sărbătorită în primul weekend al lunii octombrie a fiecărui an, și a devenit un moment de mândrie și coeziune culturală, deoarece la acesta participă întreaga țară, inclusiv vinăriile și afacerile din turism bineînțeles, dar nu numai – se simte în magazinele de vânzare cu amănuntul, precum și în regiuni și chiar în aeroport și la intrările de frontieră în Moldova, unde orice oaspete este curios să guste și să cunoască Vinul Moldovei. La Zilele Naționale a Vinului din Moldova participă în jur de 150 de mii de persoane, dintre care aproximativ 25 de mii de turiști străini. Ca atare, principalele atuuri și atracții turistice ale Moldovei pentru vizitatori includ vinul, gastronomia și experiențele de viață rurală, care servesc drept motor pentru creșterea economică pentru cele mai îndepărtate regiuni rurale, puternic afectate de migrație. Vinificația este o tradiție milenară în Moldova, așa că se acordă atenție păstrării autenticității și stilului său veritabil. Vinul și gastronomia sunt o parte integrantă a identității și moștenirii Moldovei și elemente cheie în imaginea de marcă a națiunii. Oenoturismul și gastronomia sunt un mijloc de păstrare a tradițiilor locale, oferind în același timp o experiență autentică plină de satisfacții pentru vizitatori, totodată promovând dezvoltarea economică locală. Bucătăria Moldovei poate fi rezumată în trei cuvinte – locală, sănătoasă și gustoasă. Moldovenii îmbrățișează tradițiile culinare pe care străbunicii lor le-au transmis pentru a crea mese simple, dar delicioase, care, combinate cu vinul moldovenesc, vrăjesc orice suflet. Datorită ascensiunii turismului, bucătăria moldovenească își reînvie tradițiile, combinându-se cu tendințele gastronomice moderne, pentru a oferi descoperiri autentice oricărui gurmand.

Sunt proiecte noi pentru timpul apropiat? La ce ar trebui să se aștepte turiștii când vizitează Moldova în această primăvară?

În prezent, ANTRIM este în proces de construire a unor noi trasee turistice de ciclism în regiunea de sud a țării. Traseele turistice vor crea oportunități de dezvoltare a turismului în regiune, contribuind la promovarea destinațiilor turistice, vizibilitate și creștere economică. De asemenea, ANTRIM va oferi asistență centrelor regionale de informare turistică în dezvoltarea produselor și identității acestora. ✍

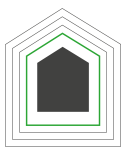
Tourism is one of the world's most important economic sectors and it is still affected by the Covid-19 pandemic. When the pandemic started, ANTRIM focused its efforts to meet international standards, ANTRIM has obtained Safe Travels accreditation and is empowered to offer the title of Safe Travel to Moldovan companies. Over 20 Moldovan hotels, wineries and guesthouses have received a Covid-19 Safe Travel certificate from the World Travel and Tourism Council. In view of the international travel restrictions, ANTRIM adjusted its strategy to grow demand for domestic tourism through digital campaigns, work with local influencers.

Which are the points of strength of Moldovan wine & food? Which are the most requested activities and areas, what role does wine & food tourism play?

Before the pandemic, about 64% of the foreign tourists chose to visit Moldova because of its wine heritage and gastronomic experiences. Take as an example the largest tourism festival of Moldova is the National Wine Day, celebrated on the first weekend of October every year, and has become a moment of pride and cultural cohesion since the entire country is taking part to it, including the wineries and the tourism businesses off course, but not only – you can feel it in the retail shops, as well as in the regions and event in the airport and the border entries to Moldova, where any guest is offered to taste and get to know the Wine of Moldova. Around 150 thousand people are participating in the National Wine Days in Moldova, out of which an estimated 25 thousand foreign tourists. As such, Moldova's prime tourism assets and attractions for visitors include the wine, gastronomy and rural life experiences, that serve as an engine for economic growth for the most remote rural regions, highly affected by migration. Winemaking is a millennial tradition in Moldova, so care is taken to maintain authenticity and its genuine style. Wine and gastronomy are an integral part of Moldova's identity and heritage, and key elements in the nation's brand image. Wine tourism and gastronomy are a means of preserving local traditions, while offering a rewarding authentic experience for the visitors and at the same time promoting local economic development. Moldova's cuisine can be summarized in three words – local, healthy and tasty. Moldovans embrace the culinary traditions that their great-grandparents passed on to them to create simple but scrumptious meals that when combined with Moldovan wine, put a spell on any soul. Due to the rise of tourism, Moldovan cuisine is reviving its traditions, combining with modern gastronomic trends, to offer genuine discoveries for any gourmand.

Are there new projects around the corner? What should tourists expect when visiting Moldova this spring?

Currently, ANTRIM is in the process of building new cycling tourist routes in the southern region of the country. The tourist routes will create opportunities for the development of tourism in the region, contributing to the promotion of tourist destinations, visibility and economic growth. Also, ANTRIM will offer assistance to regional tourism information centers in developing their products and identity. ✍

**NEWTON
HOUSE
GRĂDINA
BOTANICĂ**

☎ 076 01 52 20

🌐 newton.md/botanica

📍 str. Grădina Botanică, 18

NEWTON HOUSE GRĂDINA BOTANICĂ

TRĂIEȘTE O EXPERIENȚĂ DE VIAȚĂ DEOSEBITĂ, ÎNCONJURAT DE NATURĂ

În sânul naturii, vis-a-vis de parcul natural Grădina Botanică se ridică cel mai modern complex rezidențial de la Botanica. NEWTON HOUSE Grădina Botanică va sublinia semnificația istorică a zonei și are ambiția de a deveni cartea de vizită a Capitalei. Complexul face parte din cel mai ambițios proiect de revitalizare urbană din Chișinău menit să creeze un mediu de înaltă calitate pentru rezidenții de toate vârstele. Încorporând comoditatea, accesibilitatea și echilibrul între natură și soluții moderne de trai pentru întreaga familie.

**PARADISUL PARCULUI NATURAL
GRĂDINA BOTANICĂ**

Complexul este amplasat chiar peste drum de parcul natural Grădina Botanică. Aici vei respira aer umidificat, datorită lanțului de lacuri din preajmă și te vei simți mai aproape de natură pentru că ai vis-a-vis de casă un milion de metri pătrați de parc natural. Locația în apropierea parcului este întotdeauna un bonus plăcut pentru o varietate de activități în timpul liber: plimbări în parc, jogging la aer curat, ciclism, sport și altele.

PROPRIUL APARTAMENT CU DOAR 4300€ PRIMA RATĂ

Pentru a susține îndeplinirea visului de a avea propria locuință ACASĂ, dezvoltatorul NEWTON HOUSE pune la dispoziție cea mai comodă metodă de achitare:

- ✓ ACHITARE ÎN RATE
- ✓ PE UN TERMEN DE 5 ANI
- ✓ CU PRIMA RATĂ DE DOAR 10%
- ✓ CU 0% DOBÂNDĂ
- ✓ FĂRĂ CERTIFICAT DE SALARIU
- ✓ FĂRĂ INTERMEDIARI
- ✓ FĂRĂ COSTURI SUPLIMENTARE
- ✓ DOAR CU BULETINUL
- ✓ TIMP DE O ORĂ
- ✓ FĂRĂ GAJ
- ✓ DIRECT DE LA DEZVOLTATOR

INFRASTRUCTURĂ INTERNĂ DEZVOLTATĂ ÎN CEL MAI CONTEMPORAN COMPLEX DE LA BOTANICA

Visezi să locuiești înconjurat de natură, dar fără a te lipsi de toate facilitățile decente de trai europene? Complexul rezidențial NEWTON HOUSE Grădina Botanică este destinat oamenilor care doresc să trăiască frumos ACASĂ, oferind dotări inteligente și facilități fără precedent:

Parcare multietajată,
3000+ locuri de parcare

Vis-a-vis de 1 000 000 m2 de spații verzi
din parcul Grădina Botanică

Spații comerciale la parter care
asigură toate necesitățile de bază

Sală de sport
cu bazin de înot

Grădiniță proprie conform
standardelor contemporane

Piste pentru ciclism
cu benzi amenajate

Teren multifuncțional,
mini stadion de fotbal și volei

Locuri de parcare închise
pentru cărucioare

Curte fără mașini,
sigură pentru copii

MĂINILE UNUI SCULPTOR

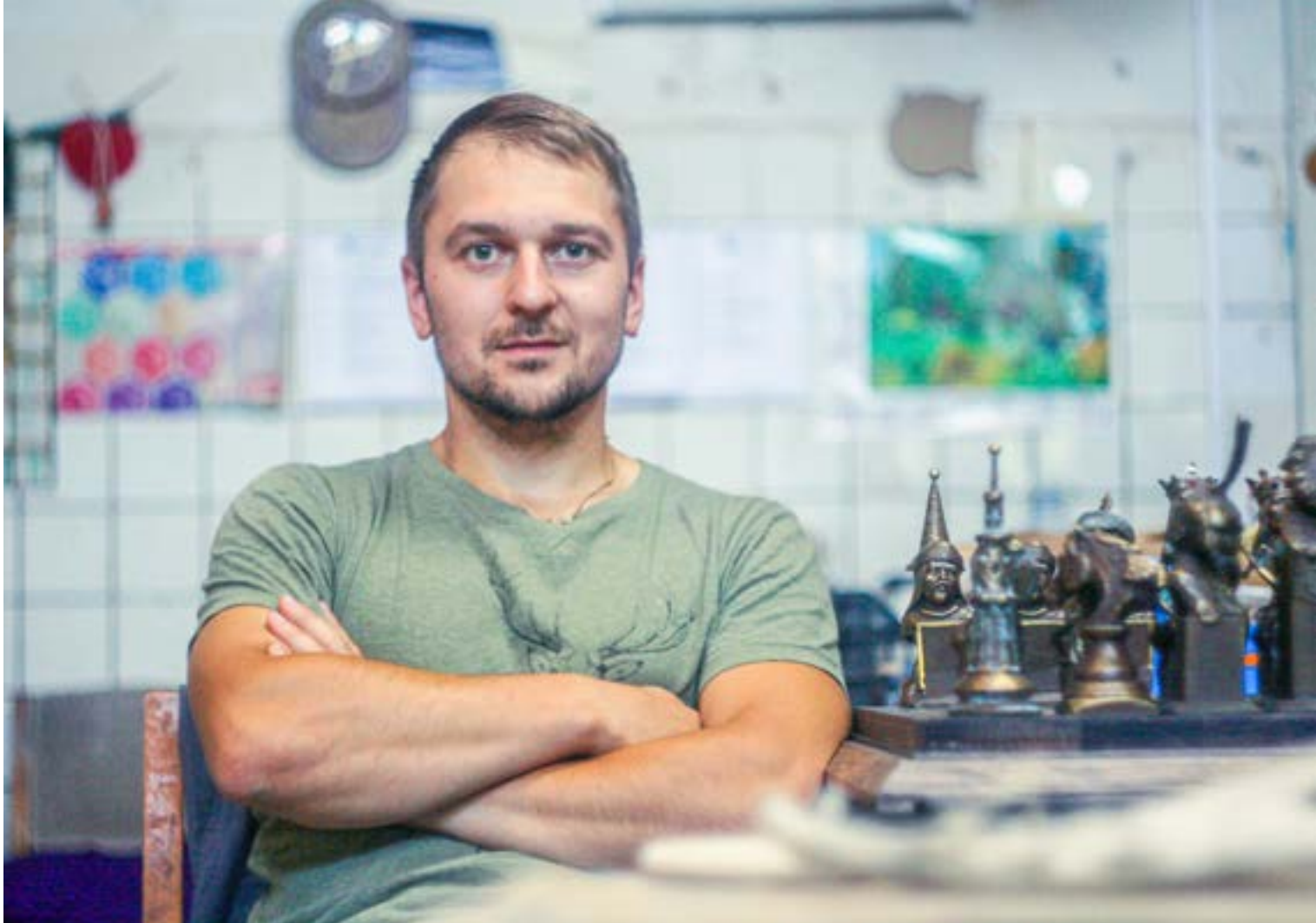
PAVEL OBREJA

THE HANDS OF A SCULPTOR

Sculptura sa te face să te oprești. Să atingi. Să analizezi. Este atât de adevărată și în același timp atât de conceptuală, încât te pomenești într-o reflecție. Pe Pavel Obreja l-ați întâlnit cu siguranță pe Strada Pietonală Eugen Doga din Chișinău prin îndrăgostiții sculptați în bronz ce par a fi parte din mulțime sau, pe când fluxul de oameni dispare, două figuri ce par a fi însuflețite. Mulți dintre voi au cunoscut și alte lucrări ale sale. Este curios să descoperi întâi arta creată de om, apoi omul și să te bucuri de ambele. Pavel Obreja e o bucurie.

His sculpture makes you stop. Touch. Analyze. It is so true and at the same time so conceptual that you find yourself in a reflection. You have certainly met Pavel Obreja on Eugen Doga Pedestrian Street in Chisinau through bronze-sculpted lovers who seem to be part of the crowd or, while the flow of people disappears, two figures who seem to be alive. Many of you have known his other works. It is curious to discover man-made art first, then the man, and to enjoy both. Pavel Obreja is a joy.

Ce trebuie să știe mâinile ca să înceapă să sculpteze?

Când încep să sculpez, mâinile trebuie să știe să asculte și să facă așa cum gândesc!

În ce context și cu ce emoții a avut loc prima dvs. întâlnire cu sculptura?

S-a întâmplat chiar în momentul când am depus actele la colegiul Alexandru Plămădeală la această specialitate. Din start eram axat pe altă opțiune, dar din anumite consecințe s-a ajuns la sculptură!

Vă mai amintiți ce v-ați spus atunci?

Mi-am spus că o să-mi placă. Exact asta s-a și întâmplat.

Ce v-a motivat să faceți alegerea în direcția artelor și anume sculptură monumentală și de șevalet? A fost ulterior armonie din prima sau deprinderile cer mult timp?

Motivația pentru a face sculptură nu a fost promptă. Din start a fost o deprindere care a durat vreo șase ani și abia pe când studiam la Academie (AMTAP) la aceeași specialitate, prin anul trei, s-a întâmplat minunea, a apărut această plăcere mult mai accentuată. Voința de a face sculptură a prins rădăcini în mine precum un bob de grâu încolțit în pământ.

What do the hands need to know to start sculpting?

When I start sculpting, my hands need to know how to listen and do as I think!

In what context and with what emotions did your first encounter with sculpture take place?

It happened immediately when I submitted the documents to Alexandru Plamadeala College for this specialty. From the beginning, I was focused on another option, but due to certain consequences it came to sculpture!

Do you remember what you said to yourself then?

I told myself that I will like it. That's exactly what happened.

What motivated you to make the choice in the direction of arts, namely monumental and easel sculpture? Was it harmony from the first or do the skills-teaching process take a long time?

The motivation to make sculpture was not prompt. From the beginning it was a habit that lasted about six years and only when I was studying at the Academy (Academy of Music, Theater and Fine Arts), at the same specialty, in the third year, the miracle happened, this pleasure appeared much more accentuated.

Sunt contexte în care se întâmplă să nu mai vrei să sculpați, să vrei să dai timpul înapoi? Există o asemenea frământare la extreme a omului de artă?

Sunt contexte când nu mi-e plăcut să fac un anumit proces și am dorița să dau timpul înainte nu înapoi, pentru a trece cât mai repede peste acest proces. Aici vorbesc despre partea tehnologică și anume turnarea în bronz – este un proces greu care necesită mult efort timp și răbdare, un proces care cu siguranță fură timpul pe care îl pot acorda pentru realizarea, modelarea unor noi idei. Dar trec peste asta ușor pentru că rezultatul final dă o satisfacție și o împlinire care acoperă totul!

Dacă nu asta, ce altceva ați fi făcut?

Dacă nu sculptură, aș fi fost muzician, am studiat acordeonul și alte instrumente, dar niciunul nu m-a putut captiva cum o face sculptura. Cu siguranță acesta este un indicator bun ca să mă țin de ea!

Ce activități, domenii vă mai completează preferințele și viața?

Sculptura îmi ocupă majoritatea timpului, dar, din când în când, mai fac niște pauze muzicale.

Ați mers la studii în Ucraina, e o școală mai bună acolo?

Am ales să mai fac un masterat la Kiev și asta pentru perfecționarea personală. La Chișinău am absolvit în 2017 și abia în 2020 am decis să mai adaug niște profesionalism, o completare. Am ales Kiev din mai multe considerente..., academia de la Kiev fiind una destul de bună și aproape de ce îmi place

Willingness to sculpt has taken root in me like a grain of wheat sprouted in the ground.

Are there contexts in which you happen to want to cease sculpting, to want to give time back? Is there such an extreme turmoil in an art man?

There are contexts when I do not like to do a certain process and I want to take the time forward and not back, to get over this process as quickly as possible, here I am talking about the technological part, namely bronze casting – it is a difficult process that requires a lot of effort, time and patience, a process that certainly steals the time I can give for the realization, modeling of new ideas. But I get over it easily because the end result gives a satisfaction and fulfillment that covers everything!

If not sculpting, what else would you do?

If not sculpture, I would have been a musician, I studied the accordion and other instruments, but none of them could capture how sculpture does. This is definitely a good indicator for me to stick to!

What other activities and areas complement your preferences and life?

Sculpture occupies most of my time, but from time to time I take a few musical breaks.

You went to study in Ukraine, is there a better school?

I chose to take another master's degree in Kiev for personal development. I graduated in Chisinau in 2017 and only in 2020 I

mie, figurativ! Plus, un loc nou naște idei noi! Și Kiev este un oraș foarte frumos.

Și, întrebarea firească, s-ar putea să rămâneți în Ucraina sau să alegeți o altă țară în căutare de perspective mai mari?

În decembrie 2022, voi finisa studiile de masterat la Kiev, pentru viitor nu știu unde voi fi stabilit, aș prefera o libertate care să presupună o colaborare sau o realizare a unui proiect în locuri, orașe, țări diferite, păstrând legătura strânsă cu locul natal...

De unde vine Pavel Obreja, din ce loc, din a cui casă, cu ce prime lecții de viață?

Vin de la sudul Moldovei, dintr-un sătuc la marginea căruia se întinde linia de frontieră cu Ucraina, un sătuc plin de tradiții frumoase cu care au făcut cunoștință toți prietenii mei... (zâmbește) Amintiri frumoase! Satul se numește Valea Perjei! Acolo trăiesc părinții mei, care mereu au fost de acord cu alegerea mea, fiind siguri că merg pe cale bună. Lecția bună de viață pe care am moștenit-o de acasă este că munca îl slăvește pe om. Sunt total de acord!

Într-o piață pustie, ce poate să schimbe instalarea unei sculpturi și cum începe să se umple de lumină fluxul de oameni?

Instalarea unei sculpturi într-o piață pustie cu siguranță învie acest loc, îi dă viață, sens, farmec, dispoziție, culoare, transformă locul dintr-un rând de cuvinte scrise într-o poezie... Asta are impact direct și momentan asupra trecătorilor, toate calitățile cu care este înzestrată sculptura, bunăstare, bucurie, fericire, frumusețe, toate se reflectă imediat în cei care o văd, care intră în contact cu ea!

Instalarea „poveștii” de pe strada pietonală... Ce emoții v-a oferit această colaborare, de unde a pornit inițiativa și cum v-a împlinit finalul?

Sculptura „Îndrăgostiții” de pe strada pietonală este un proiect care are la bază două grupuri de sculpturi, cea de pe strada pietonală și cea din parcul Valea Morilor. Proiectul a fost coordonat de Angela Brașoveanu și finanțat de o companie locală. Era propus să fie aleși doi sculptori tineri, care-și fac încă studiile, și am fost ales eu și Petru Glavan. Din start a fost stabilit locul unde vor fi instalate aceste două grupuri de sculpturi, după care noi am trecut la etapa de schițe, modele mari și așa mai departe... Emoțiile ce mă cuprindeau erau emoții de vis și aici mă refer la faptul că fiecare sculptor și-ar dori o lucrare sau mai multe în loc public (pentru mine un vis împlinit).

Finalul a fost unul la care nu m-am așteptat chiar atât de mult, a avut un impact mare și pozitiv, atât asupra popularității mele, cât și asupra etapei de creație ce urma.

Când treceți pe alături, le verificați „starea de sănătate”?

Da, când trec pe alături le verific starea de sănătate... și de fiecare dată e cam aceeași, doar cu excepția unor locuri pe care preferă lumea să le atingă cel mai mult...

decided to add some more professionalism, an addition. I chose Kiev for several reasons..., the academy in Kiev being a pretty good one and close to what I like, figuratively! Plus, a new place gives birth to new ideas! And Kiev is a very beautiful city.

And the natural question is – is there a chance for you stay in Ukraine or choose another country in search of greater prospects?

In December 2022 I will finish my master's degree studies in Kiev, for the future I do not know where I will be established, I would prefer a freedom that would involve a collaboration or a project in different places, cities, countries, keeping close connection with the birthplace...

Where does Pavel Obreja come from, from where, from whose house, with what first life lessons?

I come from the south of Moldova, from a small village on the edge of which stretches the border with Ukraine, a small village full of beautiful traditions that all my friends met... (smiles) Beautiful memories! The village is called Valea Perjei! My parents live there, they have always agreed with my choice, being sure that I am on the right track. A good life lesson I inherited from home is that work glorifies man. I totally agree!

In a deserted square, what can the installation of a sculpture change and how the flow of people begins to fill with light?

The installation of a sculpture in a deserted square certainly revives this place, gives it life, meaning, charm, mood, color, transforms the place from a line of written words into a poem... This has a direct and momentary impact on passers-by, all the qualities with which the sculpture is endowed, well-being, joy, happiness, beauty, all are immediately reflected in those who see it, who come in contact with it!

The installation of the “story” on the pedestrian street... What emotions did this collaboration offer you, where did the initiative start and how did the end come to you?

The “Lovers” sculpture on the pedestrian street is a project based on two groups of sculptures, the one on the pedestrian street and the one in Valea Morilor park. The project was coordinated by Angela Brașoveanu and financed by a local company. It was proposed that two young sculptors be chosen, who are still studying, thus Petru Glavan and I were chosen. From the beginning, the place where these two groups of sculptures will be installed was established, after which we went to the stage of sketches, large models and so on... The emotions that encompassed me were dream emotions and here I mean that every sculptor would like one or more works in public (for me it was a dream come true).

The ending was one I didn't expect so much, it had a big and positive impact, both on my popularity and on the next creative stage.

When you pass by, do you check their “health condition”?

Îndrăgostiții de pe strada pietonală, băiatul și fata care privesc păsările de pe banca din strada 31 august, Micul Prinț la Valea Morilor, Veronica Micle în scuarul Eminescu... cum se schimbă Chișinăul prin sculpturi?

Chișinăul prin sculptură poate deveni cel mai frumos oraș din Europa și cel mai vizitat. Vă dați seama ce combinație frumoasă poate fi: un oraș care arată cam sovietic cu multă, multă, multă sculptură contemporană, modernă, clasică... La orice colț câte o istorioară, un foarte bun element de atracție turistică... Cred că trebuie să am asta în vedere și să realizez un astfel de proiect... ar fi frumos.

Ce vă alimentează dorința de a crea, de a genera idei inedite și a le materializa, lucrând luni de zile la un proiect?

Sunt foarte conștient că lucrările pe care le fac sunt pentru sute, chiar mii de ani înainte, de asta mă strădui prin unele lucrări să povestesc ceva, asta mă hrănește nespuns de mult sufletește și fizic, plus onoarea de a fi parte din istoria noastră sau poate universală, tot joacă un rol important în alimentarea dorinței de a crea.

Istorie... să vorbim și despre tabla de șah... unde se află ea acum și ce bătălii se dau?

Tabla de șah „Bătălia de la Vaslui”, mai precis primul proiect din seria „Bătălii pe tabla de șah” se află în prezent la Chișinău, ea reprezintă bătălia dintre oastea lui Ștefan cel Mare și Sfânt și Turcii în frunte cu Suleiman Pașa. Piesele sunt modelate ca busturi de mici dimensiuni, de la 11 cm la 17 cm, sunt turnate din bronz, unele cu intarsii de pietre Swarovski. Masa (blatul) este executată din lemn cu dimensiunile 60 x 60 cm.

Al doilea proiect din seria „Bătălii pe tabla de șah” este „Răscoala lui Hmelnițkii”, de data aceasta în centrul atenției sunt ucrainenii și polonezii, mai bine spus B. Hmelnițkii, care a unit și eliberat poporul ucrainean de opresiunea poloneză, eliberare care a durat o perioadă foarte îndelungată. Aici este reprezentată perioada de domnie al lui Ioan Cazimir al II-lea Vasa, cu care Hmelnițkii a dus o luptă aprigă. Mai urmează!

De ce alegeți chipuri? De ce personalități? E o provocare redarea cu exactitate a trăsăturilor și caracterului în sculptură?

Aleg chipuri pentru că îmi place să văd cum modelează timpul oamenii. Timpul e tot sculptor. Aleg să fac personalități pentru că încerc să aduc istoria mai la suprafață, mai aproape de oameni, mai accesibil și printr-o manieră frumoasă, prin artă! Nu e simplu să redai caracterul. Pentru ca asta să fie cu adevărat ușor, sunt necesari zeci de ani de practică. Mie îmi este ușor (zâmbeste).

Recent a impresionat pe rețele video-ul cu sculptura „Gânditorul”, executată pentru o colecție privată. E fascinant și prin proporții, dar întâi de toate prin expresivitate... pentru necunosătorii proceselor, rugăm lumină, care sunt etapele de creare a unei astfel de lucrări, cum conturați chipul? Există eșec, șters și de la capăt?

Yes, when I pass by, I check their health condition... and it's always the same, except for the places that people prefer to touch the most...

The lovers on the pedestrian street, the boy and the girl watching the birds on the bench on 31 August Street, the Little Prince at Valea Morilor, Veronica Micle in Eminescu Square... how does Chisinau change through sculptures?

Chisinau through sculpture can become the most beautiful city in Europe and the most visited. You realize what a beautiful combination it can be: a city that looks a bit Soviet with lots and lots of contemporary, modern, classical sculpture... Every corner is filled with a story, a very good element of tourist attraction... I think I have to have that in mind and do such a project... it would be nice.

What fuels your desire to create, generate unique ideas and materialize them, working on a project for months?

I am very aware that the works I do are for hundreds, even thousands of years before, that is why through some works I strive to tell something, this nourishes me immensely spiritually and physically, plus the honor of being part of our history or perhaps universal, also plays an important role in fueling the desire to create.

History... let's talk about the chessboard... where is it now and what are the battles?

The chessboard “Battle of Vaslui”, more precisely the first project in the series “Battles on the chessboard” is currently in Chisinau, it represents the battle between the army of Stephen the Great and Saint and the Turks led by Suleiman Pasha. The pieces are modeled as small busts, from 11 cm to 17 cm, are cast in bronze, some with Swarovski stone inlays. The table (countertop) is made of wood measuring 60 x 60 cm.

The second project in the series “Battles on the chessboard” is “Khmelnitsky's Uprising”, this time the focus is on Ukrainians and Poles, better known as B. Khmelnytsky, who united and liberated the Ukrainian people from Polish oppression, a release that lasted a very long time. Here is represented the period of reign of John Casimir II Vasa, with whom Khmelnytsky fought fiercely. Others will follow!

Why do you choose faces? Why personalities? Is it a challenge to accurately render the features and character in the sculpture?

I choose faces because I like to see how time shapes people. Time is also a sculptor. I choose to make personalities because I try to bring history to the surface, closer to people, more accessible and in a beautiful way, through art! It's not easy to recreate a character. It takes decades of practice to make this really easy. It's easy for me (smiles).

You recently impressed the networks with a video with the sculpture “The Thinker”, executed for a private collection. It is also fascinating in its proportions, but first of all in its

Etapele creării unei sculpturi până la realizarea ei în bronz sunt: ideea propriu-zisă; modelarea, materializarea ideii în lut sau plasticină; matrițarea lucrării modelate; ceara; împachetarea cerii cu ghips armat; scurgerea cerii din formă; uscarea formelor; turnarea bronzului în formele uscate; dezvelirea bronzului din forme; prelucrarea, șlefuirea, sudarea bucăților de bronz; patinare – prelucrarea bronzului cu acizi (după prelucrare, acidul nu poartă nici un risc pentru sănătate); instalare.

Chipul însă se formează cu ajutorul cunoștințelor și măiestriei dobândite în timp. Eșecuri precum șters și de la început desigur că există, este un lucru firesc, doar că asta nu observă ceilalți, pentru că ține de etapa modelării menționată mai sus și, fiind în proces, asta nu prea se simte. La sfârșit oricum iese ceea ce a fost zămislit.

Există cerere suficientă pe piață? Și pe de altă parte, ce-mi doresc probabil mai mult să întreb, există percepere conștientă și calitativă a sculpturii din partea solicitanților în țara noastră?

Ce ține de cererea pe piață, pot să spun că este, poate e mai puțin plătită, dar este. Perceperea față de calitate și profesionalism cred că mai mult ar trebui să fie din partea sculptorului, a celui care execută lucrările, pentru a da cu fiecare lucrare câte un gram de educație în această direcție. Noi trebuie să educăm cum trebuie să arate arta bună! Și atunci când cineva se adresează, să fie sigur că va avea un obiect original, calitativ și inedit!

Care e rutina, sau mai bine zic, ritualul unei zile de lucru în atelier, de la intrare pe ușă până la plecare?

Prefer să petrec timpul diferit în spații diferite, adică, dacă am de realizat un proiect de monument la calculator, de răspuns la un reportaj, de odihnit un pic, fac asta acasă. Când merg la atelier trebuie să fiu cât mai productiv, mă schimb în haine de lucru și se începe plămădeală de lut, saci cu ghips, colb, pauză de ceai, flex, carcase, armaturi, lemn... Deci, spațiul dictează ocupația, acesta este un lucru important în organizarea timpului

expressiveness... for those unfamiliar with the processes, please shed light, what are the stages of creating such a work, how do you shape the face? Are there failures, times when you erased and started again?

The stages of creating a sculpture until it is cast in bronze are: the idea itself; modeling, materializing the idea in clay or plasticine; stamping the modeled work; the wax; wax packing with reinforced plaster; wax leaking from the mold; drying of molds; casting bronze in dry molds; unveiling bronze from molds; processing, grinding, welding of bronze pieces; covering with patina – treating the bronze with acids (after treating, the acid does not pose any health risk); installation.

But the face is formed with the help of knowledge and mastery acquired over time. Failures as erasing and starting from the beginning of course exist, it is a natural thing, only that this is not noticed by the others, because it belongs to the modeling stage mentioned above and, being in the process, this is not felt so much. In the end, what was conceived comes out anyway.

Is there enough market demand? And on the other hand, what do I probably want to ask more, is there a conscious and qualitative perception of the sculpture from the prospective clients in our country?

As for the market demand, I can say that it is, maybe it is less paid, but it is. I think that the perception of quality and professionalism should be more from the sculptor, from the one who executes the works, in order to give with each work a gram of education in this direction. We need to educate how good art should look! And when someone addresses, the art-makers must be sure that they will have an original, high-quality and unique object!

What is the routine, or rather, the ritual of a day's work in the workshop, from entering the door until leaving?

I prefer to spend time in different ways and in different spaces, that is, if I have to do a monument project on the computer, to

și productivității. La atelier plec și vin cu bicicleta, foarte comod, la ieșire din atelier merg pe jos până mănânc un măr, apoi sar pe bicicletă și fac până acasă 8 minute.

Trăiți experiențe în care vă detașați de trecerea timpului și actul creativ e dominantă care anulează până și foamea și gândurile din afara sa?

În unele cazuri, chiar des se întâmplă să fiu copleșit de actul creației și să ajung să iau prânzul abia la 16-17, e ceva normal, asta se întâmplă din cauză că procesul mă fură cu totul, mai ales că pot lucra toată ziua fără gram de muzică, ceea ce pentru alții e imposibil. A fost o perioadă când am început să ascult cărți audio, nu rămânea nimic în minte, sunt total concentrat la ceea ce fac, deși totul depinde de procesul care se face la moment, dacă e modelaj, atunci sunt deconectat, dacă vreun proces tehnologic, atunci concentrația poate fi și în altă parte.

Ce încă nu ați sculptat, dar vă doriți nespun să sculptați?

Sunt multe lucruri care nu le-am sculptat și nici nu știu dacă le voi sculpta, un lucru cu siguranță îmi doresc să-l fac și am să-l spun aici că să-mi amintească cineva cândva. Aș face un Ștefan cel Mare și Sfânt de 150-200 metri la hotarul Republicii Moldova cu România, ca să fie văzut de departe, mai ales dintr-un avion! Ar fi ceva grandios, unicat și de admirat pentru tot spațiul Românesc!

Sunteți un artist ce se simte înțeleș deplin?

Înțeleș deplin nu cred că sunt, astfel de artiști care sunt înțeleși pe deplin sunt foarte puțini, dar ăsta este un scop foarte bun care trebuie atins de fiecare.

Ce vă face fericit?

Fericit mă face o lucrare finisată și iubita mea.

Ce trebuie să știe mâinile ca să nu înceteze niciodată să sculpteze?

Mâinile, ca să nu înceteze niciodată să sculpteze, trebuie să știe că sunt mâinile unui sculptor. ✍

respond to a report, to rest a bit, I do it at home. When I go to the workshop I have to be as productive as possible, I change into work clothes and start with clay molding, plaster bags, dust, tea break, flex, carcasses, fittings, wood... Thus, space dictates the occupation, this is an important thing in organizing time and productivity. I go to and come from the workshop by bike, very comfortable, when I leave the workshop, I walk until I eat an apple, then I jump on the bike and ride home for 8 minutes.

Do you live experiences in which you detach yourself from the passage of time and the creative act is the dominant activity that cancels out even the hunger and the thoughts outside it?

In some cases, it often happens that I am overwhelmed by the act of creation and end up having lunch only at 16-17:00, it's normal, this happens because the process steals me completely, especially since I can work all day without a gram of music, which is impossible for others. There was a time when I started listening to audio books, nothing was left in my mind, I'm totally focused on what I'm doing, although it all depends on the process that's being done at the moment, if it's modeling, then I'm disconnected, if any technological process, then the concentration can be elsewhere.

What haven't you sculpted yet, but you really do want to sculpt?

There are a lot of things that I haven't sculpted and I don't even know if I will sculpt, one thing I definitely want to do and I will say it here so that someone will remember me someday. I would make a Stephen the Great and Saint of 150-200 meters on the border of the Republic of Moldova with Romania, to be seen from afar, especially from a plane! It would be something grand, unique and admirable for the entire Romanian space!

Are you an artist who feels fully understood?

I don't think I am fully understood, there are very few such artists who are fully understood, but this is a very good goal that must be achieved by everyone.

What makes you happy?

A finished work and my lover make me happy.

What must one's hands know so that he/she never ceases to sculpt?

The hands, in order to never stop sculpting, must know that they are the hands of a sculptor. ✍

Cetatea din Bender – fă-ți timp și explorează

BENDERY FORTRESS – TAKE YOUR TIME AND EXPLORE

Descoperă mai
multe

Find more

O fortăreață impresionantă prin măreție și mister, precum și prin istoria sa scrisă și nescrisă, prin soarta sa dificilă și arhitectura monumentală uimitoare – Cetatea din Bender este o destinație ce merită să se regăsească în topul traseelor de explorare pentru turiști.

Muzeul istoric al cetății Bender, muzeul instrumentelor medievale de tortură și câteva muzee în aer liber deschid mistere și provoacă curiozitate. De mare interes pentru turiști este Biserica Sfântului Prinț Aleksandr Nevski – un monument de arhitectură și istorie al secolului XIX, ridicat în cetate în anii 1823-1832.

Fie că alegeți vizita ghidată în unul dintre cele două tururi prin cetate (în rusă, engleză, română, italiană sau germană), veniți aici pentru a cerceta independent așezământul secular sau pentru a participa la evenimente, vă veți alege cu impresii memorabile.

Din 2008, când, la aniversarea a 600 de ani ai orașului Bender, porțile Cetății au fost deschise pentru cercetători și turiști, a devenit o tradiție ca aceasta să găzduiască deseori evenimente de amploare, pe care le reflectă ulterior sursele media. Iată

An impressive fortress in grandeur and mystery, as well as through its written and unwritten history, its challenging fate and stunning monumental architecture – Bendery Fortress is a must-see destination for tourists.

The Bendery Fortress Historical Museum, Museum of Medieval Torture Instruments and several open-air museums open up mysteries and raise curiosity. The Church of St. Prince Alexander Nevsky – a monument of architecture and history of the nineteenth century erected in the fortress in 1823- 1832 is of great interest to tourists.

Whether you choose a guided tour of one of the two tour routes of the fortress (in Russian, English, Romanian, Italian or German), or you come here to explore the secular settlement independently, or to participate in events, you will get memorable impressions.

Since 2008, when the City of Bendery celebrated its 600th anniversary, the Fortress gates have been opened to researchers and tourists, it has become a tradition for it to often host large-scale events which are later reflected in media sources. That is why, if

de ce, dacă preferați voia bună și diversitatea, vă sugerăm să combinați vizita cu o zi de eveniment – Mărțișor, Maslenitsa, Festivalul Vinului și Viei, diverse concerte și programe muzicale (muzică simfonică, festival de muzică rock), spectacole și evenimente culturale tematice. Și mai curios este că până și un eveniment privat poate avea loc la Cetatea din Bender, în aer liber. Poate chiar evenimentul dvs.

O altă sugestie este să explorați împrejurimile, destinația prezintă facilități moderne care sunt valoroase pentru orice turist – un hotel, un restaurant, o scenă în aer liber pentru spectacole, un loc de joacă pentru copii, un rollerdrom, o sală de expoziții, o zonă pentru artizani și negustori, precum și Parcul Cetății Aleksandr Nevski. Iar dacă planificați vizita pentru sfârșitul lunii iunie – începutul lunii iulie, un popas în câmpul de lavandă din satul Goian, regiunea Dubăsari va completa cu senzații călătoria.

Pentru vizite programate și detalii: tel.: +373 77908728, www.bendery-fortress.com

Informații suplimentare puteți afla inclusiv la Centrul de informare turistică pe teritoriul cetății Bender. ✍

you prefer to spend your time with fun and diversity, we suggest you to combine the visit with an event day – Martisor, Maslenitsa, Wine and Vine Festival, various concerts and music programs (symphonic music, rock music festival), shows and cultural thematic events. Even more curious is that even a private event can take place at the Bendery Fortress outdoors. It can even be your event.

Another suggestion is to explore the surroundings, the destination has modern facilities that are valuable for any tourist – a hotel, a restaurant, an outdoor stage for shows, a children's playground, a rollerdrome, an amusement park, an exhibition hall, an area for artisans and merchants, as well as the Alexander Nevsky Fortress Park. And if you plan your visit for the end of June – beginning of July, a stop in the lavender field in the village of Goian of Dubasari region will complete the trip with sensations.

For scheduled visits and details: tel.: +373 77908728, www.bendery-fortress.com

Additional information can be also found at the Tourist Information Center on the territory of Bendery Fortress. ✍

Braus Imobiliare povestea din spatele brandului

Fondat acum zece ani, Braus Imobiliare a avansat cu perseverență spre o companie de construcții cu proiecte de amploare, care a materializat visul a peste 1000 de familii. Din momentul inițierii construcției primului proiect imobiliar și până în prezent, Braus Imobiliare a cunoscut o dezvoltare continuă prin munca și dedicația pe care le-a manifestat echipa și directorul companiei, Grigore Țirchi.

Fondatorul Braus Imobiliare și-a descoperit pasiunea pentru imobiliare în Franța, unde și-a pornit calea de inițiere în domeniul construcțiilor. La scurt timp, a reușit să pună pe roate o afacere de succes în domeniul imobiliar francez. Timp de patru ani s-a dedicat pentru a-și construi și dezvolta afacerea, identificând și aplicând toate tehnologiile necesare unei construcții trainice, sigure și de nădejde.

Gândul că era departe de casă îl apăsa din ce în ce mai mult. A simțit că poate oferi și oamenilor din țara noastră posibilitatea să se bucure de toate avantajele pe care le oferă un complex construit la cel mai înalt nivel și astfel a adus în Republica Moldova, acasă, tot know-how-ul pe care a avut ocazia să-l însușească într-o țară occidentală.

Astfel, a pornit cu încredere, ambiție și multă dorință pe drumul dezvoltării brandului Braus Imobiliare. La acea vreme nu bănuia cât de provocatoare urma să fie pentru el experiența de a dezvolta o afacere acasă. O experiență despre care povestește trecând de la o emoție la alta, însă deplin încrezător.

„Primele trei blocuri locative s-au bucurat de un succes răsunător. Clienții noștri erau plăcut surprinși de calitatea materialelor de construcții, de tehnologiile utilizate și proiectele reușite, care se diferențiau considerabil de ce oferea piața. A urmat proiectul Braus Belvedere, cu un design ultra modern și cu o priveliște impresionantă spre parcul Valea Trandafirilor, apoi un alt proiect din portofoliul nostru de care suntem mândri – Braus Elite Residence, un complex gândit pentru a satisface cele mai riguroase cerințe și care reprezintă o carte de vizită pentru companie. În paralel, se muncea la proiectul nostru etalon – Braus Royal Residence, un complex de amploare, amplasat pe artera principală a sectorului Ciocana – bd. Mircea cel Bătrân. Acest proiect a adus multe provocări. Prin el pentru prima dată am simțit că visul meu poate fi distrus în orice moment.

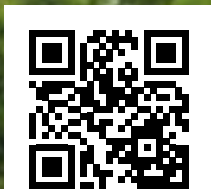
Atunci am pășit în cea mai dificilă perioadă pentru compania Braus Imobiliare, în care impedimentele veneau val. Însă, cu multă muncă, dedicare și curaj am reușit să depășim situația și astăzi ne mândrim cu o construcție de calitate, cu o amplasare ultra favorabilă și cu un design pe măsură. Braus Royal Residence este locul pe care peste 640 de familii îl vor numi Acasă.

Pentru confortul tuturor acestor familii, am asigurat calitate și siguranță – scopul nostru principal este de a crea cele mai bune condiții de viață. Toate clădirile din portofoliul Braus Imobiliare au o rezistență seismică înaltă, casele noastre sunt construite din cărămidă roșie Brikston; fațada caselor este izolată termic și fonic; am optat pentru ferestre panoramice; podele încălzite în baie, bucătărie și living; încălzire autonomă; cazane economice Immergas; toate în contextul infrastructurii dezvoltate și locației convenabile. Datorită materialelor și tehnologiilor utilizate, clienții noștri se bucură de economii la cheltuielile de întreținere și de facturi reduse la gaz și energie.

Am trecut prin diverse etape care ne-au determinat să creștem continuu și să ne îmbunătățim permanent valorile, iar astăzi putem afirma că Braus Imobiliare este un brand de încredere, sigur și de succes, care și-a consolidat numele prin cele cinci proiecte finalizate și alte cinci în dezvoltare atât în țară, cât și dincolo de hotare. La moment muncim la un nou proiect cu mari perspective în România. Misiunea Braus Imobiliare este să ofere locuințe pe potriva viselor viitorilor proprietari, precum și să satisfacă alte nevoi pe care le resimte omul de-a lungul vieții – de securitate, comunitate și împlinire. ✍

BRAUS ROYAL RESIDENCE

APARTAMENTE

PRIMA RATĂ 7000€
ACHITARE ÎN RATE
DIRECT DE LA COMPANIE

1 CAMERĂ

2 CAMERE

3 CAMERE

Companie de construcție de încredere

062 155 155

braus.md

Mircea cel Bătrân 15A

Roman Friptuleac, fotograf de natură, reportaje și food

Roman Friptuleac, nature, reportage and food photographer

LOCURI DIN LUME, LUMEA DIN LOCURI

**PLACES IN THE WORLD,
THE WORLD IN PLACES**

Unele locuri din lume le cunoaște oricine, cap de afiș în campaniile turistice, se bucură de flux de vizitatori continuu, altele le descoperim și nu ne credem ochilor, dar am vrea să le vadă fiecare. Și probabil dacă ne-am pune scopul să cunoaștem lumea în lung și în lat, ar dura eternitate și ne-ar aduce impresii enorme. Nu știm dacă fotograficul Roman Friptuleac și-a propus să exploreze întreaga planetă, dar locurile în care a ajuns te lasă fără cuvinte. Din 2016, împreună cu Viorel Rotaru, Roman a creat comunitatea Castorul Călător, unde și-au pus scopul să unească călătorii activi din Republica Moldova pentru a merge în destinații mai puțin populare, pe trasee mai deosebite. Vă prezentăm o parte din arhiva de imagini a fotografului călător, în tandem cu impresiile sale.

Some places in the world are known to everyone, they are headliners in tourist campaigns, enjoy a continuous flow of visitors, we discover some of them and we do not believe our eyes, but we would like everyone to see them. And probably, if we set ourselves the goal of knowing the world at length and breadth, it would take an eternity and give us enormous impressions. We don't know if the photographer Roman Friptuleac set out to explore the entire planet, but the places he reached will leave you speechless. Since 2016, together with Viorel Rotaru, Roman created the Castorul Călător community, where they set out to unite active travelers from the Republic of Moldova to go to less popular destinations, on more special routes. We present to you a part of the image archive of the traveling photographer, in tandem with his impressions.

Chefchaouen

Magnificul oraș ascuns în munții Rif din Maroc, renumit pentru străzile sale albastre din Medina, zona veche a orașului.

Primii care au început să-și vopsească casele în albastru au fost evreii din Spania, care s-au refugiat aici încă din perioada inchiziției – pentru ei culoarea albastră simbolizează divinitatea.

Am avut de mers un drum foarte lung, prin munți abrupti, traseu periculos, pentru a găsi acest oraș colorat, plin de lumină și albastru, un oraș care te întâmpină cu dispoziție bună.

The magnificent city hidden in the Rif Mountains of Morocco, famous for its blue streets in Medina, the old region of the city.

The first to start painting their houses blue were the Jews of Spain, who had taken refuge here since the Inquisition – for them the color blue symbolizes divinity.

We had to walk a very long way, through steep mountains, dangerous routes, to find this colorful city, full of light and blue, a city that greets you with good mood.

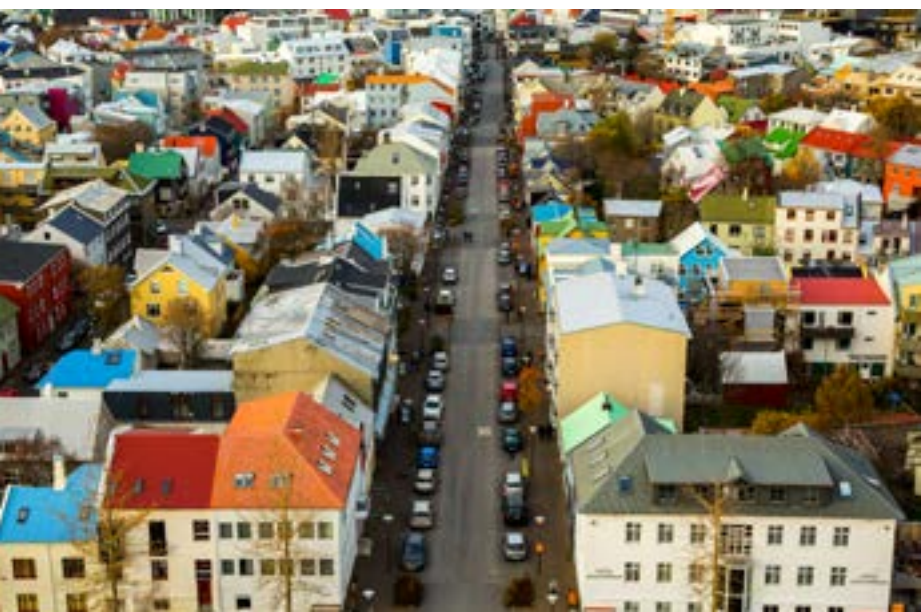
Reykjavík

Cel mai mare oraș din Islanda și capitala cea mai nordică din lume, fiind aflată foarte aproape de cercul polar, dar și cea mai ecologic curată capitală din lume.

Pe străzi șuiera un vânt rece și aspru, însă localurile cu geamuri mari, cu vedere spre ocean, te lasă copleșit de emoții romantice.

The largest city in Iceland and the northernmost capital of the world, being very close to the Arctic Circle, but also the most environmentally clean capital in the world.

A cold, harsh wind was whistling in the streets, but the large windows overlooking the ocean leave you overwhelmed by romantic emotions.

Bergen

Este al doilea cel mai mare oraș din Norvegia. Bergen este renumit pentru nivelul înalt de precipitații – în general, pentru fiecare zi fără ploaie, sunt două cu ploaie. Cea mai lungă perioadă de ploaie neîntreruptă a fost între 3 ianuarie și 26 martie 1990, când a plouat zi de zi pentru aproape trei luni.

Un oraș cu un aer ozonat ca în laborator. Aici am savurat cele mai gustoase crevete la grătar din viața mea, gătite la piața renumită în întreaga lume pentru produse de mare.

It is the second largest city in Norway. Bergen is famous for its heavy rainfall – generally, for every day without rain, there are two with rain. The longest period of uninterrupted rainfall was between January 3 and March 26, 1990, when it rained daily for almost three months.

A city with a laboratory-like ozonated air. Here, I enjoyed the tastiest grilled shrimp of my life, cooked at the world-famous seafood market.

Santa Cruz de Tenerife

Numele înseamnă „sfânta cruce de pe Tenerife”. Este situat pe insula Tenerife, fiind capitala nu numai a insulei, dar și a arhipelagului Insulele Canare. Orașul găzduiește unul dintre cele mai mari carnavaluri din lume.

Am descoperit acest cartier de case colorate nu departe de plaja renumită las teresitas, nisipul căreia a fost adus din pustiu Sahara din Maroc. Cu mașina nu poți ajunge la pragul casei aici, din aceste considerente probabil locuitorii sunt în cea mai bună formă fizică.

The name means "holy cross of Tenerife". It is located on the island of Tenerife, being the capital not only of the island but also of the Canary Islands archipelago. The city is home to one of the largest carnivals in the world.

I discovered this neighborhood of colorful houses not far from the famous beach las teresitas, the sand of which was brought from the Sahara Desert in Morocco. Here, you can't reach the doorstep of the house by car, and maybe for these reasons the inhabitants are so slender.

Amman

Capitala și cel mai mare oraș al Iordaniei, construit pe șapte coline, Amman un oraș foarte vechi, foarte gălăgios și dinamic, unde cei aproape 5 milioane de locuitori își caută de rutina zilnică.

Un oraș foarte atmosferic, o combinație dintre istoria antică, tradiții islamice și o bucătărie foarte gustoasă. Exteriorul orașului pare plictisitor, însă încăperile sunt colorate și ornamentate. ✍

The capital and largest city of Jordan, built on seven hills, Amman - a very old city, very noisy and dynamic, where the nearly 5 million inhabitants deal with their daily routine.

A city with its own atmosphere, a combination of ancient history, Islamic traditions and a very tasty cuisine. The exterior of the city looks boring, but the interiors are colorful and beautifully decorated. ✍

Pentru mai multe călătorii prin fotografie:

For more travels through photography:

Düsseldorf pe două maluri de Rin

DÜSSELDORF ON TWO BANKS OF THE RHINE

Este orașul în care contrastele se îmbrățișează armonios, în care clădirile istorice, de o frumusețe și un rafinament copleșitor, coexistă cu modernismul pur, în care dinamica businessului este într-un ritm cu cea a artelor și libertății creației, în care poți găsi „mănușă” pentru orice preferințe de a petrece timpul, în care poți să te relaxezi printr-o promenadă pe cheiul Rinului, dar și divers, vesel, la o bere veritabilă, în timp ce localnicii intră ușor în comunicare... și niciodată să te plictisești.

It is the city where contrasts embrace harmoniously, where historic buildings of an overwhelming beauty and refinement coexist with pure modernism, where the dynamics of business are in a rhythm with that of the arts and freedom of creation, where you can find the “glove” for any preference to spend time, in which you can relax with a walk on the Rhine bank, but also in a diverse and cheerful way, with an authentic beer, while the locals get in touch easily... and you will never get bored.

Situat la aproximativ 34 km nord-vest de Köln și aflat în convergența râurilor Rin și Düssel, Düsseldorf este al șaptelea oraș ca mărime din Germania și capitala statului Renania de Nord-Westfalia.

În ciuda faptului că are aproape 730 de ani, Düsseldorf este un oraș remarcabil de modern: pe lângă faptul că este casa germană a băncilor, reclamei, modei și telecomunicațiilor, găzduiește o scenă de artă, arhitectură și muzică electronică înfloritoare.

Un sejur în Düsseldorf nu ar fi complet fără a face cel puțin unele dintre următoarele:

O vizită la MedienHafen

Rezultatul unei reproiectări ambițioase a docurilor abandonate ale orașului, MedienHafen este inima care bate a industriei media și a designului din Düsseldorf. În loc să impună un stil uniform întregii zone, reamenajatorii le-au oferit arhitecților libertatea de a construi în stilul lor. Rezultatul este un spectacol de arhitectură și design de ultimă generație, unde spațiile de birouri se întâlnesc cu restaurante și baruri.

Savurează un Altbier

Precum Köln are Kölsch, Düsseldorf are Altbier, un fel de bere lager cu fermentație superioară. (De altfel, nu comandați un Kölsch în Düsseldorf decât dacă doriți să fiți disprețuit – există o rivalitate de lungă durată între cele două orașe). Berăriile

Located approximately 34 km northwest of Cologne and at the confluence of the Rhine and Düssel rivers, Düsseldorf is the seventh largest city in Germany and the capital of North Rhine-Westphalia.

Despite being almost 730 years old, Düsseldorf is a remarkably modern city: in addition to being the German home for banking, advertising, fashion and telecommunications, it hosts a thriving art, architecture and electronic music scene.

A stay in Düsseldorf would not be complete without doing at least some of the following:

A visit to MedienHafen

The result of an ambitious redesign of the city's abandoned docks, MedienHafen is the beating heart of Düsseldorf's media and design industry. Instead of imposing a uniform style on the whole area, redevelopers gave the architects the freedom to build in their own style. The result is a state-of-the-art architecture and design show, where office spaces meet restaurants and bars.

Enjoy an Altbier

As Cologne has Kölsch, Düsseldorf has Altbier, a kind of lager beer with superior fermentation. (By the way, don't order a Kölsch in Düsseldorf unless you want to be despised – there is a long-term rivalry between the two cities). Traditional artisanal breweries have been making Altbier for centuries in the

tradiționale artizanale fac Altbier de secole în cartierul Altstadt din Düsseldorf, care noaptea se transformă în așa-numitul „cel mai lung bar din lume”, cu peste 260 de cafenele, baruri și berării împachetate într-un singur kilometru pătrat.

Sushi în Düsseldorf

Düsseldorf are o altă pretenție interesantă la faimă: poreclit „Micul Tokyo pe Rin”, găzduiește cea mai mare comunitate japoneză din Germania. O plimbare rapidă de-a lungul Immermannstraße vă va duce pe lângă nenumărate magazine, supermarketuri și restaurante care servesc preparate japoneze autentice. Dacă aveți timp doar pentru o gustare, intrați în una dintre brutării pentru o chiflă prăjită (incredibil de delicioasă).

Respiră artă

Cu peste 100 de galerii, Düsseldorf se mândrește cu o colecție de artă destul de impresionantă, cu o ofertă deosebit de puternică în arta modernă. Colecția de la renumita Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen a devenit atât de mare încât trebuie împărțită între două muzee, K20 și K21.

Loc perfect pentru fashioniste

Düsseldorf stabilește tendințe. Este capitala modei a Germaniei, cu peste 800 de showroom-uri care prezintă cele mai recente creații de designer și couture – și nu doar în timpul săptămânii modei.

Destinația de top pentru cei conștienți de modă este fermecătoarea Königsallee (uneori numită „Kö” de către localnici). Chiar dacă sunteți doar la vitrine, o plimbare pe lângă buticurile elegante, magazinele emblematice de designer și studiourile de bijuterii este o sărbătoare pentru ochi. ✍

Altstadt district of Düsseldorf, which at night turns into the so-called “longest bar in the world”, with over 260 cafes, bars and breweries packed in one square kilometer.

Sushi in Düsseldorf

Düsseldorf has another interesting claim to fame: nicknamed “Little Tokyo on the Rhine”, it is home to the largest Japanese community in Germany. A quick stroll along the Immermannstraße will take you past countless shops, supermarkets and restaurants serving authentic Japanese cuisine. If you only have time for a snack, go to one of the bakeries for an (incredibly delicious) deep-fried bun.

Breath with art

With over 100 galleries, Düsseldorf boasts a fairly impressive art collection, with a particularly strong offering in modern art. The collection of the famous Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen has become so large it has to be divided between two museums, K20 and K21.

A perfect place for fashionistas

Düsseldorf sets trends. It is the fashion capital of Germany, with over 800 showrooms showcasing the latest designer and couture creations – and not just during fashion week.

The top destination for fashion lovers is the charming Königsallee (sometimes called “Kö” by locals). Even if you’re just at the shop window, a stroll past the elegant boutiques, iconic designer shops and jewelry studios is a feast for the eyes. ✍

CHIȘINĂU-DÜSSELDORF

CALL CENTER: +373 22 830-830
WWW.AIRMOLDOVA.MD

Încredintează-ti zâmbetul echipei Smile Dent Team

ENTRUST YOUR SMILE TO THE SMILE DENT TEAM

O manoperă dentară realizată la Smile Dent Team a ajuns în Top 25 cele mai bune din lume, iar pentru astfel de lucrări pacienții vin în Republica Moldova chiar din Alaska. Te întrebi cum e posibil? Simplu! Datorită unei echipe tinere și ambițioase gata să facă față tuturor provocărilor și să se autodepășească în tot ceea ce face!

A dental work performed at Smile Dent Team has reached the Top 25 best in the world, and for such outcome patients come to the Republic of Moldova even from Alaska. Wondering how it's possible? Simple! Thanks to a young and ambitious team ready to face all the challenges and to overcome themselves in everything they do!

Performaanțele însă nu se opresc aici. Un personal de peste 250 de membri. Cel mai mare laborator dentar din Republica Moldova. Proteze dentare High End. Circa 25 000 de persoane tratate până în prezent. Toate sunt despre echipa Smile Dent Team, una dintre cele mai mari entități stomatologice din Europa de Sud Est, cu 6 filiale, dintre care 3 la Chișinău, 2 la București, și una la Iași.

Instituția s-a reprofilat anume pe cele mai complexe tratamente și, de mai bine de 6 ani, din cei 13 ani de experiență pe piața din Republica Moldova, a pus accent pe reabilitările totale ale cavității bucale. Principiul de lucru constă în inserarea implanturilor dentare, inclusiv când pacientul prezintă condiții osoase insuficiente. Zeci de persoane se conving de asta lunar, când beneficiază de serviciile clinicii.

Cererea și volumul mare de lucru sunt asigurate de Diviziunea de Cercetare și Dezvoltare Smile Dent Team Lab, propriul laborator dentar al instituției. Acesta este dotat cu cele mai noi tehnologii din lumea stomatologiei și are capacitatea de a genera pe zi rezultate pe care unii nu le pot înregistra nici într-o lună. Multe dintre utilajele și echipamentele de aici au ajuns în premieră în țara noastră, fapt ce a dus la implementarea conceptului de pacient Full Digital în procesul de muncă.

În așa mod, tehnicienii dentari Smile Dent Team pot obține cele mai sigure și precise date. Ele pot fi reproduse și transmise ori-când celor mai renumiți dentiști internaționali cu ajutorul tele-medicinii. Experiența bogată plasează specialiștii laboratorului

But the performance doesn't stop here. A staff of over 250 members. The largest dental laboratory in the Republic of Moldova. High End dentures. About 25,000 people have been treated so far. All these describe the Smile Dent Team, one of the largest dental entities in Southeast Europe, with 6 branches, of which 3 in Chisinau, 2 in Bucharest, and one in Iasi.

The institution has reshaped itself on the most complex treatments and, for more than 6 years, out of the 13 years of experience on the market in the Republic of Moldova, it has focused on the total rehabilitation of the oral cavity. The working principle consists in the insertion of dental implants, including when the patient has insufficient bone conditions. Dozens of people are convinced of this every month when they receive the services of the clinic.

The demand and high workload are ensured by the Smile Dent Team Lab's Research and Development Division, the institution's own dental laboratory. It is equipped with the latest technologies in the world of dentistry and has the ability to generate daily results that some cannot record even in a month. Many of the machines and equipment here have arrived in our country for the first time, which has led to the implementation of the Full Digital patient concept in the work process.

In this way, Smile Dent Team dental technicians can obtain the most secure and accurate data. It can be reproduced and

printre cei mai buni. Fapt demonstrat prin participarea echipei la **KunstZahnWerk 2021**, una dintre cele mai prestigioase competiții pentru tehnicienii dentari, **ce s-a încheiat cu menționarea** acesteia în Top 25 din lume.

Succesul echipei Smile Dent Team este confirmat și de sutele de recenzii pe rețelele de socializare. Precum și de un departament al chirurgiei alternative ce plasează clinica pe prima poziție în Republica Moldova în domeniul reabilitărilor totale ale danturii. Chirurgii dento-alveolari specializați în cele mai dificile intervenții chirurgicale realizate prin intermediul implanturilor convenționale și neconvenționale au reușit astfel să schimbe viața a mii de pacienți.

Aproximativ 25.000 de persoane au apelat la Smile Dent Team până în prezent. Mulți dintre ei au parcurs mii de km doar pentru a ajunge aici și pentru a beneficia de cele mai inovative

transmitted at any time to the most famous international dentists with the help of telemedicine. The rich experience places the laboratory specialists among the best. A fact demonstrated by the team's participation in **KunstZahnWerk 2021**, one of the most prestigious competitions for dental technicians, which **ended with its mention** in the Top 25 in the world.

The success of Smile Dent Team is also confirmed by the hundreds of reviews on social networks. As well as an alternative surgery department that places the clinic on the first position in the Republic of Moldova in the field of total dental rehabilitation. Dental-alveolar surgeons specializing in the most difficult surgeries performed through conventional and unconventional implants have managed to change the lives of thousands of patients.

About 25,000 people addressed Smile Dent Team so far. Many of

tratamente. Fie că sunt din Italia, Germania, Marea Britanie, Israel sau Statele Unite ale Americii, circa 10.000 dintre ei au ales anume această instituție stomatologică pentru a-și fixa unele dintre cele mai reușite linii dentare din lume – proteze de autor realizate în rezultatul mai multor ani de testări și experimentări cu implicarea întregii echipe.

Din 2009 până astăzi, clinica a ajuns la 6 filiale, două din ele fiind deschise pe timp de pandemie în România. Extinderea a fost posibilă datorită aceleiași echipe dornice să dezvolte noi soluții și linii dentare.

Specializarea în reabilitări totale ale cavității bucale a permis ca Smile Dent Team să devină un brand recunoscut la nivel mondial. Nu este un secret faptul că mulți se întreabă cum o echipă atât tânără are o experiență atât de vastă. Și totuși, explicația există: practicarea zilnică, numărul mare de pacienți tratați, alături de investițiile în tehnologii și dezvoltare profesională continuă a personalului.

Programază-ți o vizită la cea mai apropiată clinică Smile Dent Team și convinge-te! ✍️

them have traveled thousands of miles just to get here and benefit from the most innovative treatments. Whether they are from Italy, Germany, the United Kingdom, Israel or the United States, about 10,000 of them have chosen this dental institution to fix some of the most successful dental lines in the world – author prostheses made as a result of many years of testing and experimentation with the involvement of the whole team.

From 2009 until today, the clinic has reached to a number of 6 branches, two of them being opened during the pandemic in Romania. Expansion was possible thanks to the same team eager to develop new solutions and dental lines.

The specialization in total rehabilitation of the oral cavity has allowed Smile Dent Team to become a globally recognized brand. It's no secret that many wonder how such a young team has such vast experience. And yet, the explanation exists: daily practice, the large number of patients treated, along with investments in technology and continuous professional development of staff.

Schedule a visit to the nearest Smile Dent Team clinic and convince yourself! ✍️

**SMILE
DENT**
TEAM

**Or. Chișinău, str. Ismail, 88
+373 22 881 414**

**Or. Iași, str. Arcu, 18
+403 32 402 505**

**Or. București,
str. Giacomo Puccini 8a
+403 14 337 004**

Vlăstar din marele arbore al Doniceștilor, Nicolae N. Donici a activat într-un domeniu poetic – astronomia, preferând ramura cea mai progresistă a acestei științe – astrofizica.

Destinul lui Nicolae Donici este un subiect de roman. A văzut lumina zilei la 1 septembrie (14 septembrie st. n.) 1874 la Petricani, suburbie a Chișinăului, în familia lui Nicolae Andrei Donici, cameriuncher la curtea împăratului Alexandru II și al Lemonei Macari din Odessa.

Copilul a fost botezat la biserica Sf. Haralambie din Chișinău la 22 septembrie 1874.

An offspring of the great tree of Donici family, Nicolae N. Donici was active in a poetic field – the astronomy, preferring the most progressive branch of this science – astrophysics.

Nicolae Donici's destiny is a novel subject.

He first saw the light of day on September 1st (September 14th, 1874) in Petricani, a suburb of Chisinau, in the family of Nicolae Andrei Donici, a chamberlain at the court of Emperor Alexander II and Lemona Macari from Odessa.

The child was baptized at St. Haralambie Church in Chisinau on September 22nd, 1874.

Astronomul de la Dubăsarii-Vechi

THE ASTRONOMIST FROM DUBASARII-VECHI

Încă din fragedă copilărie a rămas orfan. Tatăl lui s-a sinucis, mama a decedat în scurtă vreme după această nenorocire și de educația lui s-a îngrijit sora mamei, Elena. Ea l-a încurajat să facă studii bune. Observând pasiunea lui pentru astronomie, i-a dăruit moșia Dubăsariilor-Vechi ca să-și realizeze visul, adică de a organiza un laborator astronomic.

Lucian Predescu îl prezintă în enciclopedia *Cugetarea*: *Donici Nicolae, proprietar, dir. observatorului astronomic din Duboșarii-Vechi, Basarabia, membru al Academiei Române (1922) și al Institutului din Ciombra Portugalia (1912). Născut la 1/14 septembrie 1874 în Chișinău. Descendent din fabulistul Donici. A urmat la Colegiul Richeleu din Odessa 1893 și la Universitatea din Odessa 1897. Șeful misiunii astronomice a Academiei de Științe din Petrograd 1901--1916; om de încredere al țarului 1909; subsecretar de Stat în Consiliul imperial rus; din 1924 conduce secția Fundației Culturale Principele Carol. A publicat numeroase studii astronomice în buletinele Academiei Imperiale de Științe Petersburg și Academia Română. Membru al Uniunii astronomice internaționale 1922.*

Opera: *Raport. București, 1923; Rapport. Bucharest, 1923; Observatoire d'Astronomie Physique... 1924; Sur une methode nouvelle d'investigation des phenomenes solaires, 1924 (și d. rom., Chișinău, 1927); Observatorul... situat în Duboșarii-Vechi, 1929; Al treilea congres... 1929; Al patrulea congres, 1933. N. N. Donici Rapport sur le Premier congres l'Union astronomique tenu a Rome de 2 au 10 mai 1922 (Bucarest, 1923).*

N. Donici Al patrulea congres al Uniunii astronomice internaționale (Septembrie, 1932).

He was orphaned from an early age. His father committed suicide, his mother died shortly after this tragedy, and his mother's sister, Elena, took care of his upbringing. She encouraged him to study well. Observing his passion for astronomy, she gifted him the estate of Dubasarii-Vechi to make his dream come true, that is, to organize an astronomical laboratory.

Lucian Predescu presents him in the encyclopedia *Cugetarea*: *Donici Nicolae, owner, director of the astronomical observatory from Dubasarii-Vechi, Bessarabia, member of the Romanian Academy (1922) and of the Institute of Ciombra Portugal (1912). Born on September 1/14, 1874 in Chisinau. Descendant of the fabulist Donici. He attended Richeleu College in Odessa in 1893 and the University of Odessa in 1897. Head of the Astronomical Mission of the Petrograd Academy of Sciences 1901-1916; trusted man of the tsar 1909; Undersecretary of State in the Russian Imperial Council; since 1924 he has been leading the section of the Prince Carol Cultural Foundation. He published numerous astronomical studies in the bulletins of the Petersburg Imperial Academy of Sciences and the Romanian Academy. Member of the International Astronomical Union of 1922.*

The paper: *Report. Bucharest, 1923; Rapport. Bucharest, 1923; Observatoire d'Astronomie Physique... 1924; Sur une methode nouvelle d'investigation des phenomenes solaires, 1924 (and in Romanian, Chisinau, 1927); The Observatory... located in Dubosarii-Vechi, 1929; The third congress... 1929; The fourth congress, 1933. N. N. Donici Rapport sur le Premier congres l'Union astronomique tenu a Rome de 2 au 10 mai 1922 (Bucharest, 1923).*

N. Donici – The Fourth Congress of the International Astronomical Union (September, 1932).

Text
Iurie Colesnic

Nicolae N. Donici la Dubăsarii-Vechi în compania unor prieteni

Nicolae N. Donici in Dubasarii-Vechi in the company of friends

Debutul l-a făcut într-o revistă germană, publicând în 1898 un articol de specialitate.

La 16 ani a pus temelia observatorului astronomic, la 21 de ani, absolvind cu mențiune universitatea, se consacră cercetărilor astronomice, specializându-se în analiza spectrală a astrilor, preferând îndeosebi să cerceteze Soarele și Luna.

Construirea unui observator astronomic într-un sat n-a fost o întreprindere ușoară. Tânărul astronom a executat niște schițe în baza cărora un mecanic de excepție de la observatorul Pulkovo, din preajma Sankt Petersburgului, N. Ticenko a construit un spectroheliograf, unul dintre cele mai moderne pentru timpul său.

La fel s-a procedat și cu telescopul pentru care au fost comandate lentile în Germania. Lentila refractoare dotată special cu aparat de fotografiat în fiecare an călătorea până la Iena, în Germania ca să i se înnoiască spoiala cu argint.

Prietenul său, Grigore Komarov îi schițează un portret obiectiv:

„Mi-amintesc de faptul că într-un rând familia noastră la întâlnit la Neapole pe astronomul francez Janssen; la acel timp Janssen era considerat în mod categoric primul astronom al lumii. Aflând că sântem din Basarabia el a început imediat să ne întrebe despre Donici, ne-a vorbit despre el în cel mai măgulitori termeni și ne-a spus că Donici este unul dintre cei mai mari astronomi ai Europei.”

Când Basarabia a trecut în componența României, guvernul Brătianu a adoptat special pentru acest ținut o lege agrar-politică extrem de inechitabilă, prin care de la proprietari se lua pământul și pădurile cu plata de compensare de 2–2,5 dolari pentru un hectar de cel mai bun cernoziom din Europa.

He made his debut in a German magazine, publishing a specialized article in 1898.

At the age of 16 he laid the foundation of the astronomical observatory, at the age of 21, graduating with a university degree, he devoted himself to astronomical research, specializing in spectral analysis of stars, preferring especially to research the Sun and Moon.

Building an astronomical observer in a village was not an easy engagement. The young astronomer executed some sketches on the basis of which an exceptional mechanic at the Pulkovo Observatory, near Sankt Petersburg, N. Ticenko built a spectroheliograph, one of the most modern for his time.

The same was done with the telescope for which the lenses were ordered in Germany. The refractory lens, specially equipped with a camera, traveled every year to Jena, Germany, to renew its silver polish.

His friend Grigore Komarov sketches an objective portrait of him:

“I remember one day our family met the French astronomer Janssen in Naples; at that time Janssen was definitely considered the world's first astronomer. Finding out that we were from Bessarabia, he immediately started asking us about Donici, spoke to us about him in the most flattering terms, and told us that Donici is one of the greatest astronomers in Europe.”

When Bessarabia became part of Romania, the Bratianu government adopted a particularly unfair agrarian-political law especially for this locality, by which the land and forests were taken from the owners with the payment of compensation of 2–2.5 dollars for one hectare of the best chernozem in Europe.

Toți moșierii au fost ruinați. Donici nu mai avea cu ce să-și întrețină observatorul.

Atunci Donici a plecat la Paris și a căutat sprijin la Academia de Științe a Franței. S-a aflat la Paris peste o jumătate de an și și-a rezolvat problema. Academia franceză a decis să-l ajute pe Donici și în problema lui a convocat o ședință specială. Academia a decis să se facă o adresare către regele și guvernul României, rugând să se acorde atenție cazului lui Donici. În hotărârea Academiei se spune că, firește, e dreptul oricărui stat de a proceda cu supușii săi așa cum găsește de cuviință, dar nu se poate, totuși, să se nimicească o mare, o serioasă activitate științifică, cunoscută în întreaga Europă, pe care Donici o întreține pe cont propriu de mai mult de douăzeci de ani. Academia roagă regele sau să-i lase lui Donici, pentru întreținerea observatorului, averea ce-i aparține sau să-i plătească pentru avutul expropriat prețul lui real.

Donici a adus în România patru scrisori din partea primei Academii Științifice a Europei adresate: regelui Ferdinand al României, mareșalului Averescu, președintelui Consiliului de Miniștri și președinților senatului și camerei deputaților. Fiecare scrisoare purta semnătura a 37 de academicieni. Primul a semnat toate scrisorile principele Ludovic Napoleon. Donici a transmis personal scrisorile.

Regele i-a spus lui Donici: „Moșia vă va fi întoarsă, nu știu încă în ce manieră, dar o voi face. Eu mai des rog Franța, decât francezii mă roagă ceva. Trebuie să îndeplinesc dorința Academiei Franceze”. (ANM, F. 2983, d. 1, pag. 26)

Regele, expropriind formal moșia în favoarea Fundațiilor Regale, a lăsat toată averea proprietarului.

În cabinetul lui Nicolae Donici se aflau: impunătoarea bibliotecă științifică, aparatele de fotografiat, colecția de negative, instrumentele necesare pentru repararea aparatelor defectate. În subsolul

All landowners were ruined. Donici had no resources to maintain his observatory.

Following these events, Donici went to Paris and sought support from the French Academy of Sciences. He stayed in Paris for more than half a year and solved his problem. The French Academy decided to help Donici and convened a special meeting on his issue. The academy decided to address the king and the government of Romania, asking to pay attention to Donici's case. The decision of the Academy states that, of course, it is the right of any state to proceed with its subjects as it sees fit, but it cannot, however, destroy a great, serious scientific activity, known throughout Europe, which Donici has been running on his own expense for more than twenty years. The academy asks the king either to leave to Donici, for the maintenance of the observatory, the property that belongs to him or to pay him for the expropriated property the real price.

Donici brought to Romania four letters from the first European Academy of Sciences addressed to King Ferdinand of Romania, Marshal Averescu, the Chairman of the Council of Ministers and the Chairmen of the Senate and Chamber of Deputies. Each letter was signed by 37 academics. The first to sign all the letters was Prince Louis Napoleon. Donici personally transmitted the letters.

The king said to Donici, "The estate will be returned to you, I do not yet know in what manner, but I will do it. I ask France more often than the French ask me for something. I must fulfill the wishes of the French Academy." (ANM, F. 2983, d. 1, p. 26)

The king, formally expropriating the estate in favor of the Royal Foundations, left all the property to the owner.

Nicolae N. Donici și Nina Guma efectuând cercetări. Turcia, 1936

Nicolae N. Donici and Nina Guma conducting researches. Turkey, 1936

**Observatorul astronomic de la
Dubăsarii-Vechi**

Astronomical Observatory in Dubasarii-Vechi

laboratorului era un beci cu o temperatură constantă în tot cursul anului, aici erau instalate aparatele meteorologice.

Toate lucrările de observare, de reparare, de amplasare și amenajare, prefera să le facă singur. A colindat lumea în lung și în lat: America (1928-1932), Africa (1900), Sumatra (1901), Cambodgea (1904), Turcia (1936) și mai multe țări europene. A ajuns în Siberia, în golful Mexic și chiar a făcut în 1903 o ascensiune pe Mont Blanc de dragul unor rezultate cât mai precise.

Evenimentele din 28 iunie 1940 îl fac să părăsească Basarabia, lăsând totul în voia sorții. Iar destinul n-a fost prea îngăduitor cu el.

Când s-a întors din refugiu, în vara lui 1941, a găsit observatorul distrus. Spectroheliograful, mândria lui, fusese furat. O parte din aparate au fost descoperite întâmplător într-un subsol al Școlii Eparhiale de fete din Chișinău. Tot ce a fost găsit a fost dus la observatorul din București.

La 15 aprilie 1944, când Bucureștiul a fost bombardat fără milă, o bombă a căzut în casa în care locuia, distrugându-i toate obiectele, hârtiile și tot ce mai avea. L-a salvat numai faptul că în acel moment era plecat cu treburi în oraș.

A plecat în Germania și de acolo a reușit să ajungă la Paris, unde prietenii francezi l-au aranjat la observatorul astronomic. Copiii și soția au plecat în Argentina, el însă n-a dorit să-i urmeze.

Avea un caracter vesel și echilibrat, asculta și spunea cu mare plăcere bancuri, observând și ironizând pe baza tuturor abaterilor de la normal.

Îi plăcea să primească oaspeți și diverse grupe de vizitatori care veneau special să vadă observatorul astronomic. El povestea cu atâta pasiune despre aștri, că oaspeții se pomeneau captivați de această eleganță a expunerii.

Despre lucruri complicate el putea vorbi simplu și accesibil. Explicațiile lui erau laconice, dar și foarte exacte, din care cauză deveneau accesibile chiar pentru cei puțini inițiați în materie.

In Nicolae Donici's office could be found: the imposing scientific library, the cameras, the collection of negatives, the tools needed to repair the defective devices. In the basement of the laboratory was a cellar with a constant temperature throughout the year, here were installed meteorological devices.

He preferred to do all the work of observation, repair, location and arrangement by himself. He traveled the world far and wide: America (1928-1932), Africa (1900), Sumatra (1901), Cambodia (1904), Turkey (1936) and several European countries. He got to Siberia, in the Gulf of Mexico, and even hiked Mont Blanc for the sake of the most accurate results in 1903.

The events of June 28th, 1940, forced him to leave Bessarabia, leaving everything behind. And destiny was not very indulgent with him.

When he returned from the refuge in the summer of 1941, he found the observatory destroyed. The spectroheliograph, his pride, had been stolen. Some of the devices were accidentally discovered in a basement of the Diocesan School for Girls in Chisinau. Everything that was found was taken to the observatory in Bucharest.

On April 15th, 1944, when Bucharest was mercilessly bombed, a bomb fell on the house where he lived, destroying all his objects, papers and everything else he had. He was saved only by the fact that at that moment he was in the city with business.

He left for Germany and from there he managed to get to Paris, where his French friends arranged for him to work at the astronomical observatory. The children and his wife left for Argentina, but he did not want to follow them.

He had a cheerful and balanced character, listened to and told jokes with great pleasure, observing and joking based on all the deviations from normal.

DESTINUL LUI NICOLAE DONICI ESTE UN SUBIECT DE ROMAN.

NICOLAE DONICI'S DESTINY IS A NOVEL SUBJECT.

Știa să-și susțină colaboratorii. Știa să facă dările de seamă într-o lumină favorabilă, promovând de fiecare dată contribuția celor care au lucrat alături de el. Din acest motiv, colegii de lucru preferau să i se afle în preajmă, să-l ajute cu dăruire.

Apusul vieții lui Nicolae Donici cronologic poate fi descris astfel:

În anii 1945-'47 a întreprins cercetări în Africa de Nord în calitate de cercetător al observatorului francez de la Medon.

În anul 1948 Nicolae N. Donici a fost exclus din rândurile membrilor Academiei Române. Revoluția din decembrie 1989 l-a repus, în 1990, în rândurile membrilor acestei instituții.

Ultimul Congres astronomic la care a asistat a fost cel de la Dublin ce și-a ținut lucrările în 1955.

S-a stins din viață într-un azil, la 21 noiembrie 1960, în localitatea franceză Preget-Thémers, regiunea Provence-Alpes-Côte d'Azur.

Încet, dar sigur, postum, el revine în prim-planul marilor personalități ale Basarabiei. ✍

He also liked to receive guests and various groups of visitors who came specially to see the astronomical observatory. He told with such passion about the stars that the guests found themselves captivated by this elegance of narration.

He could talk about complicated things simply and easily. His explanations were laconic, but also very accurate, which made them accessible even to the novices in the field.

He knew how to support his collaborators. He knew how to report in a favorable light, always promoting the contribution of those who worked with him. For this reason, his co-workers preferred to be around him, to help him with dedication.

The sunset of Nicolae Donici's life can be described chronologically as follows:

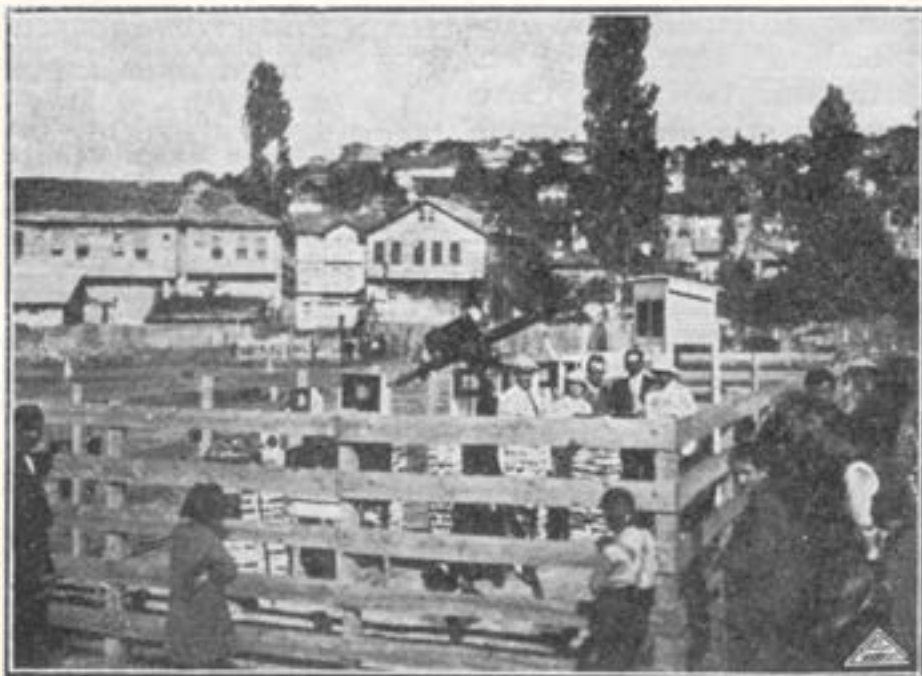
In the years 1945–47 he undertook research in North Africa as a researcher at the French Observatory at Medon.

In 1948 Nicolae N. Donici was excluded from the ranks of members of the Romanian Academy. The revolution of December 1989 put him back in the ranks of the members of this institution in 1990.

The last astronomical congress he attended was the one in Dublin, which was held in 1955.

He died in an asylum on November 21st, 1960 in the French town of Preget-Thémers in the Provence-Alpes-Côte d'Azur region.

Slowly but surely, posthumously, he returns to the forefront of the great personalities of Bessarabia. ✍

Baza expediției din Ineboli (Turcia)

The base of the Ineboli expedition (Turkey)

3. Armoniul „Needham”,
fabricat în 1894 în SUA

Muzica nu la un click distanță

NOT AT A CLICK AWAY MUSIC

Probabil noile generații nu recunosc obiectele din imagini, maturii și le amintesc cu nostalgie ca parte din copilărie, din filme sau elemente impresionante din casele bunicilor. Pe timpuri, a asculta muzică devenea un ritual prin setarea aparatului muzical, iar sunetul venea din el ca o adiere caldă de primăvară.

Automatele muzicale și discurile de vinil au devenit parte din istorie, lăsând loc tehnologiilor moderne, dar complexitatea și farmecul lor pot fi admirate și studiate printr-o vizită la muzeu, acolo unde își au locul meritat.

Probably, the new generations do not recognize the objects in images, adults remember them with nostalgia as part of childhood from movies or impressive elements in grandparents' homes. In the past, listening to music became a ritual by setting the music device, and the sound came from it like a warm spring breeze.

Music machines and vinyl disc records have become part of history, giving way to modern technologies, but their complexity and charm can be admired and studied through a visit to the museum, where they deserve their place.

Colecția de obiecte tehnice a Muzeului Național de Istorie a Moldovei din Chișinău însumează în jur de 1000 de piese, dintre care circa 40 de automate muzicale și peste 200 de discuri de vinil.

Parcursul călătoriei începe cu cele mai vechi automate de stocare și redare a sunetului din colecția muzeală: două cutii muzicale acționate pe bază de cilindru cu pini, ambele produse în Elveția la sfârșitul secolului al XIX-lea. Pe cilindrul primei cutii sunt înregistrate 7 melodii de W. A. Mozart, iar pe al celei de-a doua cutii – 6 melodii. (imaginile 1 și 2)

Instrumentele de muzică mecanică ce funcționează cu sistem de citire pneumatică sunt reprezentate prin armonii. O piesă deosebită, întâlnită des în saloanele secolului al XIX-lea, este armoniul „Needham”, fabricat în 1894 în SUA, la New York, având carcasa din lemn de nuc, bogat ornamentată, și claviatură placată cu fildeș. Aparatul are 10 registre și este în stare funcțională. (imaginea 3)

The collection of technical objects of the National Museum of History of Moldova in Chisinau totals about 1000 pieces, of which about 40 music machines and over 200 vinyl disc records.

The journey begins with the oldest sound storage and playback devices in the museum's collection: two pin-operated music boxes, both produced in Switzerland at the end of the 19th century. On the cylinder of the first box are recorded 7 songs by W. A. Mozart, and on the cylinder of the second box – 6 songs. (Images 1 and 2)

Mechanical music instruments that work with a pneumatic reading system are represented by harmoniums. A special piece, often found in 19th century salons, is the “Needham” harmonium, made in 1894 in the USA, in New York, with a richly ornamented walnut wood case and ivory-plated keyboard. The device has 10 registers and is in working order. (Image 3)

1. Cutii muzicale produse în Elveția la sfârșitul secolului al XIX-lea

2.

În 1887, inginerul german emigrat în SUA, Émile Berliner, construiește un dispozitiv nou de redare a sunetului, numit „gramofon”, care utiliza un disc plat, prevăzut cu un ac ce vibra dintr-o parte în alta. Această invenție a pus începutul epocii culturii de masă.

Muzeul deține un gramofon de proveniență germană, din 1904–1909, marca „Monarch”, așezat pe o măsuță din lemn de stejar și arțar de Karelia. (imaginea 4)

Un alt gramofon de proveniență germană ce poate fi admirat la muzeu, este fabricat la începutul secolului XX de compania berlineză a lui Carl Lindstrom. (imaginea 5)

Remarcăm că gramofonele au avut o largă răspândire și în Basarabia. Din a doua jumătate a secolului XIX, la Chișinău s-a dezvoltat o adevărată rețea de comercializare a automatelor muzicale și a discurilor celor mai cunoscute firme europene și americane. Ziarele din acea perioadă ofereau un mare spațiu avizelor de vânzare a instrumentelor de muzică mecanică.

Mai apoi, în valul istoriei, prin perfecționarea gramofonului a apărut la începutul secolului al XX-lea patefonul. În 1914, este brevetat primul gramofon cu adevărat portabil produs de firma engleză „The Dulcephone Company” și vândut sub numele comercial „Decca”. Acesta a avut un mare succes în rândul forțelor armate ale Marii Britanii în Primul Război Mondial.

In 1887, the German engineer who emigrated to the United States, Émile Berliner, built a new sound player called the “gramophone” that used a flat disk with a needle that vibrated from side to side. This invention marked the beginning of the age of mass culture.

The museum owns a gramophone of German origin, from 1904–1909, “Monarch” brand, placed on a table made of oak and Karelia maple. (Image 4)

Another German gramophone that can be admired at the museum was made in the early twentieth century by the Berlin company of Carl Lindstrom. (Image 5)

We note that gramophones were widespread in Bessarabia as well. Since the second half of the 19th century, a real network of music and record sales of the most famous European and American companies has developed in Chisinau. Newspapers at the time offered a large space for notices for the sale of mechanical music instruments.

Later, in the wake of history, by perfecting the gramophone, the record gramophone appeared at the beginning of the 20th century. In 1914, the first truly portable gramophone produced by the English company “The Dulcephone Company” and sold under the trade name “Decca” was patented. It had a huge success in the British Armed Forces in the First World War.

4. Gramofon de proveniență germană, din 1904–1909, marca „Monarch”

5. Gramofon de proveniență germană fabricat la începutul secolului XX

Muzeul deține un patefon aparținând celebrului brand „His master’s voice”, modelul 102, fabricat în anii 1927–1930 de compania britanică The Gramophone Company Ltd. (imaginea 6)

Patefoanele mecanice cu manivelă au început mai apoi să fie treptat înlocuite de echivalentul lor cu motor electric. Sunt inventate discurile cu viteza de redare de 33 și 45 de rotații. Până la sfârșitul anilor 1950, pentru aceste aparate s-a folosit termenul de „electrogramofon” sau „electrofon”, ulterior denumindu-se pick-up.

Un vechi electrofon din colecția muzeală este aparatul de producție sovietică din anul 1957 – „Volga”. (imaginea 7)

The museum owns a gramophone belonging to the famous brand “His master’s voice”, model 102, manufactured in the years 1927–1930 by the British company The Gramophone Company Ltd. (Image 6)

Mechanical gramophones with crank handle later began to be gradually replaced by their electric-equivalent counterparts. Discs with playback speeds of 33 and 45 rotations are invented. Until the late 1950’s, the term “electrogramophone” or “electrophone” was used for these devices, later referred to as “pick-ups”.

An old electrophone from the museum’s collection is the Soviet-made device from 1957 – “Volga”. (Image 7)

6. Patefon „His master’s voice”, modelul 102, fabricat în anii 1927–1930

7. Electrofon de producție sovietică din anul 1957 – „Volga”

8. Magnetofon „Jupiter-203”, produs în URSS - Ucraina, Kiev, 1979

9. Banda de magnetofon

În anii '30 ai secolului XX, în Germania, este inventat un nou suport de înregistrare a sunetului – banda de magnetofon, precum și aparatul, numit magnetofon. Un alt aparat cunoscut în Europa de Est poartă denumirea de „Kashtan”, acesta fiind varianta de export a magnetofonului „Jupiter-203”. (imaginea 8 și 9)

Caseta audio, numită și caseta muzicală, constituie al treilea mediu analog de înregistrare și redare a sunetului în general, a muzicii în special și a fost inventată în anul 1962 de Philips.

Casetofonul „Electronica” este produs la Chișinău, la uzina „Mezon” în 1988. (imaginea 10 și 11)

Periplul muzical continuă. Tehnica a evoluat. Sistemul digital l-a înlocuit pe cel analog, care a rămas în istorie. ✍

In the 1930's, a new sound recording device was invented in Germany - the tape recorder, as well as the device called "tape recorder". Another device known in Eastern Europe is called the "Kashtan", which is the export variant of the "Jupiter-203" tape recorder. (Image 8 and 9)

The audio cassette, also called the music cassette, is the third analog for recording and playing sound in general, particularly music, and was invented in 1962 by Philips.

"Electronica" cassette player was produced in Chisinau, at the "Mezon" plant in 1988. (Image 10 and 11)

The musical journey continues. The technical devices have evolved. The digital system has replaced the analog system, which has gone down in history. ✍

10. Casetofon „Electronica”, produs la Chișinău, la uzina „Mezon”, în 1988

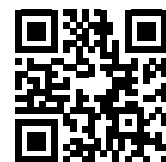
11. Casetă

Text: Aurelia Cornetchi

31 August 1989 St., 121 A
nationalmuseum
www.nationalmuseum.md

CHIȘINĂU-BOLOGNA

CALL CENTER: +373 22 830-830
WWW.AIRMOLDOVA.MD

AIRMOLDOVA

Locuri gastronomice în Aeroportul Internațional Chișinău

Pentru o cafea înainte de zbor, un prânz, relaxare când mai e timp de așteptare, încă o oră petrecută alături de cei dragi înainte de plecare, poate din bucuria revenirii, pentru explorarea gusturilor locale când ești oaspete al țării noastre sau simplu... când îți dorești o experiență cu gust... alegi să iei loc aici, la una din mese și să savurezi.

„PLAI”

Etajul doi al sălii de plecare a Aeroportului Internațional Chișinău

Aici pulsează intens spiritul tradițional. Cu o suprafață de 240 mp și capacitate de circa 120 de persoane, cafeneaua „Plai” are ca și

coloană vertebrală prepararea bucatelor autentice moldovenești cunoscute și apreciate în toată lumea – plăcinte din aluat întins, sarmale cu varză și frunză de viță-de-vie, tocăniță, mămăligă, ardei umpluți, vânăță coaptă la foc, ardei prăjiți cu sos de roșii, deserturi precum Cușma lui Guguță sau tort de casă... și lista continuă. În interior predomină materiale naturale și culori calde, care amintesc călătorilor de ospitalitatea plaiului moldav.

Green Cafe

◆ Sala de sosiri a Aeroportului Internațional Chișinău

Cu o suprafață de 120 mp și capacitate de cca. 50 de persoane, Green Cafe își comunică filosofia prin denumire – alimentație

echilibrată și sănătoasă într-un mediu confortabil și în armonie cu natura, decorat cu ficuși. În meniul localului se găsesc preparate precum: quiche Loraine cu 4 tipuri de cașcaval, sandwich-uri vegane cu cașcaval, sandwichuri cu pui copt, salate sănătoase, prăjituri dulci cu suflou de fistic, coșulețe crocante cu cremă de brânză și fructe. Este un loc în care petreceți plăcut timpul.

Air Cafe

◆ Etajul doi al sălii de plecare a Aeroportului Internațional Chișinău

Este locul pentru relaxare, atât pentru maturi, cât și pentru copii. Suprafața generoasă de 575 mp, cu capacitate de circa 350 de persoane a Air Cafe este divizată în mai multe zone, inclusiv

teren de joacă pentru copii. Centrului localului îi este atribuită zona de Bar, care include patru case de marcat și o mini-brutărie. La Air Cafe puteți savura gustări și băuturi preferate înainte de zbor – croșanți proaspeți, sandwich-uri, salate, o diversitate de prăjituri și deserturi, dar și înghețată de proprie fabricație. Starea de bine e completată de vederea panoramică a împrejurimilor aeroportului, precum și de culori calde în combinație cu lemn, marmură și elemente de alamă.

BUSINESS *Lounge*

Business Lounge

📍 Etajul doi al sălii de plecare a Aeroportului Internațional Chișinău

Pasagerii pot fi plăcut surprinși de designul reactualizat și de piesele de mobilier noi și foarte confortabile din cei 85 mp (cu capacitate de circa 22 de persoane) a Business Lounge. Stilul este definit prin funcționalitatea fiecărui element de interior. Aici sunt puse la dispoziția pasagerilor zone cu maxim confort, cameră de baie, încărcătoare wireless pentru orice dispozitiv electronic și, desigur, bufet suedez venit la pachet cu o gamă variată de băuturi de cea mai bună calitate!

Sala business este destinată pasagerilor care își doresc o abordare individuală și confort deosebit. ✍

Pentru mai multe detalii:

Tel.: +373 68544472

Business Lounge

📍 The second floor of the departure hall of Chisinau International Airport

Passengers can be pleasantly surprised by the updated design and the new and very comfortable pieces of furniture from the 85 sqm (with a capacity of about 22 people) of the Business Lounge. The style is defined by the functionality of each interior element. Here, passengers are provided with maximum comfort, a bathroom, wireless chargers for any electronic device and, of course, a Swedish buffet that comes bundled with a wide range of drinks of the highest quality!

The business lounge is designed for passengers who want an individual approach and great comfort. ✍

For more details please call:

Tel.: +373 68544472

CURSE CHARTER

Serviciu complex oferit de AIR Moldova
pentru zboruri spre destinații diverse,
de calitate incontestabilă.

CHARTER@AIRMOLDOVA.MD

Our Fleet

Air Moldova operează cu trei tipuri de aeronave. Toate avioanele corespund standardelor de securitate ale Asociației Internaționale de Transport Aerian (IATA), a cărei membru activ este din anul 2004. Modernizarea flotei aeriene a permis inaugurarea de noi curse și a dus la creșterea considerabilă a numărului de pasageri și a volumului de mărfuri transportate. ✍

Three types of aircraft are used by Air Moldova. All aircrafts meet IATA (International Air Transport Association) safety requirements and is an active IATA member since 2004. Our air fleet modernization allowed for launching new routes and resulted in a significant increase of the number of passengers and of the volume of shipped freight. ✍

Airbus A321 – YR-ADI

Passenger capacity – 220
Maximum operating speed – Mach 0.82 (871 km/h)
Range – 5 950 km
Maximum altitude – 11,900–12,500 metres

Airbus A320 – ER-AXA

Passenger capacity – 162
Maximum operating speed – Mach 0.82 (871 km/h)
Range – 6 100 km
Maximum altitude – 11,900–12,500 metres

Airbus A319 – ER-AXM

Passenger capacity – 150
Maximum operating speed – Mach 0.82 (871 km/h)
Range – 6 950 km
Maximum altitude – 11,900–12,500 metres

Airbus A319 – ER-AXL

Passenger capacity – 144
Maximum operating speed – Mach 0.82 (871 km/h)
Range – 6 950 km
Maximum altitude – 11,900–12,500 metres

**LIVRĂM RAPID ȘI SIGUR
ÎNCĂRCĂTURA TA CARGO
ÎN ORICE COLȚ AL LUMII.**

+373 69028397 • CARGO@AIRMOLDOVA.MD

- Tarifele Serviciilor Opționale la cursele Air Moldova în aeroportul Chișinău
- Дополнительные услуги на рейсы Air Moldova в аэропорту Chișinău
- Optional Services Fees on Air Moldova flights at Chișinău airport

Serviciile Opționale / Доп. Услуги / Optional Services

Fee/Tarif*

- Trecerea rapidă a procedurilor de control (Fast Track)
- Ускоренное прохождение процедур контроля
- Fast Track Lane

5€

- Înregistrarea cu prioritate (Check-in)
- Приоритетная регистрация (Check-in)
- Priority Check-in

5€

- Acces la Business Lounge (până la 3 ore)
- Доступ в бизнес-зал (до 3-х часов)
- Business Lounge Access (up to 3 hours)

25€

- Trecerea rapidă a procedurilor de control + Check-in cu prioritate + Acces la Business Lounge (până la 3 ore)
- Приоритетная регистрация + Ускоренное прохождение контроля + Доступ в бизнес-зал (до 3-х часов)
- Fast Track Lane + Priority Counter Check-in + Business Lounge Access (up to 3 hours)

30€

- Transport individual din terminal la aeronava
- Индивидуальный транспорт от терминала к самолету
- Individual transport from terminal to aircraft

15€

- Acceptarea pasagerilor după finalizarea înregistrării
- Поздняя регистрация на рейс после закрытия регистрации
- Late passengers acceptance, after check-in closure

60€

- * Tarifele sunt indicate în euro, per 1 pasager, achitarea se efectuează în valuta națională MDL, conform ratei de schimb publicate.
- * Тарифы указаны в евро, за пассажира, оплата производится в национальной валюте MDL по опубликованному курсу валют.
- * The rates are indicated in euros, per 1 passenger, the payment is made in the national currency MDL, according to the published exchange rate.
- * Rezervarea unui loc anumit în aeronavă este disponibilă online pe www.airmoldova.md
- * The reservation of a certain place in the aircraft is available online on www.airmoldova.md
- * Бронирование определенного места в самолете доступно на сайте www.airmoldova.md.

PARTENERIATE

Air Moldova cooperează cu companii aeriene din întreaga lume prin intermediul diferitor tipuri de acorduri – MITA, IET, SPA. Aceste acorduri permit clienților Air Moldova să cumpere bilete pentru zboruri de legătură operate de partenerii Air Moldova pentru orice destinație din lume la prețuri atractive. Parteneriatele le oferă pasagerilor Air Moldova posibilitatea să cumpere bilete de avion de la o singură agenție, beneficiind astfel de oferte foarte atractive.

ACORDURI MULTILATERALE INTERLINE / ÎNTRE COMPANII (MITA)

Biletele cumpărate la agențiile de bilete ale Air Moldova sunt acceptate de partenerii noștri din toată lumea și invers.

ACORDURI ELECTRONICE INTERLINE (IET)

Acordurile IET presupun că biletele electronice cumpărate de la oficiile Air Moldova sunt valabile în bazele de date ale partenerilor și sunt acceptate de toți partenerii interline care operează zboruri în toată lumea și viceversa.

ACORDURI TARIFARE SPECIALE (SPA)

Acordurile Tarifare Speciale le oferă pasagerilor Air Moldova posibilitatea de a călători în toată lumea la prețuri de ofertă foarte atractive, puse la dispoziția Air Moldova de către partenerii săi. ✍

PARTNERSHIP

Air Moldova cooperates with airlines around the world on basis of different types of agreements – MITA, IET, SPA. These agreements allow Air Moldova customers to purchase air transportation to connecting flights operated by Air Moldova's partners all round the world at attractive price offers. Such partnerships give opportunity to Air Moldova's passengers to purchase air tickets at one agency at very attractive fare offers.

MULTILATERAL INTERLINE AGREEMENTS (MITA)

Tickets purchased from Air Moldova ticket offices are accepted by all its interline partners world-wide and vice versa.

ELECTRONIC INTERLINE AGREEMENTS (IET)

IET agreements assume that electronic tickets purchased from Air Moldova ticket offices are available in own database of its partners and are accepted by all its interline partners world-wide and vice versa.

SPECIAL PRORATE AGREEMENTS (SPA)

Special Prorate Agreements provide unique opportunity to Air Moldova passengers to travel world-wide at very attractive fare offers that are provided to Air Moldova by its partners. ✍

Dăruiește o călătorie cu Air Moldova

GIFT JOURNEYS WITH AIR MOLDOVA

Sunteți în căutarea cadoului perfect pentru cei dragi? Aveți ocazia să le oferiți persoanelor apropiate mai mult decât un simplu cadou. Îi puteți bucura cu o experiență, un mod inedit de a aduna amintiri, pentru că amintirile sunt cele mai frumoase cadouri.

Air Moldova a lansat un nou produs – certificatele „Zbor în Dar”, pe care le puteți dăruia celor dragi, ei având oportunitatea să aleagă singuri destinația spre care doresc să zboare, într-o călătorie frumoasă și memorabilă.

„Zbor în Dar” este un certificat de valoare ce poate fi utilizat atât pentru a cumpăra bilete de avion la cursele directe operate de Air Moldova, cât și pentru achitarea serviciilor adiționale ale companiei noastre.

Valoarea voucherului va fi indicată în funcție de alegerea cumpărătorului. Suma desemnată pe voucher se folosește exclusiv pentru servicii și bilete de avion. Deținătorul certificatului nu are posibilitatea de a primi contravaloarea acestuia în lei moldovenești. Voucherul poate fi utilizat o singură dată, încasând toată valoarea nominală a acestuia.

Dacă suma produsului solicitat este mai mică decât valoarea certificatului, diferența nu se returnează. Deținătorul achită suplimentar, dacă solicită bilete de avion sau servicii mai scumpe decât valoarea certificatului.

Voucherele pot fi cumpărate de la agenția Air Moldova din Chișinău (str. Negruzzi 10). Certificatul este valabil 12 luni din momentul emiterii și poate fi valorificat la agenția de unde a fost procurat sau în aeroportul Chișinău.

Certificatul „Zbor în Dar” poate fi cumpărat și online, pe site-ul www.airmoldova.md, accesând secțiunea Gift e-Voucher. Pentru detalii și informații despre acest certificat și alte servicii ale companiei Air Moldova, puteți apela Air Moldova Call Center, la numărul de telefon +373 22 830 830. ✍

Are you in search of the perfect gifts for your loved ones? You can offer more than a simple present. You can offer an experience, a beautiful way to collect memories, as memories are the most beautiful gifts.

Air Moldova has launched a new product: „Zbor în Dar” gift vouchers. You can offer them to your loved ones, and they will have the opportunity to choose the destination themselves, for a beautiful and memorable trip.

„Zbor în Dar” is a voucher that can be used both for buying plane tickets for direct flights operated by Air Moldova, and for purchasing additional services offered by our company.

The voucher's value can be chosen by the buyer. The amount indicated on the voucher can be used only for purchasing services and plane tickets. It is not possible to exchange the voucher for Moldovan Lei. Your voucher can be used only once, by redeeming it entirely, at its face value.

If the price of the requested product is lower than the value of the voucher, no cash will be refunded. If the holder exchanges the voucher against plane tickets and/or services of higher value, they will pay the difference.

The vouchers can be purchased from Air Moldova agency in Chișinău (str. Negruzzi 10). Your voucher will be valid for 12 months from the date of issue and can be redeemed at the agency where it has been bought or at Chișinău airport.

„Zbor în Dar” vouchers can also be purchased online at www.airmoldova.md, by going to Gift e-Voucher. For details and information about this voucher and other Air Moldova services, you can call Air Moldova Call Center on: +373 22 830 830. ✍

AIRMOLDOVA

ZBOR
ÎN
DAR

VOUCHER _____ LEI

Nume, Prenume

Instagram

 zelspotter

 iuliagrib

 iuleasher

 avgeek.spotter

 flowern22

 givspot

 aircandles.md

 luca_zloi

 kremeni

#airmoldova

rishonspotter

taniusamoldovanu

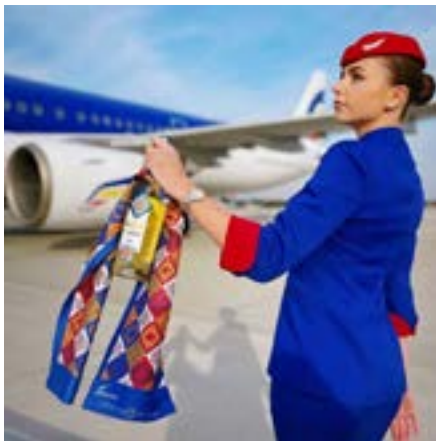

Zbori cu Air Moldova?
Imortalizează momentul
folosind hashtagul
#airmoldova, iar noi vom
avea grijă să-ți includem
fotografia în următorul
număr al revistei Altitude.
Te așteptăm pe
paginile noastre!

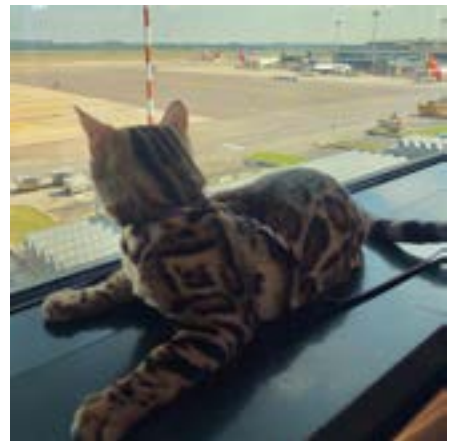
airmoldova_official

dor_wines

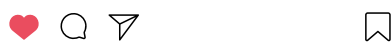
pintea.cristina

perfecte_md

jevansphotography_

a_marcenco

**Sunt însoțitoare de bord...
sunt mamă**

Draga mea copilă,

*Mi-ai zis că risezi să fii ca mine când vei fi mare...
însoțitoare de bord.*

*Zborul îți pare cea mai frumoasă stare din lume, să
privești întinderile de la înălțime de parcă totul ar fi al
tău.*

*Dar mi-ai zis asta și cu bucuria că-mi vei fi în sfârșit
alături.*

*Câte nopți le-ai dormit fără mine... când mă trezeam
și mă îndreptam în vârful degetelor spre ușă pentru a
pleca într-un zbor lung, la mii de km distanță, în timp
ce tu erai în zborul viselor.*

*De câte ori m-ai așteptat cu nerăbdare, privind la ceas,
măsurând timpul, ca bunica să-ți spună că mai e puțin,
în timp ce eu eram într-un aeroport undeva în lume,
blocată din cauza condițiilor meteo nefavorabile.*

*Tu cu febră, iar eu având grijă de copii de la bord și de
siguranța tuturor.*

*Fără mine la rațineu sau cu mine privind într-un video
call...*

*Și totuși, îmi îndrăgeai zi de zi uniforma, etica,
profesia.*

Îndrăgeai înălțimea!

Să fim alături, două însoțitoare de bord e risul tău...

*Dar eu știu că atunci eu voi fi cea care așteaptă jos,
privind ceasul și măsurând timpul.*

*Și zborul ca și acum îmi va părea în posesia tuturor
încercărilor cea mai frumoasă stare din lume.*

**CU DEDICAȚIE, PENTRU ÎNSOȚITOARELE DE BORD
AIR MOLDOVA ȘI COPIII LOR.**

AIR MOLDOVA APP AVAILABLE NOW

